

Jilid III
Bil. 51

Hari Isnin
27hb November, 1989

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT

House of Representatives

PARLIMEN KETUJUH

Seventh Parliament

PENGGAL KETIGA

Third Session

KANDUNGANNYA

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
[Ruangan 9113]

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan 1990

Jawatankuasa—

Jadual:

Maksud B.14 hingga B.16 [Ruangan 9171]

Maksud B.17 [Ruangan 9178]

Maksud B.18 [Ruangan 9209]

USUL:

Anggaran Pembangunan 1990

Jawatankuasa—

Maksud P.14 dan P.16 [Ruangan 9171]

Maksud P.17 [Ruangan 9178]

Maksud P.18 [Ruangan 9209]

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KETUJUH

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KETIGA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL,
P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, DATO' SERI DR
MAHATHIR BIN MOHAMAD, D.K.I., D.U.K., S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J.,
D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M., P.I.S. (Kubang Pasu).

„ Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pembangunan Negara dan Luar
Bandar, TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin).

Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, DATO' SERI DR LING LIONG SIK, S.P.M.P., D.P.M.P.
(Labis).

„ Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATO' SERI S. SAMY VELLU, S.P.M.P.,
S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungai Siput).

„ Menteri Perusahaan Utama, DATO' SERI DR LIM KENG YAIK, S.P.M.P.,
D.P.C.M. (Beruas).

„ Menteri Pertahanan, Y.B.M. TENGKU DATO' AHMAD RITHAUDDEEN AL-HAJ
BIN TENGKU ISMAIL, S.P.M.P., S.S.A.P., P.M.K. (Kota Bharu).

„ Menteri Kerjaraya, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit).

„ Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' SERI RAFIDAH AZIZ, S.P.M.P.,
D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar).

„ Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman, DATO' DR
HAJI SULAIMAN BIN HAJI DAUD, S.I.M.P., P.N.B.S., J.B.S. (Santubong).

„ Menteri Pertanian, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, D.S.D.K., D.G.S.M., S.M.K.
(Jerlun-Langkawi).

„ Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, DATUK AMAR STEPHEN YONG
KUET TZE, D.A., P.N.B.S. (Padawan).

„ Menteri Pendidikan, TUAN ANWAR BIN IBRAHIM (Permatang Pauh).

„ Menteri Luar Negeri, DATO' HAJI ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, S.P.M.S.,
S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor).

„ Menteri Kewangan, DATO' PADUKA DAIM ZAINUDDIN, D.H.M.S., S.S.A.P.
(Merbok).

„ Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN LEE KIM SAI, P.P.N.
(Hulu Langat).

„ Menteri Belia dan Sukan, DATO' SERI HAJI MOHD. NAJIB BIN TUN HAJI
ABDUL RAZAK (Orang Kaya Indera Shahbandar), S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P.
(Pekan).

Yang Berhormat Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATUK KASITAH BIN GADDAM, P.G.D.K. (Kinabalu).

- „ Menteri Kesihatan, TUAN NG CHENG KIAT (Klang).
- „ Menteri Penerangan, DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.I.M.P., S.S.I.J., P.N.B.S., D.P.M.S., K.M.N. (Pulai).
- „ Menteri Kebudayaan dan Pelancongan, DATO' HAJI SABBARUDDIN CHIK, S.I.M.P., D.S.A.P., S.M.S. (Temerluh).
- „ Menteri Perusahaan Awam, DATO NAPSIAH BINTI OMAR, D.S.N.S. (Kuala Pilah).
- „ Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DR MOHAMAD YUSOF BIN HAJI MOHAMED NOR, D.P.M.T., J.M.N., S.M.T., P.P.T. (Setiu).
- „ Menteri Kebajikan Masyarakat, DATO MUSTAFFA BIN MOHAMMAD, D.P.M.J., K.M.N., P.I.S., B.S.I. (Sri Gading).
- „ Menteri Buruh, DATO' LIM AH LEK, D.S.A.P., S.M.T., J.P. (Bentung).
- „ Timbalan Yang di-Pertua, DATO HAJI MOHAMED AMIN BIN HAJI DAUD, D.I.M.P., J.M.N., A.M.N., A.M.P. (Rompin).
- „ Timbalan Yang di-Pertua, TUAN D. P. VIANDRAN (Kapar).
- „ Timbalan Menteri Buruh, DATO' K. PATHMANABAN, D.S.N.S., K.M.N. (Telok Kemang).
- „ Timbalan Menteri Pertahanan, DATO' ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., P.N.B.S., J.M.N. (Paloh).
- „ Timbalan Menteri Kerjaraya, TUAN LUHAT WAN (Baram).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, TUAN MOHD. KASSIM BIN AHMED (Machang).
- „ Timbalan Menteri Pertanian, DATO' S. SUBRAMANIAM, D.S.N.S., D.P.M.J., S.M.J. (Segamat).
- „ Timbalan Menteri Dalam Negeri, DATO' MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, D.P.C.M., A.M.P., A.M.K. (Pasir Salak).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Awam, TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA, S.M.J. (Batu Pahat).
- „ Timbalan Menteri Kebudayaan dan Pelancongan, DATO' NG CHENG KUAL, D.P.M.P., A.M.P. (Lumut).
- „ Timbalan Menteri Pembangunan Negara dan Luar bandar, DATO' MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI, D.P.M.P., A.M.P. (Gerik).
- „ Timbalan Menteri Kerjaraya, DATO' ALEXANDER YU LUNG LEE, D.P.M.P. (Batu).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMED, D.I.M.P. (Jerantut).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DR SITI ZAHARAH BINTI SULAIMAN, D.I.M.P. (Mentakab).
- „ Timbalan Menteri Perdagangan dan Perindustrian, DATO' KOK WEE KIAT, A.M.N. (Selandar).

Yang Berhormat Timbalan Menteri Pendidikan, TUAN WOON SEE CHIN, S.M.J., A.M.N., P.I.S. (Senai).

- „ Timbalan Menteri Buruh, TUAN KALAKAU UNTOL (Tuaran).
- „ Timbalan Menteri Kewangan, DATO' LOKE YUEN YOW, D.P.M.P., A.M.P. (Tanjong Malim).
- „ Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN OSU BIN HAJI SUKAM (Papar).
- „ Timbalan Menteri Penerangan, TUAN RALEY BIN HAJI JAFFREY (Silam).
- „ Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, K.M.N., P.B.S. (Sarikei).
- „ Timbalan Menteri Pengangkutan, DATIN PADUKA HAJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Selayang).
- „ Timbalan Menteri Perusahaan Utama, DATO' ALIAS BIN MD. ALI, D.P.M.T., S.M.T., K.M.N., P.J.K. (Hulu Terengganu).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, RAJA DATO' ARIFFIN BIN RAJA SULAIMAN, D.S.D.K., S.M.S. (Baling).
- „ Timbalan Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, DATO HAJI MOHD. KHALID BIN MOHD. YUNUS, D.S.N.S. (Jempol).
- „ Timbalan Menteri Pendidikan, DR LEO MICHAEL TOYAD (Mukah).
- „ Timbalan Menteri Luar Negeri, DATO' DR ABDULLAH FADZIL BIN CHE WAN, D.P.C.M., P.C.M. (Bukit Gantang).
- „ Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, TUAN ABDUL GHANI BIN OTHMAN, S.M.J. (Ledang).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DRS SULEIMAN BIN MOHAMED (Titiwangsa).
- „ Timbalan Menteri Belia dan Sukan, CIK TENG GAIK KWAN, A.M.N., P.P.N. (Raub).
- „ Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DR TING CHEW PEH (Gopeng).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Belia dan Sukan, TUAN HAJI AWANG BIN JABAR, S.M.T., A.M.N., P.J.K. (Dungun).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Penerangan, DATO' HAJI AHMAD DUSUKI BIN HAJI AHMAD, D.I.M.P. (Tumpat).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebajikan Masyarakat, TUAN PETER CHIN FAH KUI (Lambir).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Pertanian, TUAN ONG TIN KIM (Teluk Intan).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan dan Pelancongan, TUAN ABDUL RAMAN BIN SULIMAN, P.M.P., A.M.P. (Parit Buntar).
- „ Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, TUAN OTHMAN BIN ABDUL, A.M.P., P.P.T. (Pendang).

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar,
TUAN MOHAMED BIN JAMRAH, A.M.P., P.P.T., J.P. (Bagan Datok).

- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah, TUAN ADAM BIN ABDUL KADIR (Kuantan).
- „ Setiausaha Parlimen Kementerian Kesihatan, TUAN CHUA JUI MENG, P.I.S. (Bakri).
- „ TUAN ABDOL MULOK BIN AWANG DAMIT (Labuan).
- „ DATO' ABDUL AJIB BIN AHMAD, D.G.S.M., D.P.M.J., B.S.I. (Mersing).
- „ DR ABDUL HADI BIN DERANI, K.M.N., A.M.K. (Kota Setar).
- „ DATO' ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, D.S.D.K., A.M.K. (Kulim Bandar Baharu).
- „ TUAN HAJI ABDUL MANAF BIN HAJI AHMAD, A.M.N., A.M.P., P.J.K. (Sungai Petani).
- „ TUAN HAJI ABDUL RAHMAN BIN BAKAR (Marang).
- „ TUAN HAJI ABDUL RAZAK BIN HAJI ABU SAMAH, D.S.M., A.M.N., P.J.K. (Lembah Pantai).
- „ DATUK PATINGGI TAN SRI HAJI ABDUL TAIB MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K. (Samarahan).
- „ DATO' ABDULLAH AHMAD, S.J.M.K., D.P.M.K., P.N.B.S., A.D.K. (Kok Lanas).
- „ DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas).
- „ TUAN HAJI NIK ABDULLAH BIN HAJI ARSHAD, S.M.K. (Pengkalan Chepa).
- „ DATO' DR AFFIFUDIN BIN HAJI OMAR, D.S.D.K., J.S.M., K.M.N., B.C.K. (Padang Terap).
- „ TUAN AHMAD BIN OMAR, P.P.N. (Pagoh).
- „ TUAN HAJI BASRI BIN BAJURI, K.M.N., S.M.S., P.J.K. (Kuala Langat).
- „ DATUK BERNARD GILUK DOMPOK, P.G.D.K. (Penampang).
- „ TUAN HAJI BUJANG BIN HAJI ULIS (Simunjan).
- „ DR CHEN MAN HIN (Seremban).
- „ TUAN CHEW KAM HOY, A.M.K., J.P. (Padang Serai).
- „ TUAN CHIAN HENG KAI (Bukit Mertajam).
- „ TUAN SAMSON CHIN CHEE TSU (Tawau).
- „ DR V. DAVID (Puchung).
- „ TUAN DOUGLAS UGGAH EMBAS, A.B.S., P.B.S. (Betong).
- „ DR ENG SENG CHAI (Petaling Jaya).
- „ TUAN FUNG KET WING (Sandakan).
- „ TUAN GERARD MATH LEE MIN, A.S.D.K. (Gaya).

Yang Berhormat TUAN HAJI GHAZALI BIN AHMAD, A.M.N., P.C.K. (Jerai).

- „ DR GOH CHENG TEIK (Nibong Tebal).
- „ TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera).
- „ TUAN HASHIM BIN SAFIN *alias* SHAFAIN, A.M.N. (Tanah Merah).
- „ TUAN HSING YIN SHEAN (Tanjong Aru).
- „ TUAN HAJI HUSSEIN BIN HAJI TAIB, P.P.N., P.J.K. (Sabak Bernam).
- „ TUAN HU SEPANG (Rasah).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM BIN ALI (Pasir Mas).
- „ TUAN HAJI IBRAHIM AZMI BIN HASSAN (Kuala Nerus).
- „ DATO' ISMAIL *alias* MANSOR BIN SAID, D.P.M.T., S.M.T., A.M.N. (Kemaman).
- „ TUAN JAWAH ANAK GERANG (Lubok Antu).
- „ TUAN JAMES JIMBUN ANAK PUNGA, P.B.S. (Kapit).
- „ TUAN JUSTINE ANAK TEMENGGONG JINGGUT (Ulu Rajang).
- „ DATUK KADOH AGUNDONG, P.G.D.K. (Padas).
- „ DATO' HAJI KAMARUZAMAN BIN HAJI AHMAD, D.P.M.S., J.M.N., A.M.N., J.P. (Tanjung Karang).
- „ TUAN R. KARPAL SINGH (Jelutong).
- „ TUAN LAINUS ANAK ANDREW LUWAK (Serian).
- „ TUAN LAU DAK KEE (Pasir Pinji).
- „ TUAN LAW LAI HENG *alias* GOH LAI HENG, P.I.S., B.S.I., K.M.N., A.M.N. (Pontian).
- „ TUAN LEE LAM THYE (Bukit Bintang).
- „ DATO' PAUL LEONG KHEE SEONG, D.P.C.M. (Taiping).
- „ TUAN LIEW AH KIM (Seputeh).
- „ TUAN LIM GUAN ENG (Kota Melaka).
- „ TUAN LIM KIT SIANG (Tanjong).
- „ PUAN LING CHOOI SIENG (Kluang).
- „ TUAN MADATANG BIN MOREJAL (Bandau).
- „ TUAN MAIDOM P. PANSAL (Kota Belud).
- „ TUAN MICHAEL ASANG, B.S.K. (Jambongan).
- „ TUAN HAJI MOHAMAD BIN ABDULLAH, P.J.K. (Maran).
- „ DATO' HAJI MOHAMED BIN HAJI ALI, D.J.M.K., K.M.N., A.M.N., P.B. (Nilam Puri).
- „ TUAN HAJI MOHAMED BIN HAJI ISA, A.M.N., P.S. (Kuala Kerai).
- „ TUAN HAJI MOHAMED SAM BIN HAJI SAILAN, A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Muar).

Yang Berhormat TUAN MOHAMED TAWFIK BIN TUN DR ISMAIL (Sungai Benut).

- „ TUAN HAJI MOHAMED BIN YAAKOB (Rantau Panjang).
- „ DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah).
- „ TUAN MOHAMMAD SUBKY BIN HAJI ABDUL RAOF, A.M.N., P.J.M. (Balik Pulau).
- „ TUAN HAJI MOHAMMED YUSOFF BIN HAJI ABDUL LATIFF, J.P. (Tasek Gelugor).
- „ DATUK SERI HAJI MOHD. ADIB BIN HAJI MOHD. ADAM, D.G.S.M. (Alor Gajah)
- „ TUAN MOHD. NOH BIN RAJAB (Tampin).
- „ TUAN HAJI MOHD. SHARIF BIN JAJANG, A.M.N., P.J.K. (Sepang).
- „ TUAN MOHD. TAMRIN BIN ABDUL GHAFAR (Batu Berendam).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZAIN BIN ABDULLAH, S.M.K. (Bachok).
- „ TUAN HAJI MOHD. ZIHIN BIN HAJI MOHD. HASSAN (Larut).
- „ DATO' MUSA BIN HITAM, S.P.M.J., S.S.I.J., S.P.M.S., D.U.N.M., S.P.N.S. (Kota Tinggi).
- „ TUN DATU HAJI MUSTAPHA BIN DATU HARUN, S.M.N., S.P.D.K., S.I.M.P., P.N.B.S., S.P.M.J., S.P.M.P., S.P.C.M., K.C.R.L., K.ST.J. (Limbawang).
- „ TUAN MUTANG TAGAL (Bukit Mas).
- „ TUAN NASRUDDIN BIN HAJI ALANG SAIDIN, A.M.P. (Parit).
- „ TUAN NGOI THIAM WOH (Kampar).
- „ DR NICHOLAS MUNONG ANAK IBAU (Rajang).
- „ TUAN NURNIKMAN BIN ABDULLAH (Kimanis).
- „ TUAN JOE OJIHI SUPIRING (Marudu).
- „ TUAN ONG TEE KEAT (Ampang Jaya).
- „ DATO' OO GIN SUN, D.S.D.K., S.D.K., A.M.K., J.P. (Alor Setar).
- „ DATUK JOSEPH PAIRIN KITINGAN (Keningau).
- „ TUAN M. G. PANDITHAN, K.M.N. (Tengah).
- „ DR PATAU RUBIS, P.B.S. (Mas Gading).
- „ TUAN P. PATTO (Ipoh).
- „ TUAN PETER PAUL DASON (Bayan Baru).
- „ DATUK PETER TINGGOMANAK KAMARAU, P.N.B.S., P.C., K.M.N., A.M.N. (Saratok).
- „ TUAN PITTING BIN HAJI MOHD. ALI (Kinabatangan).
- „ DATO' RADZI BIN SHEIKH AHMAD, D.P.M.P. (Kangar).
- „ DATIN PADUKA HAJAH RAHMAH BINTI OTHMAN, D.P.M.S., J.S.M., S.M.S., A.M.P., P.J.K. (Shah Alam).
- „ DATO' RAIS YATIM, D.S.N.S. (Jejempu).

Yang Berhormat Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Gua Musang).

- „ DATO' HAJI SAIDIN BIN HAJI MAT PIAH, D.P.M.P., P.M.P., A.M.N., P.J.K. (Tasik Chenderoh).
- „ DATUK HAJI SAKARAN BIN DANDAI, S.P.D.K., J.P. (Semporna).
- „ TUAN SHAHIDAN BIN KASSIM, A.M.P. (Arau).
- „ DATO SHAHRIR BIN ABDUL SAMAD, D.P.M.J., P.I.S. (Johor Bahru).
- „ PUAN HAJJAH SHARIFFAH DORAH BINTI DATO' SYED MOHAMMED, S.M.J., A.M.N., P.I.S., B.S.I. (Parit Sulong).
- „ TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching).
- „ TUAN S. S. SUBRAMANIAM, P.J.K., A.M.S. (Hulu Selangor).
- „ TUAN TAIMAN BIN LUMAING (Pensiangan).
- „ DATUK DANIEL TAJEM ANAK MIRI, P.N.B.S., J.M.N. (Batang Lupar).
- „ TUAN TAN KOK WAI (Sungei Besi).
- „ DR TAN SENG GIAW (Kepong).
- „ TUAN TEOH TEIK HUAT (Bagan).
- „ TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau).
- „ TUAN TIEU SUNG SENG *alias* TIU SIING SENG (Sibu).
- „ TUAN TING CHEK MING (Batu Gajah).
- „ TUAN TING LING KIEW (Bintulu).
- „ TUAN HAJI WAN OMAR BIN WAN MAJID, S.M.K., P.P.N. (Pasir Puteh).
- „ TUAN WANG CHOON WING, A.M.N. (Lipis).
- „ DATUK HAJI YAHAYA BIN MOHD. SHAFIE, P.S.D., P.M.P., A.M.P., A.M.N., J.P. (Tambun).
- „ PUAN SITI ZAINABON BINTI ABU BAKAR (Tebrau).
- „ DATO' ZAINAL ABIDIN BIN JOHARI, D.S.D.K., K.M.N., P.P.N., B.K.M., P.J.K., J.P. (Sik).
- „ DATO' ZAINAL ABIDIN BIN ZIN, D.P.M.P., P.M.P. (Bagan Serai).
- „ DATO' HAJI ZAKARIA BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.P.M.T., K.M.N., P.J.K. (Besut).
- „ TUAN ZUBIR BIN EMBONG (Kuala Terengganu).

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat: Dato' Haji Wan Zahir bin Sheikh Abdul Rahman, D.P.M.P., J.S.M.

Ketua Penolong Setiausaha: Haji Mohd. Salleh bin Abu Bakar.

Penolong Setiausaha: Ghazali bin Haji Abdul Hamid, A.M.N.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Ketua Penyunting: Hj Yahya bin Manap.

Penyunting Kanan: P. B. Menon.

Penyunting Kanan: Haji Osman bin Sidik.

Penolong Penyunting: N. Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Amran bin Ahmad.

Pelapor Perbahasan Parlimen:

Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusof.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Hassan.

Shamsiah binti Mohd. Yusof.

Hajjah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

Su Soon Chuan.

Norwahidah binti Azizi.

Rozita binti Abdul Samad.

Jainah binti Sakimin.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Isnin, 27hb November, 1989

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-*
pengerusikan Mesyuarat)

JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN

TARIF ELEKTRIK DI SABAH/
SARAWAK/LABUAN

1. Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan sama ada beliau sedar bahawa kadar bayaran elektrik bagi Sabah, Sarawak dan Wilayah Persekutuan Labuan masih tinggi, apakah langkah-langkah yang telah dan akan diambil untuk menyeragamkan kadar bayaran elektrik di negara ini. Apakah Kerajaan bercadang untuk mengswastakan semua agensi pembekal tenaga elektrik negara ini, jika ada, bila.

Menteri Tenaga, Telekom dan Pos (Dato' Seri S. Samy Vellu): Tuan Yang di-Pertua, Kerajaan memang sedar bahawa kadar tarif elektrik di Sabah, Sarawak dan Wilayah Persekutuan Labuan adalah lebih tinggi berbanding dengan keadaan di Semenanjung Malaysia. Namun demikian, sepertimana yang telah dimaklumkan dalam Dewan yang mulia ini di masa-masa yang lepas Kerajaan telah dan akan terus berikhtiar mencari jalan menurunkan kadar tarif di tempat-tempat tersebut apabila keadaan mengizinkan untuk mengurangkan jurang perbezaan dengan Semenanjung Malaysia. Sebagai misalan, lanjutan

daripada kejatuhan harga minyak dalam tahun 1985, Perbadanan Pembekalan Letrik Sarawak (PPLS) dan Lembaga Letrik Sabah (LLS) telah mengulangkaji dan menurunkan kadar tarif masing-masing di dalam bulan Mac, 1986 dan dalam bulan April, 1986.

Buat masa sekarang, Kementerian ini bersama-sama dengan LLS sedang mengkaji kemungkinan menurunkan kadar tarif bagi kategori pengguna tertentu demi menggalakkan pertumbuhan perindustrian di negeri Sabah dan Wilayah Persekutuan Labuan. Keputusannya dijangka akan ditetapkan tidak lama lagi. Di Sarawak pula, penetapan kadar tarif elektrik adalah di bawah tanggungjawab dan kuasa Kerajaan Negeri Sarawak.

Tuan Yang di-Pertua, sebagaimana Yang Berhormat sedia maklum, Kerajaan telah pun memutuskan untuk menswastakan LLN pada tahun 1990. Mengenai LLS pula setakat ini belum ada perancangan untuk menswastakannya, tetapi Kerajaan sedang mengkaji kemampuan LLS dari segi keupayaan penjanaan, penghantaran dan pengagihan tenaga elektrik serta daya maju kewangannya. Mengenai PPLS di Sarawak pula perbincangan sedang berjalan untuk mengkaji kedudukannya sama ada akan dipindahkan kepada Kerajaan Persekutuan ataupun kemungkinan-kemungkinan yang lain.

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: Tuan Yang di-Pertua, di bawah Akta Lembaga Letrik Sabah di mana penguatkuasaannya juga dijalankan di Labuan dan kita melihat hari ini bekalan elektrik di Labuan dijanakan dengan menggunakan gas asli dan dengan itu kos penjanaannya adalah jauh lebih rendah daripada kos

penjanaan di kawasan-kawasan lain di Sabah. Ini bererti pengguna di Labuan juga terpaksa memberikan subsidi kepada pengguna-pengguna di luar bandar di Sabah di manakos penjanaannya yang lebih tinggi.

Apakah rasional dengan mengenakan satu tarif yang sama di bawah satu Akta Lembaga Letrik Sabah kerana saya pernah diberitahu perbezaan harga tidak dapat dibuat di antara Wilayah Persekutuan Labuan dengan Sabah adalah kerana ianya di bawah satu Akta dan tidak boleh dipertahankan dari segi polisi ataupun dasar di bawah Akta ini. Jadi, apakah langkah-langkah yang segera yang boleh diambil untuk mewujudkan perbezaan di antara tarif elektrik di Labuan dan juga di Sabah.

Dato' Seri S. Samy Vellu: Tuan Yang di-Pertua, apabila kita mengkaji bekalan elektrik ke negeri Sabah dan juga Wilayah Persekutuan Labuan, kita tidak boleh memecahkan Wilayah Persekutuan Labuan daripada Sabah oleh kerana separuh pembekalan elektrik kepada Sabah ialah daripada Labuan dan ada juga grid daripada Sabah ke Labuan. Kadar tarif di Sabah, Sarawak dan juga Wilayah Persekutuan Labuan adalah lebih tinggi berbanding dengan Semenanjung Malaysia seperti apa saya katakan tadi disebabkan oleh kos penjanaan LLS dan PPLS yang lebih tinggi di mana sumber-sumber penjanaan kebanyakannya adalah terdiri daripada stesyen-stesyen janakuasa diesel yang kecil. Oleh kerana itulah harga yang lebih tinggi jikalau kita banding dengan Lembaga Letrik Negara di Semenanjung.

Walau bagaimanapun saya suka memberi sedikit penjelasan kepada Ahli Yang Berhormat daripada Labuan, perkara ini dalam pertimbangan Kerajaan dan juga Kementerian saya. Saya percaya tidak lama lagi kita boleh juga mengadakan satu tarif yang boleh dikatakan sedikit rendah daripada apa yang mereka bayar sekarang, bukan berbanding dengan tarif LLN di Semenanjung Malaysia tetapi lebih rendah sedikit daripada apa mereka bayar sekarang dan ini boleh ditetapkan tidak berapa lama lagi.

HARGA MINYAK MENTAH

2. Tuan Nurnikman bin Abdullah minta Perdana Menteri menyatakan berapakah harga minyak mentah kita setong yang dipasarkan. Berapakah jumlah tong minyak mentah yang dikeluarkan oleh negara kita sehari mengikut pecahan keluaran negeri-negeri pengeluaran-Sabah, Sarawak dan Terengganu. Berapakah jumlah hasil yang diperolehi bagi tempoh 10 bulan pertama tahun ini. Adakah Kerajaan bercadang hendak menambah atau mengurangkan pengeluaran berdasarkan kepada permintaan di pasaran.

Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Dato' Dr Siti Zaharah binti Haji Sulaiman): Tuan Yang di-Pertua, harga purata eksport minyak mentah Malaysia bagi tempoh Januari hingga Oktober tahun ini, adalah sebanyak US\$18.07 setong (atau lebih kurang \$48.80 setong). Bagi tempoh yang sama, pengeluaran minyak mentah Malaysia adalah sebanyak 556,800 tong sehari yang terdiri dari 115,600 tong sehari dari Sabah, 130,800 tong sehari dari Sarawak dan dari Terengganu sebanyak 310,400 tong sehari.

Jumlah hasil yang diperolehi dari eksport minyak mentah bagi tempoh Januari-Oktobre tahun ini, ialah \$5.6 ribu juta. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, jumlah pengeluaran adalah ditentukan berasaskan kepada beberapa faktor termasuk keupayaan pengeluaran, keadaan pasaran dan keperluan negara. Tahap pengeluaran yang terdapat pada masa ini akan diubah jika terdapat perubahan dalam faktor-faktor tersebut.

Dato' Dr Affifudin bin Haji Omar: Tuan Yang di-Pertua, di dalam jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri tadi, kita diberitahu bahawa faktor-faktor pengeluaran adalah ditentukan oleh keadaan pasaran. Semenjak kita mengeluarkan minyak, kita telah mengikut peraturan-peraturan pengeluaran yang ditentukan oleh OPEC dengan harga-harga yang ditentukan olehnya. Walaupun kita tidak menjadi ahlinya, apakah rationale langkah ini walhal dengan tidak menjadi ahli, kita bebas

berbuat apa-apa untuk kepentingan kita sendiri dan dengan kekecilan pengeluaran kita tidak mungkin tindakan kita secara bebas ini mengacau pasaran minyak dunia.

Yang kedua, Tuan Yang di-Pertua, adakah Kerajaan berura-ura untuk mengambil apa-apa inisiatif untuk menubuhkan satu lagi cartel yang terdiri dari pengeluar-pengeluar kecil yang tidak layak untuk menjadi ahli OPEC untuk menentukan bahawa kita ada suara dan kuasa di dalam pasaran minyak dunia.

Dato' Dr Siti Zaharah binti Haji Sulaiman: Tuan Yang di-Pertua, pengawalan harga adalah dikawal atas sebab-sebab harga yang dipengaruhi oleh harga OPEC dan juga harga-harga pasaran kerana kita merupakan sebuah negara pengeluar yang kecil, jadi terpaksa kita akur kepada "fluctuations", dengan izin, harga yang berasaskan kepada harga pasaran yang ada dan oleh sebab harga pasaran adalah terkawal berasaskan kepada keputusan yang dibuat oleh OPEC, jadi, kita terpaksa akur kepada keadaan yang demikian.

Jadi, berkenaan dengan soal sama ada Kerajaan bercadang untuk mewujudkan satu cartel, Kerajaan tidak bercadang untuk melakukan tindakan demikian.

PEKERJA HARAM— PENGAMBILAN

3. Tuan Lee Lam Thye minta Menteri Buruh menyatakan sama ada beliau sedar peningkatan bilangan agensi pengambil pekerja haram menggunakan syarikat-syarikat perniagaan sebagai cara mengambil pekerja-pekerja Malaysia menerusi iklan-iklan akhbar supaya bekerja di luar negeri dengan janji-janji pekerjaan yang bergaji tinggi tetapi akhirnya menyeleweng dan menipu pelbagai bayaran dalam bentuk caj-caj perkhidmatan, jika sedar:

- (a) sama ada Kementerian telah menjalankan siasatan sehingga hari ini dan mengenalpasti bilangan agensi pengambilan pekerja haram dan

apakah tindakan yang telah diambil terhadap mereka yang terlibat;

- (b) mengapa agensi-agensi ini dibenarkan mengiklankan dalam akhbar mengenai pekerjaan-pekerjaan lumayan yang mengelirukan apabila agensi-agensi ini tidak mematuhi sepenuhnya peruntukan-peruntukan di bawah Akta Agensi Pekerjaan Persendirian;
- (c) selain iklan-iklan yang mengelirukan sama ada Kementerian juga menyedari layanan buruk ke atas pekerja-pekerja Malaysia di luar negeri sebagai contoh laporan akhbar baru-baru ini mengenai beberapa orang pekerja Malaysia yang mendakwa dilayan sebagai "hamba abdi" oleh sebuah keluarga di-*raja* Arab Saudi dan apakah tindakan yang Kementerian bercadang untuk mengambilnya mengenai perkara ini; dan
- (d) sama ada Kerajaan bercadang untuk mengkaji semula Akta Agensi Pekerjaan Persendirian untuk menutupi mana-mana kelemahan dan kekurangan yang ada sekarang untuk melindungi imej agensi-agensi pekerjaan yang berlesen.

Timbalan Menteri Buruh (Dato' K. Pathmanaban): Tuan Yang di-Pertua,

- (i) Kementerian Buruh tidak dapat mengesan wujudnya agensi-agensi haram yang menggunakan nama syarikat-syarikat perniagaan yang sah untuk tujuan mengambil pekerja-pekerja Malaysia untuk bekerja di luar negeri. Apa yang terdapat nampaknya ialah wujudnya agensi-agensi atas namanya sendiri menjalankan aktiviti-aktiviti seperti yang disebutkan tanpa dilesenkan di bawah Akta Agensi Pekerjaan Swasta, 1981. Satu kes pendakwaan ke atas agensi haram seperti ini

sedang menunggu perbicaraan di mahkamah.

- (ii) Kementerian Buruh sentiasa mengawasi akhbar-akhbar yang menyiarkan apa jua iklan mengenai pekerjaan. Walau bagaimanapun, akhbar-akhbar tempatan telah memberi kerjasama untuk tidak menyiarkan iklan-iklan daripada agensi pekerjaan yang tidak sah atau tidak berlesen. Kerjasama ini dilaksanakan baru-baru ini atas kesedaran wujudnya iklan-iklan pekerjaan yang tidak tepat.
- (iii) Kementerian tidak menerima aduan layanan buruk pekerja Malaysia di luar negeri yang dihantar melalui saluran-saluran yang sah. Terdapat laporan sekali-sekala tentang layanan buruk oleh majikan luar negeri tetapi semuanya adalah daripada mereka yang pergi keluar negeri dengan usaha sendiri atau melalui syarikat-syarikat yang tidak sah. Untuk mengelakkan layanan buruk ini, pekerja-pekerja Malaysia adalah dinasihatkan menggunakan saluran-saluran yang sah sahaja untuk mendapat pekerjaan di luar negeri.
- (iv) Tujuan utama Akta Agensi Pekerjaan Swasta, 1981 ialah untuk melindungi hak pencari kerja, mengawal agensi-agensi pekerjaan berlesen dan mencegah kegiatan agensi-agensi haram. Setakat ini peruntukan-peruntukan di bawah undang-undang ini didapati mencukupi. Walau bagaimanapun, kajian akan dijalankan dari masa ke semasa demi untuk menjaga kepentingan awam.

Tuan Haji Abdul Manaf bin Haji Ahmad: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin mendapat penjelasan tambahan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri iaitu berapakah jumlah mangsa-mangsa pekerja kita yang menghadapi masalah di luar negeri? Apakah punca-punca masalah itu dan apakah

pertolongan-pertolongan yang telah diberi oleh Kementerian?

Dato' K. Pathmanaban: Tuan Yang di-Pertua, tanpa mengulangi apa yang saya mengatakan tadi, secara ringkas, tidak ada laporan yang dibuat kepada Kementerian secara rasmi mengenai layanan buruk. Jadi mengenai jumlah mangsa seperti itu, saya tidak dapat memberinya. Biasanya, kita pun baca juga laporan-laporan ini dalam suratkhobar. Pada biasanya mereka pergi ke Pejabat Pesuruhjaya kita atau Kedutaan kita di tempat-tempat di mana berlaku kerumitan seperti itu dan nampaknya mereka telah dapat dibantu oleh Kedutaan-kedutaan kita.

Tuan Lee Lam Thye: Tuan Yang di-Pertua, tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan bahawa Kementerian beliau tidak dapat mengesan agensi-agensi yang palsu ini. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat sama ada ini bermakna bahawa Kementerian beliau dan khususnya Bahagian dalam Kementerian yang diberikan tugas untuk mengawasi perkara ini, tidak ada penguatkuasaan yang berkesan. Mengapa Kementerian itu tidak boleh mengambil tindakan yang perlu untuk memperkuatkan Bahagian Penguatkuasaan bagi tujuan untuk mengatasi masalah yang disebutkan oleh saya?

Yang kedua, adakah Yang Berhormat Timbalan Menteri juga sedar tentang syarikat-syarikat perniagaan ataupun "trading companies", dengan izin, yang berlagak seperti agensi-agensi jenis pekerjaan yang masih mengiklankan dalam suratkhobar-suratkhobar tempatan ataupun, dengan izin, "vernacular press"-boleh dikatakan dari apa yang saya dapat baca dalam suratkhobar itu, hari-hari mereka membuat iklan yang mengatakan bahawa ada pekerjaan yang lumayan yang dapat ditawarkan kepada mereka yang berminat untuk bekerja di luar negeri, sedangkan agensi-agensi ataupun syarikat-syarikat ini tidak ada permit untuk menjalankan perniagaan ini seperti agensi-agensi pekerjaan. Dan saya ingin mendapat tahu apakah tindakan yang dapat diambil untuk mengatasi masalah ini.

Dato' K. Pathmanaban: Tuan Yang di-Pertua, saya telah sebutkan tadi ada satu kes yang kita hendak dakwa di mahkamah. Jadi tidak benar kita kata tidak ada kes.

Kedua, mengenai bahagian penguatkuasaan di Kementerian, memang ada pegawai-pegawai yang ditugaskan untuk mengawasi dan melaksanakan Akta Agensi Pekerjaan Swasta itu dan memang mereka mengambil beberapa langkah. Kementerian memang sedar bahawa ada ramai dari pekerja Malaysia yang berhijrah ke negeri-negeri dan negara-negara yang lain secara sendiri atau melalui saluran-saluran yang mereka sendiri tahu. Tetapi dalam perkara ini ada sebahagian kecil sahaja yang menggunakan agensi-agensi yang sah di sisi undang-undang. Kita dalam tiga tahun yang lepas, termasuk sehingga bulan Jun 1989, hanya terdapat 800 pekerja yang dihantar ke beberapa negara melalui agensi-agensi yang sah. Jadi apakah yang kita hendak menguatkuasakan? Kita tidak dapat mengesan agensi-agensi pekerjaan yang haram melainkan satu yang didakwa. Jika ada agensi-agensi yang berlagak sebagai syarikat-syarikat, perniagaan, memang kita siasat dan mengambil tindakan.

Baru-baru ini, seperti yang saya katakan tadi, kita sudah ada perjanjian dengan suratkhobar-suratkhobar untuk mereka tidak menerima laporan, berita atau iklan-iklan daripada agensi-agensi atau syarikat seperti ini mengenai keterangan pekerjaan di luar negeri yang tidak tepat dan sebagainya, atau agensi/syarikat itu tidak didaftarkan sebagai agensi pekerjaan. Kita memang sedang mengawasi hal ini. Jika Ahli Yang Berhormat mempunyai maklumat yang tidak diperolehi oleh pegawai-pegawai saya, saya minta kerjasama daripada Yang Berhormat memberinya. Kita akan mengambil tindakan yang perlu. Itu saya boleh janjikan.

FELDA—PENEROKA RANCANGAN

4. Tuan Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan minta Menteri Kemajuan

Tanah dan Kemajuan Wilayah menyatakan:

- (a) sampai bilakah bakal-bakal peneroka menunggu supaya mereka memasuki mana-mana rancangan setelah mereka ditemuduga; dan
- (b) bilakah bakal-bakal peneroka yang ditemuduga bagi FELDA Perak/Selangor akan dipanggil kerana mereka sentiasa menanyakan perkara ini kepada wakil-wakil rakyat mereka. Bolehkah atau tidak bagi FELDA menjawab sama ada mereka diterima atau tidak.

Timbalan Menteri Kemajuan Tanah dan Kemajuan Wilayah (Dato Haji Mohd. Khalid bin Mohd. Yunus): Tuan Yang di-Pertua,

- (a) calon-calon peneroka yang telah berjaya dalam temuduga serta diluluskan oleh Kerajaan Negeri akan ditempatkan ke rancangan mengikut giliran dan tempat yang dapat disediakan bagi menempatkan mereka;
- (b) temuduga peneroka bagi FELDA Perak dan Selangor baru sahaja berakhir pada awal bulan Oktober 1989 yang lalu. Permohonan mereka sedang diproses bagi dikemukakan kepada Kerajaan Negeri untuk kelulusan. Calon-calon peneroka yang telah ditemuduga lebih awal telah mula ditempatkan mengikut tempat yang disediakan.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin tahu berapa peratuskah bakal-bakal peneroka yang ditempatkan di FELDA-FELDA daripada calon-calon yang ditemuduga?

Soalan yang kedua, apakah kriteria-kriteria yang dikenakan bagi membolehkan seseorang itu menjadi peneroka dan bolehkah dilonggarkan kriteria-kriteria yang ada memandangkan setengah daripada kriteria itu seperti umur tidak lagi sesuai untuk di“implement”kan kerana permintaan yang ada sekarang ini begitu mendesak dan banyak sekali.

Dato Haji Mohd. Khalid bin Mohd. Yunus: Tuan Yang di-Pertua, untuk masa sekarang ini kita masih ada kekosongan bagi kira-kira 2,000 orang peneroka sahaja. Berhubung dengan asas-asas untuk mengambil peneroka ini yang berkait dengan had umur ini suka saya jelaskan iaitu mengikut peraturan yang ada sekarang kita cuma timbangkan bagi mereka yang berumur antara 18 hingga 35 tahun. Tetapi untuk calon-calon yang terdiri dari bekas-bekas tentera kita benarkan sehingga 40 tahun. Namun demikian, ada juga tetapi tidak digalakkan, ada juga kes-kes specific, dengan izin, yang boleh kita berikan sedikit kelonggaran kalau sekiranya kita dapat pemohon-pemohon itu betul-betul perlu ditimbang dan diluluskan.

Tuan Haji Hussein bin Haji Taib: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin bertanya berhubung dengan jawapan Timbalan Menteri tadi mengenai temuduga Selangor/Perak yang baru diserahkan kepada negeri-negeri untuk membuat kelulusan.

Jadi soalnya, adakah pemilihan yang dilakukan baru-baru ini untuk rancangan-rancangan tertentu itu dikhususkan bagi anak-anak negeri masing-masing umpamanya Selangor untuk orang Selangor dan Perak untuk orang Perak. Ini penting juga kerana saya dapat tahu Pahang umpamanya tidak mahu menerima lagi orang luar. Jadi bagaimana dengan negeri-negeri yang lain dan kebetulan temuduga ini dibuat sekali. Jadi adakah rancangan ini juga akan diputuskan menurut negeri dan bolehkah Timbalan Menteri menjelaskan di rancangan mana projek ini akan dilaksanakan?

Yang kedua, saya terbaca sebelum ini bahawa FELDA akan mengenakan peraturan-peraturan baru bagi menerima peserta-peserta rancangan di mana peraturan baru ini lain daripada yang ada hari ini di mana peserta itu dikehendaki menebang terus hutan umpamanya menanam dan seterusnya menjadi ahli peserta. Tidak seperti hari ini di mana rancangan itu sudah

siap sedia, rumahpun sudah ada mereka hanya tunggu hendak pindah sahaja. Jadi kalau ada syarat ini bila hendak dilaksanakan dan apakah rasionalnya syarat baru ini dikemukakan?

Dato Haji Mohd. Khalid bin Mohd. Yunus: Tuan Yang di-Pertua, keputusan untuk mengambil peneroka-peneroka adalah di bawah bidang kuasa Kerajaan Negeri dan memanglah sejak akhir-akhir ini tidak seperti dahulu Kerajaan-kerajaan Negeri nampaknya mengenakan syarat-syarat yang lebih ketat berdasarkan kepada pengalaman yang mereka rasa apabila dibenarkan semua orang masuk ke dalam negeri-negeri masing-masing dan keadaan ini memanglah banyak bergantung kepada budibicara Kerajaan Negeri itu sendiri dan kita di Kementerian cuma dapat memberikan pandangan di mana yang perlu sahaja dan sehingga sekarang ini banyak Kerajaan-kerajaan Negeri memang mengawal dengan agak ketat kemasukan penduduk-penduduk ataupun pemohon-pemohon daripada negeri-negeri yang berlainan tidak seperti dahulu lagi. Selagi Kerajaan-kerajaan Negeri tidak mengubah pegangan tersebut maka selama itulah kita akan membuat panggilan-panggilan berdasarkan kepada kehendak-kehendak yang diputuskan oleh Kerajaan-kerajaan Negeri.

Yang kedua, tentang yang dikatakan peraturan-peraturan baru ini, peraturan ini sebenarnya suka saya jelaskan ialah untuk peserta-peserta yang akan memasuki rancangan-rancangan FELDA di rancangan-rancangan baru yang akan dikendalikan secara syarikat yang telahpun diumumkan baru-baru ini. Namun demikian, saya suka jelaskan tentang waktu ataupun ketika kemasukan peneroka ini bukan bermakna kita akan bawa peneroka menebang dan menebas hutan belantara ini, tidak. Cuma kita masukkan mereka itu lebih awal sedikit selepas kawasan-kawasan itu dibersihkan kepada satu tahap yang kita fikirkan sudah membolehkan peneroka-peneroka dibawa masuk untuk meneruskan

kerja-kerja yang belum selesai, bukan dari peringkat permulaan.

SAMPAH-SARAP DARI BAHAN PLASTIK

5. Tuan Liew Ah Kim minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan sama ada beliau sedar negara kita menggunakan bahan-bahan plastik secara besar-besaran dan pembuangan bahan-bahan plastik tersebut tidaklah begitu berkesan disebabkan bahan-bahan dan sisa-sisa plastik tidak reput dan ini pula menimbulkan pelbagai masalah seperti menjejaskan pengaliran air di bawah tanah; jika sedar, nyatakan cara-cara yang Kerajaan ingin menggunakan untuk menguruskan pembuangan sampah-sarap yang mengandungi bahan-bahan dan sisa-sisa plastik dan apakah Kerajaan akan memperuntukkan tapak-tapak khas bagi pembuangan bahan-bahan dan sisa-sisa plastik; jika ya, beri butir-butir lanjut serta lokasi tapak-tapak berkenaan; jika tidak, mengapa.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Tuan Lee Kim Sai): Tuan Yang di-Pertua, banyak bahan-bahan dilupuskan sebagai sampah-sarap domestik, ini termasuk bahan-bahan plastik. Walau bagaimanapun, bahan-bahan plastik yang dilupuskan adalah sebanyak 7.5% daripada jumlah sampah-sarap domestik yang dilupuskan. Kebanyakan bahan-bahan plastik yang dilupuskan adalah beg-beg plastik di mana sampah-sarap domestik dimasukkan. Ini adalah untuk menaikkan kecekapan pengutipan sampah-sampah sarap.

Kajian juga telah menunjukkan bahawa kebanyakan bahan-bahan plastik yang mempunyai nilai adalah digunakan semula. Walaupun bahan-bahan plastik tidak reput, bahan-bahan ini tidak menimbulkan sebarang masalah alam sekitar mahupun penjejasan pengaliran air di bawah tanah atau lain-lain masalah alam sekitar. Ini adalah kerana bahan-bahan plastik tidak mudah bergerak di bawah tanah berbanding dengan bahan-bahan lain.

Tapak-tapak yang dipilih adalah tertakluk kepada garis panduan yang telah disediakan oleh Jabatan Alam Sekitar di mana keadaan air di bawah tanah dan juga kepentingan alam sekitar khususnya diambil kira dalam penyediaan garis panduan tersebut. Oleh yang demikian, adalah tidak payah memperuntukkan tapak-tapak khas bagi pelupusan bahan-bahan dan sisa-sisa plastik.

Langkah-langkah yang sedang diambil oleh Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan adalah seperti berikut:

- memberi nasihat dan khidmat teknikal kepada semua pihak berkuasa tempatan untuk menyediakan tapak-tapak pelupusan sanitaris supaya semua langkah-langkah perlindungan pencemaran diambil dan juga menaikkan taraf tapak pelupusan yang sedia ada kepada satu tahap di mana seberapa banyak langkah-langkah perlindungan dapat diambil; dan
- menggalakkan "resources recovery" di mana bahan-bahan yang bernilai seperti kertas, logam dan sebagainya dikutip dan dijual balik kepada syarikat-syarikat atau industri-industri yang membekal dan memasarkan bahan-bahan tersebut. Ini adalah untuk mengurangkan jumlah sampah sarap supaya had Jawatankuasa tapak-tapak pelupusan boleh dipanjangkan.

Tuan Lim Guan Eng: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya hendak bertanya Yang Berhormat Menteri mendedahkan bahawa plastik adalah satu bahan, dengan izin, tidak "bio-degradable", adakah pihak Kementerian akan mengambil langkah-langkah untuk mengambil perhatian terutamanya terhadap industri-industri yang terlibat dalam pembuatan plastik atau yang menggunakan bahan-bahan plastik secara besar-besaran kerana kami tidak mahu bahan-bahan seperti ini

berkeliaran di negara kita kerana bahan-bahan plastik yang bukan bio-degradable ini boleh mengancam keselamatan orang ramai.

Yang kedua, saya tertarik dengan jawapan tadi daripada Yang Berhormat Menteri bahawa sampah sarap akan digunakan kalau boleh untuk mendapat sedikit keuntungan dengan menjual logam-logam yang kalau ada terdapat di situ. Oleh itu, di sini saya hendak mendapat pendapat atau pandangan peribadi Yang Berhormat Menteri, adakah ini bermakna bahawa Yang Berhormat Menteri menyokong langkah yang diambil oleh pihak Kerajaan untuk mendirikan satu kilang titanium di Bukit Merah. Ini saya hendak bertanya pandangan Yang Berhormat Menteri sama ada beliau sokong kilang titanium di Bukit Merah, Perak. Saya harap jangan takut menjawab. (*Ketawa*)

Tuan Lee Kim Sai: Rasa saya soalan tambahan kedua-dua itu lari daripada soalan pokok (*Tepuk*) dan saya cadangkan Yang Berhormat mengemukakan soalan itu kepada Kementerian yang berkenaan.

Tuan Lim Guan Eng: Soalan pertama belum dijawab.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Dua-dua pun, dia kata.

Tuan Liew Ah Kim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Sudah lupakah, Yang Berhormat, tunggu-tunggu itu?

Tuan Liew Ah Kim: Soalan tambahan. Bolehkah Yang Berhormat Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan memberitahu Dewan ini adakah pihak Kerajaan akan bercadang untuk membina incinerator untuk merumuskan bahan-bahan ataupun sisa-sisa plastik ataupun sampah sarap. Berapakah incinerator yang diadakan di tanahair kita?

Soalan yang kedua, di mana-mana tempat kita melihat sampah sarap ataupun bahan-bahan sisa-sisa plastik tidak dikutip dan dibersihkan dengan regular khasnya di

kawasan kampung-kampung baru. Adakah ini merupakan satu kelemahan pentadbiran ataupun pengurusan pihak Kerajaan Tempatan atau Pihak-pihak Berkuasa? Jika ya, apakah cadangan akan diadakan untuk mengatasi kelemahan yang telah ataupun sedang berlaku itu.

Tuan Lee Kim Sai: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan yang kedua-dua ini ada relevent (*Ketawa*). Yang tadi itu pembuatan domestik, itu lain.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Tidak payah, Yang Berhormat.

Tuan Lee Kim Sai: Berkenaan dengan incinerator itu memang satu langkah yang telah diambil oleh Kementerian di mana beberapa buah mesin pembakar sampah itu telah diadakan. Oleh kerana kos untuk mengadakan mesin ini, setakat ini beberapa buah sahaja dapat dicuba. Kajian sedang dibuat sama ada kemampuan sesuatu pihak berkuasa tempat itu boleh membekalkan incinerator yang berkenaan.

Yang kedua, dengan kutipan sampah-sampah sarap khususnya ditujukan kepada kampung-kampung baru, saya percaya saya lebih banyak melawat kampung-kampung baru dan saya tahu kedudukan pada keseluruhannya. Kutipan sampah sarap di kampung-kampung baru itu boleh dikatakan dikesan punca masalah banyak sampah-sampah didapati di kampung-kampung baru ini dan langkah-langkah yang berkenaan sedang diambil untuk membersihkan sampah-sampah yang berkenaan.

PROJEK PERUMAHAN TERBENGKALAI

6. **Tuan Haji Mohamed Sam bin Haji Sailan** minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan jumlah projek perumahan yang terbengkalai di seluruh negara sejak 1983 hingga sekarang dan terangkan jumlah rumah yang terlibat. Dari jumlah tersebut berapa ramai pembeli-pembeli yang sudah menjelaskan bayaran tanpa dapat menduduki rumah yang dibeli. Apakah tindakan Kerajaan untuk membantu pembeli-pembeli ini.

Tuan Lee Kim Sai: Tuan Yang di-Pertua, pada tahun 1983 Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan telah mengenalpasti sebanyak 38 buah projek telah terbengkalai. Sehingga 30hb Jun, 1989 jumlah ini meningkat kepada 285 projek yang melibatkan 40,038 rumah dan 37,223 orang pembeli. Dari jumlah tersebut, 35 projek adalah yang baru dikenalpasti dan 57 telah pun siap dipulihkan. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, bayaran yang telah dibuat kepada pemaju adalah dalam berbagai peringkat daripada 10% hingga 100%.

Mengenai tindakan Kerajaan untuk membantu pembeli-pembeli pula, sukaiah saya memaklumkan bahawa saya telah menjawab soalan yang sama pada 7hb November, 1989 dan saya tidak bercadang untuk menambah apa-apa lagi.

Datin Paduka Hajjah Rahmah binti Othman: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Tadi telah pun Yang Berhormat menyatakan bahawa kes ini banyak telah menjelang 1989 bertambah lebih lagi. Apakah tindakan Kementerian ini, ada satu kes khusus bagi dijadikan contoh, Yang Berhormat, iaitu pemaju setelah mengambil wang bayaran daripada pembeli seolah-olah dia give up projek perumahan itu untuk beberapa lama. Untuk itu, bank melalui mahkamah meletakkan syarikat pemaju itu di bawah receivership, iaitu penanggunjawab. Pihak receivership itu pula apakala mengambilalih projek tersebut meminta pembeli-pembeli membayar apa yang dikatakan, dengan izin, overhead cost, kalau tidak, rumah mereka itu akan dilelong. Saya hendak tanya daripada Yang Berhormat, menjadi amalan biasanya pemaju-pemaju ini, dengan bayaran yang pertama itu tanah itu ditransferkan kepada tuannya yang membeli.

Yang keduanya, sekarang ini masalahnya apakala ianya sudah berada di peringkat receivership, pihak receivership mengambil satu tindakan yang demikian, pembeli tidak boleh bertindak. Saya hendak tanya daripada Menteri yang berkenaan, ke manakah agaknya pembeli-pembeli untuk merayu? Saya difahamkan ada satu projek

perumahan di Ampang yang telah pun membuat rayuan kepada Kementerian untuk beberapa waktu, tetapi sampai hari ini tidak ada satu-satu tindakan.

Yang ketiganya, adakah Kementerian mengambil sesuatu tindakan kepada mereka yang dikatakan penanggunjawab itu, receivership itu, yang membuat satu tindakan demikian untuk melelong rumah-rumah yang dibeli?

Tuan Lee Kim Sai: Tuan Yang di-Pertua, terima kasih. Kes ini diambil sebagai contoh itu memang kes similar, minta izin, lebih kurang daripada kes-kes seperti saya sebutkan sebanyak 285 itu yang sudah di bawah tanggungan atau receivership. Yang setengah lagi sedang menghadapi masalah-masalah pemaju, masalah pembeli, masalah institusi kewangan dan sebagainya. Adalah dinasihat masalah-masalah yang dihadapi oleh mana-mana pihak khususnya oleh pihak pembeli bolehlah membuat rayuan ataupun membawa kes itu dengan Kementerian saya dan Kementerian saya memang ada diadakan satu unit khas atau pasukan khas untuk cuba memulihkan rancangan perumahan yang terbengkalai ini dengan cara memanggil mesyuarat semua pihak yang berkenaan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat dan Dewan yang mulia ini, ada setengah projek dapat dipulihkan setelah lebih daripada 10 kali perbincangan dijalankan sehingga mendapat kerjasama daripada pihak-pihak yang berkenaan, khususnya daripada pihak pembeli.

Tuan Tan Kok Wai: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin tanya Yang Berhormat mengenai perlindungan kepada mangsa-mangsa atau pembeli-pembeli rumah yang terlibat dalam projek perumahan yang terbengkalai. Saya tidak merasa puas hati atas jawapan yang diberi kepada saya oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri pada 17hb yang lalu apabila Yang Berhormat Timbalan Menteri menjawab atas point-point yang dikemukakan oleh saya mengenai akaun ini. Saya ingin tahu, apakah alasan-alasan akaun pemaju perumahan ini tidak dapat dilaksanakan sungguhpun ia

diluluskan dalam Dewan yang mulia ini sejak 20 bulan yang lalu. Saya tidak bersetuju bahawa mengambil masa begitu panjang untuk menyediakan peraturan-peraturan atau garis panduan untuk akaun ini. Apakah alasan yang sebenarnya?

Keduanya, saya ingin tahu, apakah pendirian Kerajaan atau Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan terhadap bantahan daripada Persatuan Pemaju-Pemaju Perumahan Malaysia terhadap akaun pemaju perumahan ini?

Tuan Lee Kim Sai: Untuk makluman Yang Berhormat Ahli Yang berkenaan dan Dewan yang mulia ini, peraturan untuk pelaksanaan projek akaun sedang disediakan. Berkenaan dengan bantahan pihak HDA (Housing Developers Association), dengan izin, itu tidaklah pada dasarnya mengenai pelaksanaan projek akaun tetapi tentang beberapa peraturan yang difikirkan akan mejejaskan perusahaan perumahan. Jadi, itu akan diteliti supaya pelaksanaan projek akaun itu akan mencapai matlamat yang dicita-citakan iaitu memberi perlindungan kepada pihak-pihak pembeli rumah tetapi juga hendaklah dipastikan tidak akan menjejaskan housing industry, dengan izin.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Tuan Gooi Hock Seng.

(Soalan No. 7 Y.B. Tuan Gooi Hock Seng tidak hadir).

MINGGU ORIENTASI DI INSTITUSI PENGAJIAN TINGGI

8. Dr Abdul Hadi bin Derani minta Menteri Pendidikan menyatakan sama ada Kementerian bercadang memansuhkan sama sekali Minggu Orientasi yang diamalkan di institusi-institusi pengajian tinggi di negara ini bagi mengelakkan berlaku penderaan yang keterlaluan ke atas pelajar-pelajar baru setiap sesi.

Timbalan Menteri Pendidikan (Dr Leo Michael Toyad): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, perbuatan mendera adalah tidak ada kena

mengena dengan Minggu Orientasi atau Minggu Suaikenal yang dianjurkan oleh pihak universiti dengan kerjasama Majlis Perwakilan Pelajar. Malahan dalam Minggu Suaikenal, semua pelajar dikehendaki mengikuti program yang telah disusun di mana pelajar-pelajar diberi penjelasan mengenai persatuan-persatuan di kampus, bidang-bidang kursus mereka serta ceramah-ceramah yang berkaitan dengan keadaan hidup di kampus.

Dr Abdul Hadi bin Derani: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Tadi Yang Berhormat Timbalan Menteri mengatakan penderaan tidak ada kena menegen dengan Minggu Orientasi. Jadi, mengapakah setiap kali diadakan Minggu Orientasi, maka penderaan yang keterlaluan berlaku di dalam kampus-kampus, dan yang kedua, bolehkah pihak Institusi-institusi Pengajian Tinggi mengambil tindakan mahkamah terhadap sesiapa yang didapati mendera pelajar-pelajar lain secara keterlaluan.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, untuk menjawab soalan yang pertama, makna tidak kena menegen dengan Minggu Orientasi itu ertinya ialah bahawa pihak universiti dan Majlis Perwakilan Pelajar ini menjalankan Minggu Orientasi untuk tujuan yang telah saya nyatakan tadi. Tetapi dalam masa pengambilan atau kemasukan pelajar-pelajar baru, mahasiswa-mahasiswa yang baru dalam kampus kita, ada yang mengambil peluang untuk membuat kegiatan-kegiatan yang tidak digalakkan oleh pihak universiti dan yang pernah dikatakan tidak dibenarkan sama sekali dalam minggu orientasi ini.

Untuk soalan kedua, bahawa jikalauh kegiatan-kegiatan mendera ini diadakan dalam kampus semasa minggu suaikenal ini dan telah melanggar peraturan-peraturan dalam universiti itu, mungkin seperti mana kita faham dan telah dinyatakan dalam Dewan ini bahawa tindakan disiplin sewajarnya akan dilaksanakan dan akan diambil tindakan ke atas pelajar-pelajar ini di bawah badan disiplin universiti sendiri. Dan kalau ia melibatkan secara melanggar undang-undang yang melibatkan kriminal dan lain-

lainnya, memang sudah tentulah ada sebab-sebabnya untuk kita mendakwa di dalam mahkamah nanti.

Tuan Zubir bin Embong: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Sehingga hari ini berapa banyakkah kes yang melibatkan penderaan pelajar-pelajar baru di kampus-kampus universiti. Kalau ianya ada, apakah tindakan yang paling maksima yang telah diambil oleh pihak universiti selain daripada kes yang ditunjukkan oleh Universiti Pertanian Malaysia baru-baru ini.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, sejauh mana saya tidak sediakan angka-angka yang dimaksudkan untuk itu tetapi pernah dikatakan dalam Dewan ini bahawa kes yang pernah diambil tindakan disiplin dengan seberat-beratnya oleh pihak berkenaan seperti yang berlaku di Universiti Pertanian Malaysia ialah melibatkan tiga orang pelajar yang telah dilepaskan dari universiti itu.

BIL TELEFON—KOMPLEN DAN PENYIASATAN

9. Tuan Samson Chin Chee Tsu minta Menteri Tenaga, Telekom dan Pos menyatakan berapa lamakah biasanya ia akan mengambil masa untuk menyiapkan penyiasatan mereka untuk komplek yang dibuat oleh pelanggan-pelanggan mengenai bayaran berlebihan kepada bil-bil mereka. Bilakah sistem bil baru (New Billing System) akan diperluaskan ke Tawau.

Dato' Seri S. Samy Vellu: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, saya telah pun menjawab soalan bahagian pertama pada 26hb Oktober, 1989. Berkenaan dengan bahagian kedua mengenai sistem bil baru atau sistem bil terperinci, buat masa ini STM belum dapat menentukan tarikhnya kerana masih banyak lagi masalah teknikal yang perlu diselesaikan sebelum sistem sedemikian dapat diperkenalkan.

Buat masa ini pihak STM belum boleh menentukan tarikh pelaksanaan sistem bil baru atau sistem bil terperinci bagi kawasan

Tawau, kerana masih banyak lagi masalah teknikal yang perlu diselesaikan sebelum sistem sedemikian dapat diperkenalkan.

Syarikat Telekom Malaysia memang berhasrat untuk memperkenalkan dan menyediakan sistem bil terperinci keseluruhan negara secepat mungkin sebagai satu cara mengatasi kesangsian pengguna-pengguna terhadap kesahihan bil-bil telefon.

Setakat ini sebanyak 269 dari Ibusawat di seluruh negara telah disediakan dengan kemudahan itu melalui pelaksanaan yang dibuat secara berperingkat-peringkat.

Bagi negeri Sabah, kemudahan-kemudahan bil terperinci ini, pada masa ini hanya diperolehi ke kawasan Kota Kinabalu dan pelaksanaannya ke tempat-tempat lain sedang pesat dirancang.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Tuan Michael Asang.

(Soalan No. 10 Y.B. Tuan Michael Asang tidak hadir).

SABAH GAS INDUSTRIES—PENYIASATAN

11. Tuan Fung Ket Wing minta Menteri Dalam Negeri menyatakan sebab-sebab mengapa pihak polis dari Bukit Aman merampas 25 buah fail daripada Sabah Gas Industries dalam bulan Ogos, 1989 dan apakah hasil penyiasatan dan nyatakan sama ada beliau sedar fail-fail yang diambil oleh Bukit Aman adalah fail-fail biasa; jika sedar mengapa pihak Polis tidak mengambil fail-fail sulit dan sama ada ini merupakan kecuriaan pihak polis.

Timbalan Menteri Dalam Negeri (Dato' Megat Junid bin Megat Ayob): Tuan Yang di-Pertua, pihak Polis Bukit Aman telah mengambil beberapa fail daripada Syarikat Sabah Gas Industries Sdn Bhd. pada 7hb Julai, 1989 adalah secara rasmi dengan bertulis bagi maksud penyiasatan mengikut kuasa undang-undang di

bawah Seksyen 51 (i) Prosedur Acara Jenayah dan bukan secara merampas seperti mana yang dibangkitkan.

Fail-fail yang diambil tersebut adalah daripada jenis fail yang hanya berkaitan bagi membuktikan surat tohmahan tersebut.

Hasil siasatan tersebut, pihak Polis mendapati bahawa segala tohmahan yang dibuat tersebut adalah terbukti tidak benar dan kes ini akan ditutup.

Pihak Polis telah mengambil tindakan mengikut bidang kuasa yang disebutkan tadi secara tegas tetapi adil dan seimbang dengan hak-hak asasi.

PEPERIKSAAN SIJIL RENDAH PELAJARAN—MENGHAPUSKAN

12. Tuan Haji Mohamed bin Haji Yaacob minta Menteri Pendidikan menyatakan adakah benar atau tidak Kementerian ini akan menghapuskan Peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran (SRP). Jika benar, apakah penilaian yang akan diadakan.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, setakat ini Kementerian Pendidikan tidak ada rancangan untuk menghapuskan Peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran (SRP).

Keputusan Peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran ini masih digunakan untuk kita menentukan aliran yang akan diikuti oleh para pelajar kita di tingkatan empat nanti iaitu sama ada aliran sains, aliran sastera dan teknik serta vokasional.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Dr. Nicholas Munong anak Ibau.

(Soalan No. 13 Y.B. Dr Nicholas Munong anak Ibau tidak hadir).

BEKALAN AIR/ELEKTRIK/JALAN/ JAMBATAN DI SARAWAK

14. Tuan Jawah anak Gerang minta Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar menyatakan:

- (a) peratusan penduduk negeri Sarawak yang sudah menikmati bekalan air yang bersih, bekalan elektrik yang sempurna dan jalan serta jambatan yang selesai; dan
- (b) bilakah semua penduduk di negara ini akan mendapat kemudahan asas tersebut.

Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar (Tuan Mohamed bin Jamrah): Tuan Yang di-Pertua, bagi jawapan soalan (a), peratusan penduduk luar bandar negeri Sarawak yang sudah menikmati bekalan air yang bersih ialah 40%, bekalan elektrik yang sempurna 50%, manakala kemudahan jalan dan jambatan yang selesai pula ialah 70%.

Bagi jawapan (b), Kerajaan memang berhasrat untuk menyediakan kemudahan asas kepada semua penduduk di negara ini terutama di kawasan luar bandar. Dalam Rancangan Malaysia Kelima sahaja, Kerajaan telah memperuntukkan sebanyak \$1,304.15 juta yang meliputi \$569.56 juta bagi bekalan elektrik, \$270.20 juta bagi bekalan air dan \$463.89 juta bagi jalan dan jambatan luar bandar. Adalah diharap menjelang tahun 2000 sebanyak 93% penduduk negara ini akan menikmati bekalan elektrik, 94% bekalan air dan 95% jalan-jalan khususnya di luar bandar.

Walau bagaimanapun, matlamat Kerajaan untuk menyediakan bekalan air yang bersih, bekalan elektrik yang sempurna dan jalan yang selesai tidak akan tercapai sekiranya rakyat tidak menyokong usaha-usaha Kerajaan seperti berpindah ke kawasan-kawasan yang akan dirancang dan akan dimajukan oleh Kerajaan.

Kerajaan tidak mungkin dapat menyediakan peruntukan yang begitu banyak bagi mengadakan kemudahan-kemudahan asas

kepada kampung-kampung yang ada sekarang kerana masih banyak kampung-kampung di negeri Sarawak dan Sabah yang letaknya terpencil, berselerak dan jauh ke pedalaman. Peruntukan yang tinggi adalah diperlukan untuk menyediakan kemudahan-kemudahan asas kepada kampung-kampung seperti ini.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Tuan Ting Chek Ming.

(Soalan No. 15 Y.B. Tuan Ting Chek Ming tidak hadir).

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Tuan Haji Ghazali bin Ahmad.

(Soalan No. 16 Y.B. Tuan Haji Ghazali bin Ahmad tidak hadir).

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Tuan Taiman bin Lumaing.

(Soalan No. 17 Y.B. Tuan Taiman bin Lumaing tidak hadir).

BIASISWA—KRITERIA PEMBERIAN

18. Tuan Lim Guan Eng minta Menteri Pendidikan menyatakan:

- (a) ciri-ciri atau kriteria pemberian biasiswa;
- (b) bilangan dan % pelajar-pelajar luar bandar yang telah ditawarkan biasiswa;
- (c) mengapakah pelajar-pelajar dari keluarga-keluarga kaya ditawarkan biasiswa; dan
- (d) mengapakah budak pintar Chiang Ti Ming tidak ditawarkan biasiswa Kerajaan untuk melanjutkan pelajarannya di CALTECH Amerika Syarikat.

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat,

- (a) kriteria pemberian biasiswa adalah berdasarkan kepada faktor-faktor berikut—
 - (i) kedudukan sosio-ekonomi keluarga pada pelajar itu;
 - (ii) prestasi akademik;
 - (iii) Kegiatan ko-kurikulum para pelajar; dan
 - (iv) bidang kursus yang diperlukan oleh Kementerian Pendidikan.
- (b) dan (c) para pelajar luar bandar yang ditawarkan biasiswa Kementerian Pendidikan dianggarkan 80% yang terdiri daripada para pelajar dari keluarga yang berpendapatan rendah atau sederhana.
- (d) Pemberian biasiswa Kementerian Pendidikan adalah dibuat dan diproses berdasarkan kepada permohonan yang diterima oleh Kementerian ini. Tawaran biasiswa hanya akan diberikan kepada pelajar-pelajar yang akan mengikuti kursus-kursus yang diperlukan oleh Kementerian Pendidikan. Oleh itu, jelaslah bahawa kes Chiang Ti Ming ini tidak memenuhi kedua-dua dasar yang dinyatakan itu.

Tuan Lim Guan Eng: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya hendak bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri berapa peratuskah pelajar-pelajar dari keluarga kaya yang ditawarkan biasiswa? Berikan sebab mengapa pelajar-pelajar dari keluarga kaya ini diberikan biasiswa seperti apa yang berlaku dengan keputusan MARA untuk mendirikan satu sekolah khas untuk pelajar-pelajar yang datang dari keluarga kaya. Bukankan ini bercanggah dengan ciri-ciri atau kriteria pemberian biasiswa ini.

Kedua, berapa peratuskah biasiswa dari segi kaum yang diberikan? Mengenai kes Chiang Ti Ming itu sungguhpun dia tidak

tertakluk dalam ciri-ciri yang disebutkan tadi oleh Yang Berhormat Timbalan Menteri, bukankah satu pengecualian boleh dibuat memandangkan bahawa bukanlah selalu negara kami boleh mempunyai atau memiliki peluang untuk seorang pelajar yang diiktiraf oleh seluruh dunia sebagai budak pintar. Mengapakah satu pengecualian tidak dibuat untuk budak pintar ini?

Dr Leo Michael Toyad: Tuan Yang di-Pertua, sebelum saya jawab, saya ingin membuat satu pembetulan kepada bahasa yang digunakan bahawa bukan "negara kami", tetapi "negara kita". (*Ketawa*) (*Tepuk*)

Jadi, untuk menjawab soalan pertama tadi, peratus pelajar-pelajar yang kaya, kita tidak ada butir-butirnya kerana saya telah jawab sebentar tadi bahawa pemberian biasiswa ini adalah kepada pelajar-pelajar yang berpendapatan rendah atau sederhana. Soalan ini tidak timbul sama sekali.

Keduanya, memang kita boleh memper-
timbang kes-kes yang spesifik seperti itu, tetapi yang saya katakan biasiswa dari Kementerian Pendidikan ialah untuk kita membangunkan tenaga pengajar kita dan pendidik-pendidik kita yang menjadi asas kita memperkembang dan memajukan perkhidmatan pendidikan untuk negara kita.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ahli-ahli Yang Berhormat, masa sudah cukup.

(*Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan Jawapan bagi Pertanyaan No. 7, 10, 13, 15, 16, 17 dan 19 hingga 26 adalah diberi di bawah ini.*)

PUSAT PEMULIHAN AKHLAK DI PULAU JEREJAK

7. Tuan Gooi Hock Seng minta Menteri Dalam Negeri menyatakan bahawa adakah Kerajaan sedar pada 25 September 1989 Kerajaan Negeri Pulau Pinang telah meluluskan satu usul untuk meminta Kerajaan Persekutuan meminda Pusat pemulihan Akhlak di Pantai Pulau Jerejak ke suatu tempat yang lain supaya Kerajaan

Negeri dapat menggunakan tempat Pulau Jerejak sebagai satu Pusat Pembangunan Sosial dan Ekonomi Negeri Pulau Pinang.

- (a) adakah Kerajaan bersetuju dengan cadangan ini; dan
- (b) Jika tidak, apa sebabnya.

Dato' Megat Junid bin Megat Ayob: Kementerian Dalam Negeri ada mendengar ura-ura bahawa Kerajaan Negeri Pulau Pinang berhasrat untuk mengambilalih Pulau tersebut. Tetapi setakat ini Kementerian belum menerima cadangan tersebut secara rasmi lagi. Walau bagaimanapun Kementerian akan mengkajinya dengan teliti sebelum sesuatu keputusan dapat diambil.

PROJEK LEBUHRAYA TELUPID-SANDAKAN-LAHAD DATU

10. Tuan Michael Asang minta Menteri Kerjaraya menyatakan:

- (a) "Package B1" Lahad Datu-Sandakan, kedudukan dan perkembangan kontrak berkenaan yang dikendalikan oleh Cahaya Pemborong Sdn Bhd./Simon Lee Brothers Enterprise Sdn Bhd J.V.; dan
- (b) bolehkah kontrak itu disiapkan mengikut penyambungan jadual masa yang telah ditetapkan.

Timbalan Menteri Kerjaraya (Dato' Alexander Yu Lung Lee): Soalan yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Jambongan pada hari ini (27-11-1989) adalah salah satu soalan yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Sandakan pada 1-12-1989. Oleh itu saya cadang menjawab kedua-dua soalan tersebut pada hari ini.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Pakej B1 adalah salah satu daripada projek Lebuhraya Telupid-Sandakan-Lahad Datu di mana Kementerian Kerjaraya sedang melaksanakan projek Pakej-pakej A1, A2, B1 dan B2. Di antara 4 projek tersebut,

hanya projek B2 yang sedang berjalan dengan lancar. Walau bagaimanapun pihak Kementerian telah memberi amaran kepada kontraktor-kontraktor berkenaan supaya mempercepatkan pelaksanaan projek Pakej A1, A2 dan B1. Di samping langkah tersebut, pihak kontraktor bagi Pakej A1 dan A2 telah mengambil langkah-langkah berikut untuk mempercepatkan projek tersebut.

- (a) pihak kontraktor telah menambahkan jentera-jentera angkat tanah dan serta "Dump Truck".
- (b) pihak Kontraktor juga menambahkan pekerja-pekerja mahir.
- (c) pihak Kontraktor bercadang menambahkan waktu kerja yang lebih panjang.

Untuk makluman ahli Yang Berhormat, Kemajuan pelaksanaan Projek Pakej B1 Jalanraya Lahad Datu-Sandakan telah terjejas oleh kerana pihak kontraktor menghadapi masalah kewangan. Kemajuan Pelaksanaan Projek sehingga sekarang ialah 42% sahaja.

Oleh kerana masalah yang dinyatakan di atas, kontrak ini tidak dapat disiapkan mengikut tempoh jadual yang telah ditetapkan, walaupun telah diberi sambungan tempoh selama 39.6 minggu. Walau bagaimanapun pihak kontraktor terlibat telah mengemukakan satu cadangan "Rescue Package" untuk menyiapkan kerja tersebut di dalam tempoh masa tambahan selama 18 bulan lagi dan cadangan ini sedang dipertimbangkan oleh pihak Kerajaan.

Untuk makluman ahli Yang Berhormat berkenaan dengan jumlah-tan yang boleh ditanggung atau dimuat oleh Lebuhraya Telupid-Sandakan-Lahad Datu adalah seperti berikut:

Pihak Kementerian telah menetapkan bahawa "Design Load" ialah—

- (a) 10 tan untuk satu beban gandar; dan
- (b) 16 tan untuk satu beban gandar.

Berkenaan dengan penyiapan Lebuhraya

ini berikut adalah tarikh siap bagi projek-projek yang berkaitan:

Pakej A1—Jun 1991

Pakej A2—September 1990

Pakej B1—Jun 1991

Pakej B2—September 1990

Berkenaan dengan langkah-langkah sementara yang akan diambil untuk memberi perkhidmatan jalanraya yang lebih memuaskan kepada pengguna-pengguna jalanraya, adalah pihak Kerajaan dan Kontraktor akan sentiasa menjaga kebaikan jalanraya tersebut supaya pergerakan lalulintas tidak terganggu.

JALAN KAMPUNG— PERUNTUKAN MEMBINA

13. Dr Nicholas Munong anak Ibau minta Menteri Pembangunan Negara dan Luar Bandar menyatakan:

- (a) berapakah peruntukan membina jalan-jalan kampung yang ada batu atau diturap di Semenanjung Malaysia;
- (b) berapakah peruntukan yang telah diberi oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar kepada Negeri Sarawak untuk membina dan membaiki jalan-jalan kampung.
- (c) berapakah peruntukan yang telah diperuntukkan kepada Majlis Luar Bandar Sibu, Sarawak untuk membaiki dan membina jalan kampung; dan
- (d) apakah pencapaian yang telah dicapai oleh Majlis Luar Bandar Sibu membina jalan kampung dengan memberi nama-nama jalan-jalan itu dan memberitahu jauhnya dan adakah ianya berbatu atau berturap.

Tuan Mohamed bin Jamrah:

- (a) Peruntukan yang disediakan bagi program menaik taraf jalan-jalan kampung di Semenanjung Malaysia dalam Rancangan Malaysia Kelima ialah sebanyak \$400.52 juta.

- (b) Peruntukan yang diberikan oleh Kementerian Pembangunan Negara dan Luar Bandar kepada Negeri Sarawak untuk membina dan membaiki jalan-jalan kampung bagi Rancangan Malaysia Kelima ialah \$32.29 juta.
- (c) Majlis Luar Bandar Sibu, Sarawak adalah terletak di bawah bidang kuasa Kementerian Alam Sekitar dan Pelancongan Sarawak. Oleh itu, program membina dan membaiki jalan kampung yang dilaksanakan oleh Kementerian ini tidak meliputi kawasan Majlis Luar Bandar Sibu. Peruntukan untuk membiayai projek-projek pembinaan dan membaiki jalan bagi kawasan tersebut adalah di bawah Pihak Berkuasa Kerajaan Negeri.

KILANG TITANIUM

15. Tuan Ting Chek Ming minta Perdana Menteri menyatakan adakah Kerajaan sedar bahawa kilang Titanium di Jalan Lahat (di hadapan Kampung Baru Bukit Merah, Ipoh) telah diberi lesen untuk menjalankan operasi, jika ada, terangkan mengapa ia dibenarkan beroperasi dan sama ada kilang tersebut boleh dioperasikan di luar Malaysia. Adakah operasi kilang tersebut membahayakan kepada kesihatan dan nyawa-nyawa penduduk yang tinggal berhampiran. Apakah langkah-langkah telah diambil untuk menjamin dan menyelia bahawa suasana tidak akan tercemar. Nyatakan syarat-syarat lesen yang diberikan kepada kilang ini untuk memulakan operasi-operasinya dan siapakah pemegang-pemegang saham kilang ini dan bagaimanakah operasi kilang ini memberikan kepentingan kepada rakyat Malaysia.

Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar (Datuk Amar Stephen Yong Kuet Tze): Kilang Titanium kepunyaan Syarikat Malaysian Titanium Corporation di Bukit Merah Ipoh adalah sebuah kilang yang memproses ilmenite untuk menghasilkan pigment titanium dioxide. Syarikat ini telah diluluskan galakan Taraf Perintis di bawah

Akta Galakan Pelaburan 1968, pada 21-7-1973 dan memulakan pengeluaran pada Disember 1976. Walau bagaimanapun, syarikat ini telah memberhentikan operasinya pada Ogos 1977 kerana keadaan pasaran dan harga keluaran yang rendah. Seterusnya syarikat itu telah diluluskan lesen pengilang di bawah Akta Penyelidikan Perindustrian 1975 pada 6-7-1978. Walau bagaimanapun, mulai Oktober 1978, syarikat berkenaan telah diletakkan di bawah "receivership". Syarikat itu sekarang telah diambilalih 100% oleh pihak asing, iaitu Hitox Corporation of America, Amerika Syarikat dan Airturst Group of Companies dari Singapura yang memegang ekuiti sebanyak 87.5% dan 12.5% masing-masing. Permohonan lesen untuk keluaran tambahan kepada syarikat itu telah diluluskan pada 28-8-1989, tertakluk kepada syarat-syarat yang sama seperti dalam lesen pengilang asalnya.

Di antara syarat-syarat yang penting ialah:

- (i) Syarikat ini hendaklah mengambil langkah-langkah sesuai, termasuk memasang alat-alat pencegah pencemaran udara, air dan kebisingan pengikut Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974.
- (ii) Saham-saham asal yang dipegang oleh pemegang saham yang bukan warganegara Malaysia tidak boleh dijual tanpa mendapat kelulusan bertulis terlebih dahulu daripada Kementerian Perdagangan dan Perindustrian.
- (iii) Syarikat ini hendaklah sebolehnya mengambil serta melatih warganegara Malaysia supaya dapat mencerminkan dengan secepat mungkin yang boleh komposisi berbilang kaum penduduk negeri bagi semua peringkat jawatan sehinggalah ke peringkat pengurusan.
- (iv) Syarikat ini hendaklah sebolehnya menggunakan bahan-bahan mentah, komponen-komponen dan alat-alat tempatan tidak kurang daripada apa yang telah

dikemukakan di dalam cadangan projeknya yang telah diluluskan.

- (v) Syarikat ini hendaklah seboleh-bolehnya menggunakan perkhidmatan-perkhidmatan daripada syarikat-syarikat yang pengusaha-pengusaha kepunyaan rakyat Malaysia dalam konteks Dasar Ekonomi Baru. Perlantikan syarat-syarat dan pengusahaan-pengusahaan kepunyaan rakyat asing untuk perkhidmatan-perkhidmatan itu hendaklah mendapat kelulusan Kementerian Perdagangan dan Perindustrian terlebih dahulu.
- (vi) Syarikat ini hendaklah seboleh-bolehnya melantik syarikat-syarikat kepunyaan rakyat Malaysia untuk mengedarkan keluaran-keluaran bagi pasaran dalam negeri serta hendaklah juga melantik pengedar-pengedar Bumiputera untuk mengedarkan sekurang-kurangnya 30% daripada jualanannya di pasaran dalam negeri. Pemilihan dan perlantikan pengedar-pengedar Bumiputera hendaklah dilakukan selepas perundingan dengan Kementerian Perdagangan dan Perindustrian. Perlantikan syarikat-syarikat asing sebagai pengedar hendaklah mendapat kelulusan daripada Kementerian Perdagangan dan Perindustrian terlebih dahulu.
- (vii) Sekurang-kurangnya 80% daripada keluaran syarikat hendaklah dieksport.

Syarikat ini dikecualikan daripada syarat ekuiti memandangkan ianya berorientasikan eksport.

Memandangkan bahawa ilmenite adalah merupakan suatu jenis galian yang mengandungi unsur-unsur radioaktif semulajadi, operasi kilang tersebut juga adalah tertakluk kepada kehendak Akta Pelesenan Tenaga Atom 1984. Ini bermakna bahawa kilang tersebut juga perlu mendapat lesen daripada Lembaga tersebut

sebelum beroperasi. Saya difahamkan bahawa kilang tersebut telah menghantar surat hasrat kepada Lembaga Pelesenan Tenaga Atom bagi tujuan mengadakan pengoperasian. Walau bagaimanapun Lembaga Pelesenan Tenaga Atom belum mengeluarkan lesen kerana syarikat ini belum melengkapkan maklumat-maklumat yang diperlukan sebagaimana yang dikehendaki di dalam Peraturan-peraturan Perlindungan Sinaran (Pelesenan) 1986. Lembaga Pelesenan Tenaga Atom telah menggubal sertaewartakan beberapa peraturan mengenai perlindungan sinaran yang dipadankan daripada piawai-piawai keselamatan radiologikal antarabangsa serta peraturan-peraturan perlindungan sinaran yang diamalkan oleh sebahagian besar negara-negara di seluruh dunia. Peraturan-peraturan yang telah diwartakan di bawah akta Pelesenan Tenaga Atom 1984 itu adalah mencukupi untuk memastikan operasi kilang tersebut selamat dan tidak mungkin mendatangkan sebarang risiko radiologikal sama ada kepada pekerja, orang awam atau alam sekitar. Sekiranya kilang tersebut dibenarkan beroperasi kelak, Lembaga Pelesenan Tenaga Atom juga akan menjalankan "program pengawasan radiologikal" di dalam kawasan kilang dan juga di kawasan-kawasan sekitarnya, meskipun syarikat itu nanti akan dikehendaki melaksanakan program pengawasannya sendiri. Program ini akan menentukan tidak berlaku sebarang pencemaran bahan radioaktif di dalam kilang ataupun di kawasan persekitaran.

SIARAN TELEVISYEN

16. Tuan Ghazali bin Ahmad minta Menteri Penerangan menyatakan:

- (a) adakah rancangan Kementerian untuk menambah rancangan siaran Televisyen pada tiap-tiap hari seperti yang dilakukan pada hari Jumaat, Sabtu dan Ahad;
- (b) berapakah pendapatan daripada sumbangan iklan swasta yang telah

diperolehi dari siaran-siaran menerusi—

(a) Televisyen

(b) Radio

bagi tahun-tahun 1986, 1987 dan 1988.

Menteri Penerangan (Dato' Mohamed bin Rahmat):

(a) RTM pada masa sekarang tiada cadangan bagi menambahkan masa siaran televisyen pada tiap-tiap hari kecuali hari Jumaat, Sabtu dan Ahad. Siaran lebih awal dibuat pada ketiga-tiga hari tersebut kerana ianya merupakan hari cuti untuk pelajar-pelajar sekolah dan juga merupakan hari cuti Am. Walau bagaimanapun siaran-siaran rancangan akan ditambahkan dari masa ke masa pada hari-hari yang lain apabila adanya keperluan membuat demikian.

(b) Jumlah hasil bersih yang diperolehi oleh RTM melalui pengiklanan di radio dan televisyen di sepanjang tahun-tahun 1986, 1987 dan 1988 adalah seperti berikut—

<i>Tahun</i>	<i>Televisyen</i>	<i>Radio</i>
1986	\$59,142,373.50	\$6,425,785.00
1987	\$56,089,180.80	\$5,443,600.50
1988	\$84,043,672.27	\$6,838,509.25

**PENDATANG LUAR NEGERI
DI SABAH**

17. Tuan Taiman bin Lumaing minta Perdana Menteri menyatakan apakah itu Pasukan Petugas Khas (Special Task Force) yang ditubuhkan oleh Kerajaan Persekutuan baru-baru ini serta siapakah yang menganggotai pasukan ini. Apakah langkah-langkah yang telah, sedang dan akan diambil oleh pasukan ini untuk menyelesaikan masalah pendatang haram dan pelarian di Sabah dan sejauh manakah kejayaan mereka setakat ini.

Dato' Megat Junid bin Megat Ayob:
Pasukan Petugas Khas Persekutuan

Mengenai Pendatang Luar Negeri di Sabah dan Wilayah Persekutuan Labuan merupakan sebuah agensi Kerajaan Persekutuan yang bertanggungjawab sepenuhnya dalam perkara-perkara yang berkaitan dengan pengurusan, pengendalian dan penyelesaian masalah berkaitan dengan pendatang luar negeri di situ. Pasukan ini diketuai oleh seorang pegawai kanan awam dan dianggotai oleh pegawai-pegawai awam, tentera, polis dan Imigresen. Oleh kerana Pasukan Petugas ini baru sahaja ditubuhkan, maka segala usaha sekarang ini ditumpukan kepada kerja-kerja perancangan, penyusunan strategi dan mengatur program-program tertentu supaya penyelesaian terhadap masalah tersebut dapat dilaksanakan secara menyeluruh dan berkesan.

**CCB—SKIM SIMPANAN
WAJIB BAGI PEMINJAM**

19. Dr V. David minta Menteri Kewangan menyatakan:

(a) adakah beliau sedar bahawa Bank Pusat Kerjasama (CCB) menguruskan suatu Skim Simpanan Wajib bagi semua pemijam-peminjam;

(b) bahawa wang yang dipungut melalui Skim ini hendaklah dibayar balik dengan serta merta selepas pinjaman ini diselesaikan sepenuhnya; dan

bolehkah beliau menerangkan mengapakah CCB menangguhkan wang peminjam selama enam bulan sebelum memulangkannya, walaupun pinjaman berkenaan telah pun diselesaikan sepenuhnya.

Timbalan Menteri Kewangan (Dato' Loke Yuen Yow): Adalah menjadi peraturan CCB bahawa setiap peminjam dikehendaki untuk membuat simpanan wajib dengannya. Jumlah caruman bulanan kepada simpanan wajib tersebut ialah sebanyak 1% daripada jumlah pinjaman. Peraturan ini dikenakan sebagai satu langkah keselamatan kepada CCB. Pihak CCB membayar faedah ke atas simpanan

wajib itu di mana kadarnya berubah dari semasa ke semasa. Pada masa ini, kadar faedah yang diberikan adalah sebanyak 4.5% iaitu 0.5% lebih tinggi dari kadar faedah yang diberikan ke atas Akaun Simpanan.

Berdasarkan kepada syarat-syarat yang terdapat dalam perjanjian di antara CCB dan peminjam-peminjam, simpanan wajib pada amnya akan dipulangkan kepada peminjam-peminjam dalam masa 6 bulan selepas pinjaman-pinjaman tersebut telah dibayar balik dengan sepenuhnya. Tempoh ini adalah diperlukan bagi membolehkan CCB memastikan peminjam-peminjam tidak lagi mempunyai sebarang tanggungan lain dengan CCB sebelum simpanan wajib dipulangkan semula kepada mereka.

GULA PADANG TERAP BERHAD— SAHAM DIMILIKI

20. Dato' Dr Affifudin bin Haji Omar minta Menteri Kewangan menyatakan syarikat manakah yang membeli saham yang dipegang oleh Finance Minister Inc. sebanyak 71% di dalam Gula Padang Terap; siapakah tuan-tuan punya syarikat ini dan berapakah harga untuk satu saham yang dibelinya itu; adakah Kementerian sedar bahawa saham ini dijual pula kepada satu syarikat lain hanya sebulan selepas pembelian dari Finance Minister Inc. dengan harga dua kali ganda dari harga belian.

Dato' Loke Yuen Yow: Syarikat yang membeli kesemua 77 juta unit (iaitu 71.95%) saham Gula Padang Terap Berhad yang dimiliki oleh Menteri Kewangan (Diperbadankan) ialah Bahagia Mewah Sdn Bhd, iaitu sebuah syarikat pelaburan yang dimiliki oleh Encik Mohamed Hashim bin Mahmud Hashim dan Encik Zulkarnain bin Sheik Ahmad. Saham-saham tersebut telah dijual kepada Bahagia Mewah Sdn Bhd pada harga berjumlah \$51.128 juta secara tunai, atau 66.4 sen seunit. Nilai saham ini adalah ditetapkan dengan mengambilkira, antara lain, keuntungan prospektif dari operasi, dengan izin, "prospective" maintainable profits from operations' dan

kerugian terkumpul Gula Padang Terap Berhad.

Bahagia Mewah Sdn Bhd telah membuat perjanjian untuk menjual 77 juta saham tersebut kepada Sungei Besi Mines Malaysia Berhad pada harga \$103.95 juta. Walau bagaimanapun, harga jualan ini adalah tertakluk kepada kelulusan pihak-pihak berkuasa tertentu, termasuk Jawatankuasa Terbitan Modal (CIC). Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat, CIC telah menetapkan harga jualan syer-syer Gula Padang Terap Berhad tersebut sebanyak \$54.407 juta yang merupakan kos perolehan kepada Bahagia Mewah Sdn Bhd. Oleh itu, harga \$103.95 juta yang dicadangkan itu telah tidak diluluskan.

JAGUNG DAN BERAS YANG DIIMPORT

21. Tuan Thomas Salang Siden minta Menteri Pertanian berapa banyakkah (dalam tan) jagung dan beras yang diimport daripada negara asing ke Malaysia dalam tahun 1987 dan 1988 hingga sekarang dan mengapakah negara kita masih mengimport jagung dan beras dari luar negeri, walhal negara kita dan rakyat kita mampu menanam jagung dan padi sendiri.

Menteri Pertanian (Datuk Seri Sanusi bin Junid): Untuk makluman Yang Berhormat, pada tahun 1987 negara kita telah mengimport sejumlah 1,323,337 tan metrik jagung yang bernilai \$358.3 juta dan pada tahun 1988 pula sejumlah 1,347,245 tan metrik yang bernilai \$457.2 juta. Malaysia mengimport jagung bijirin untuk campuran makanan ternakan seperti ayam dan khinzir.

Negara terpaksa mengimport jagung kerana tanaman jagung adalah kurang berdayamaju. Di samping itu negara tidak mempunyai kawasan tanah yang luas dan tidak begitu sesuai dari segi agro-iklim untuk keluaran jagung bijirin. Menanam jagung bijirin memerlukan musim kering untuk masa penuaian seperti kawasan utara Malaysia tetapi kedapatan tanah ini adalah amat terhad kecuali tanah-tanah padi terbiar.

Tanah-tanah terbiar yang ada pula kecil dan bertaburan. Kos pengeluaran jagung di negara ini juga adalah tinggi terutamanya di peringkat penyediaan tanah, buruh, pembangunan tanah dan modal ke atas pembelian alat-alat pengeringan serta jentera untuk menuai jagung. Walau bagaimanapun, Kementerian Pertanian pada masa ini sedang menjalankan projek percubaan tanaman jagung bijirin secara komersial yang bertujuan untuk mengkaji dayamaju pengeluarannya.

Mengenai pengimportan beras, jumlah beras yang diimport daripada negara-negara pembekal ke Malaysia dalam tahun 1987, 1988 dan sehingga 30 September, 1989 adalah seperti berikut:

<i>Tahun</i>	<i>Kuantiti (Tan Metrik)</i>
1987	193,787.92
1988	288,915.00
1989 (sehingga 30 September)	242,380.65

Dasar Kerajaan sekarang ialah pengeluaran beras akan ditumpukan di kawasan jelapang padi dan tahap saradiri pengeluaran ialah untuk memenuhi 55%-60% daripada keperluan beras negara. Tahap ini telah pun dicapai dan kadar saradiri bagi keperluan ialah lebih kurang 80% pada tahun 1988.

KAWALAN PERTUKARAN WANG

22. Tuan Haji Bujang bin Haji Ulisminta
Menteri Kewangan menyatakan:

- (a) apakah cara-cara bagaimana wang dari Malaysia atau rakyat Malaysia boleh mengalir ke luar negeri;
- (b) adakah benar bahawa individu-individu tertentu (yang berkuasa dan kaya) telah berjaya menyeludup wang tunai ke luar negeri tanpa diketahui oleh pihak Kerajaan/Bank Negara;
- (c) bagaimanakah Kerajaan menyekat pengaliran wang ke luar negeri yang berleluasa menerusi individu,

organisasi dan agensi-agensi Kerajaan, adakah tindakan Kerajaan berkesan;

- (d) bagaimanakah kesan pengaliran wang ke luar negeri memberi kepada ekonomi negara.

Dato' Loke Yuen Yow:

- (a) Negara kita adalah mengamalkan sistem kawalan pertukaran wang yang liberal, selaras dengan struktur ekonomi terbuka. Ini membolehkan pergerakan keluar atau masuk wang secara bebas di negara ini. Pengaliran keluar wang boleh dilakukan dalam beberapa cara seperti berikut:

- (i) Bayaran balik hutang luar negeri.
- (ii) Bayaran balik awal hutang luar negeri.
- (iii) Pelaburan, termasuk—
 - Pelaburan langsung;
 - Pelaburan portfolio;
 - Simpanan dalam institusi-institusi kewangan asing;
 - Harta tanah.
- (iv) Bayaran perkhidmatan seperti melancong dan belajar di luar negeri.
- (v) Wang tunai.

- (b) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, adalah tidak benar wujudnya aktiviti penyeludupan wang tunai ke luar negara oleh individu tertentu di negara ini. Apa yang berlaku adalah pengaliran keluar wang secara sah di bawah sistem kawalan pertukaran wang yang diamalkan sekarang. Dasar kawalan pertukaran wang yang liberal ini tidak menghalang sesiapa sahaja untuk membawa keluar atau masuk wang di negara ini. Walau bagaimanapun, Kerajaan sentiasa mengawasi pergerakan keluar masuk wang ke negara ini.

Berdasarkan rekod kawalan pertukaran wang, tidak ada pengaliran keluar wang yang luar biasa.

(c) Kerajaan tidak pernah menyekat pengaliran keluar masuk wang ke negara ini, selaras dengan sistem ekonomi terbuka negara. Walau bagaimanapun sebarang pengaliran keluar wang yang berjumlah lebih \$10,000 perlu mengemukakan permohonan terlebih dahulu kepada Bank Negara Malaysia. Di samping itu, Kerajaan juga telah mengambil beberapa langkah supaya pengaliran keluar wang dapat dielakkan menerusi penggalakan tabungan dan pelaburan di dalam negeri. Langkah-langkah ini termasuklah merapatkan jurang perbezaan, dengan izin "gap", di antara kadar faedah dalam negeri dengan kadar faedah luar negeri serta menggalakkan aktiviti-aktiviti pelaburan di dalam negeri.

(d) Aliran keluar modal yang berterusan dalam jumlah yang besar boleh membawa kesan-kesan seperti berikut—

- (i) Memberi tekanan terhadap nilai ringgit;
- (ii) Kejatuhan kedudukan rezab luar negara;
- (iii) Berkurangnya jumlah modal dalam ekonomi; dan
- (iv) Mengurangkan mudah-tunai di dalam sistem bank.

Walaupun bagaimanapun, data mengenai modal jangka pendek yang disalurkan melalui sistem bank menunjukkan bahawa jumlah aliran keluar adalah stabil dan tidak ada kenaikan yang mendadak dalam tahun-tahun kebelakangan ini. Dalam tahun 1987 dan 1988, aliran masuk modal ke Malaysia adalah melebihi aliran keluar modal. Walau bagaimanapun, dalam tempoh separuh pertama tahun 1989, terdapat sedikit kenaikan dalam pertumbuhan

aliran keluar modal akibat daripada kadar faedah yang tinggi di luar negeri. Namun demikian, aliran keluar modal jangka pendek ini telah dapat diimbangi oleh aliran masuk modal jangka panjang untuk pelaburan yang produktif, menyebabkan tidak ada kesan negatif terhadap kedudukan keseluruhan harta luar negara kita.

GURU SANDARAN

23. Tuan Haji Mohamad bin Haji Isa minta Menteri Pendidikan menyatakan ramai Guru-Guru Sandaran telah diambil berkhidmat bagi mengisi kekosongan di sekolah-sekolah, sehingga ada di antara mereka sudah pun berkhidmat lebih dari tiga tahun:

- (a) mengapakah Guru-Guru Sandaran ini tidak boleh diambil/pilih untuk memasuki Maktab Perguruan sedangkan mereka mempunyai kebolehan dan pengalaman;
- (b) adakah pihak Kementerian sedar bahawa guru-guru Sandaran mengajar di Sekolah-sekolah Luar Bandar dengan penuh dedikasi agar mereka mendapat pembelaan; dan
- (c) sejak tahun 1987 sehingga hari ini (1989) berapa ramaiakah Kementerian Pendidikan telah mengambil Guru Sandaran dan sehingga hari ini berapa ramaiakah masih ada di Sekolah-sekolah sebagai Guru Sandaran.

Dr Leo Michael Toyad: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat,

- (a) Pengambilan guru-guru sandaran bagi tahun 1989 untuk mengikuti Kursus Perguruan Asas di Maktab-Maktab Perguruan adalah berdasarkan syarat kelayakan di peringkat SPM/MCE/SPVM/SPM (V) dengan sekurang-kurangnya mendapat empat kepujian termasuk

kepujian dalam Bahasa Malaysia. Di antara sebab-sebab guru-guru sandaran tidak diambil ialah:

- (i) Tidak memiliki kelayakan akademik sepertimana yang diiklankan.
 - (ii) Berumur lebih daripada 28 tahun.
 - (iii) Pengalaman mengajar di sekolah Kerajaan tidak berterusan.
 - (iv) Prestasi dalam temuduga adalah lebih rendah berbanding dengan calon-calon lain.
 - (v) Tidak mengemukakan permohonan.
- (b) Setiap guru, walaupun sebagai guru sandaran tanpa latihan, seharusnya berkhidmat dengan penuh dedikasi, kerana mereka ini adalah tertakluk kepada peraturan-peraturan perkhidmatan. Perlantikan mereka adalah berdasarkan keperluan untuk mengisi kekosongan dari masa ke semasa dan terpaksa ditamatkan apabila kekosongan dapat dipenuhi oleh guru-guru terlatih. Walau bagaimanapun ada di antara mereka yang telah diambil untuk mengikuti kursus perguruan sepenuh masa, berdasarkan kepada syarat yang telah ditetapkan.
- (c) Bilangan guru sandaran tanpa latihan mengikut tahun adalah seperti berikut:

Tahun	Sek. Menengah	Sek. Rendah	Jumlah
1987	2,526 orang	15,926 orang	18,452
1988	1,623 orang	16,156 orang	17,779
1989	1,546 orang	11,478 orang	13,024

MAS—PENERBANGAN KE SARAWAK

24. Tuan Sim Kwang Yang minta Menteri Pengangkutan menyatakan langkah-langkah yang sedang dan akan diambil oleh

pihak Kerajaan Persekutuan dan pihak MAS untuk mempertingkatkan lagi perkhidmatan penerbangan di dalam Negeri Sarawak, serta di antara Sarawak dengan destinasi-destinasi luar dari negeri tersebut, ke arah menggalakkan industri perlancongan di negeri Sarawak dan membantu rancangan pembangunan sosio-ekonomi di Malaysia Timur.

Timbalan Menteri Pengangkutan (Datin Paduka Hajjah Zaleha binti Ismail): Kementerian Pengangkutan dan Sistem Penerbangan Malaysia (MAS) telah dan akan terus mengambil langkah-langkah untuk mempertingkatkan lagi perkhidmatan penerbangan di Negeri Sarawak, serta di antara Sarawak dengan destinasi-destinasi luar negeri ke arah menggalakkan industri pelancongan di negeri tersebut di samping membantu rancangan pembangunan socio-ekonomi di Malaysia Timur. Bagi tujuan perkhidmatan penerbangan dalam Negeri Sarawak, beberapa langkah telah pun diambil bagi peningkatan jumlah penerbangan dan penambahan kapasiti MAS. Boleh dikatakan, kesemua bandar-bandar utama di Sarawak boleh dihubungi secara terus atau melalui "connections" MAS. Di samping itu MAS juga telah menyediakan perkhidmatan-perkhidmatan ke beberapa kawasan pendalaman. Dalam usaha untuk meningkatkan lagi perkhidmatannya, MAS juga akan mengguna pesawat-pesawat baru seperti F50.

Bagi tujuan perkhidmatan penerbangan di antara Sarawak dan destinasi-destinasi luar dari negeri, rancangan untuk meningkatkan perkhidmatan diadakan secara berterusan. Di antara beberapa langkah yang telah diambil, adalah seperti menambatkan jumlah penerbangan dan pertambahan kapasiti ke dan dari Sarawak. Kementerian Pengangkutan akan juga terus menawarkan Kuching sebagai satu destinasi di Malaysia kepada syarikat-syarikat penerbangan asing, semasa rundingan-rundingan udara diadakan.

Sukacitalah saya memaklumkan di Dewan yang mulia ini bahawa MAS mulai 29 Oktober 1989 telah pun mengadakan perkhidmatan sekali seminggu dari Kuching

ke Pontianak. Untuk makluman Yang Berhormat, MAS juga telah mengadakan perkhidmatan dari Kuching ke destinasi-destinasi di Semenanjung Malaysia, Sabah, Singapura, Bandar Seri Begawan dan Tokyo.

Kementerian Pengangkutan yakin, melalui beberapa langkah yang sedang dan akan diambil bagi tujuan untuk meningkatkan perkhidmatan penerbangan di negeri Sarawak dan di antara Sarawak dengan destinasi-destinasi luar, ianya pasti akan menggalakkan lagi industri pelancongan di negeri tersebut di samping boleh membantu meningkatkan rancangan pembangunan socio-ekonomi di Malaysia Timur.

SEKOLAH MENENGAH ASRAMA PENUH DI LUAR BANDAR

25. Datuk Peter Tinggom anak Kamarau minta Menteri Pendidikan menyatakan berapa buah sekolah menengah asrama penuh di luar bandar, kalau ada dibina di seluruh negara dan berapa buah sekolah yang sama dicadangkan untuk luar bandar di Negeri Sarawak sekurang-kurangnya satu sekolah menengah yang serupa untuk satu daerah. Dan yang kedua, adakah Kementerian beliau bercadang untuk menukar bentuk separuh daripada sekolah-sekolah rendah penuh di setiap daerah di Sarawak supaya menjadi sekolah rendah berasrama penuh memandangkan sebilangan besar budak-budak sekolah di luar bandar di Negeri Sarawak tidak dapat mencapai kelulusan yang baik untuk memasuki peringkat Sekolah Menengah dengan sempurna.

Dr Leo Michael Toyad: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, pada dasarnya, lokasi Sekolah Berasrama Penuh (SBP) tidak mengikut kawasan luar bandar atau bandar. Apa yang penting Sekolah-sekolah Berasrama Penuh ini dibina khas bagi pelajar-pelajar luar bandar yang mencapai tahap kecemerlangan. Oleh sebab itu pada masa ini setiap negeri mempunyai sekurang-kurangnya sebuah SBP. Bagi negeri Sarawak, mengikut dasar yang sama juga, sebuah SBP telah dibina di Miri dan

dijangka beroperasi awal tahun 1990. Kementerian Pendidikan akan meninjau dari semasa ke semasa kemungkinan membina SBP baru mengikut keperluan dan kemampuan. Contohnya sebuah Sekolah Berasrama Penuh (SBP) di Kuching, Sarawak adalah dalam proses pembinaan.

Buat masa ini Kementerian Pendidikan belum ada rancangan untuk membina Sekolah Rendah Berasrama Penuh.

PROTON SAGA—JUALAN DAN PASARAN

26. Tuan M. G. Pandithan minta Perdana Menteri menyatakan bilangan Proton Saga yang dijual di pasaran tempatan dan luar negeri sehingga 30 September 1989. Berapa buah negara yang telah memesan Proton Saga. Berapakah kadar pengeluaran Proton Saga setiap bulan pada masa kini.

Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kehakiman (Dato' Dr Haji Sulaiman bin Haji Daud): Sehingga 30 September 1989, sebanyak 134,645 unit Proton Saga telah dijual di pasaran tempatan dan sebanyak 9,328 unit telah dijual di 9 buah negara asing. Negara-negara yang mengimport Proton Saga adalah Bangladesh, Brunei Darussalam, New Zealand, Malta, Sri Lanka, Eire, Jamaica, United Kingdom dan Singapura. Di samping itu, beberapa syarikat dari negara asing telah menyatakan minat untuk memasarkan kereta Proton Saga ke negara mereka. Bagaimanapun, PROTON perlu mengkaji pengubahsuaian yang perlu dibuat kepada kereta Proton Saga bagi memenuhi spesifikasi serta keperluan pasaran di negara-negara tersebut.

Kadar pengeluaran Proton Saga pada masa ini ialah 6,500 unit sebulan berdasarkan 2 shif kerja.

Tuan P. Patto: Tuan Yang di-Pertua, on a point of order.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ya, Yang Berhormat.

Tuan P. Patto: Saya bangun atas point of order 26 . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): 26?

Tuan P. Patto: Ya, 26 (1) (p) yang berbunyi:

26 (1) "Kecuali jika ada syarat-syarat lain dalam Peraturan-peraturan Mesyuarat ini, usul-usul yang hendak dibawa ke dalam mesyuarat hendaklah didahulukan dengan pemberitahu kecuali usul-usul yang tersebut di bawah ini:

(p) usul berkenaan dengan hak dan kebebasan.

Tuan Speaker, saya . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, Yang Berhormat ada terima satu surat daripada Tuan Speaker?

Tuan P. Patto: Ya, Tuan Speaker, saya ada terima satu surat. Saya boleh baca perenggan-perenggan yang berkaitan.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang mustahak Yang Berhormat, di dalam surat itu Tuan Speaker telah membuat satu keputusan bahawa usul ini tidak boleh dibentangkan pada masa ini.

Tuan Patto: Bukan begitu, Tuan Speaker. Saya rasa ada sedikit salah tafsiran dari pihak Tuan Speaker. Apa yang Tuan Speaker mengatakan adalah bahawa "tiap-tiap permohonan hendaklah dibuat dengan usul dan usul di bawah hak dan kebebasan seperti yang tersebut di bawah Peraturan Mesyuarat 26 (1) (p) tidak payah diberi notis" dan saya tidak ada beri notis. Peraturan ini juga menyebut usul berkenaan dengan hak dan kebebasan.

Dan para 5 dalam surat Tuan Speaker berbunyi bahawa "jadinya satu usul dikehendaki untuk kemukakan perkara Yang Berhormat cadangkan itu. Usul itu hendaklah dimasukkan ke dalam Kertas Urusan Mesyuarat dan akan dibahaskan mengikut Peraturan 15".

Tuan Speaker, sebelum daripada itu . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat . . .

Tuan P. Patto: Biar saya habiskan. Sebelum daripada itu, Tuan Speaker sendiri ada mengatakan dalam para 2, mengikut kajian saya mana-mana satu keputusan, saya berpendapat bahawa kajian yang dibuat oleh Tuan Speaker adalah berasaskan kepada praktis yang dibuat oleh Parlimen-parlimen lain seperti House of Commons, di New Zealand, di Australia dan sebagainya. Kalau itu benar, maka saya hendak merujuk kepada praktis amalan yang ada di Parlimen Australia dan New Zealand di mana usul tidak payah diberi dan pada bila-bila masa sahaja seseorang ahli boleh bangun; dan di India pun begitu juga (*Ketawa*) dan membawa satu-satu perkara berkaitan dengan hak dan kebebasan di mana didapati ada satu-satu ahli itu melanggar hak dan kebebasan dan terpujang kepada Tuan Speaker untuk membuat keputusan.

Kalau dalam Parlimen ini satu keputusan dibuat oleh Tuan Speaker bahawa usul hendak dibuat tanpa notis saya akan bawa usul itu sekarang juga. Oleh kerana kalau kita katakan mengikut Tuan Speaker, kita mematuhi para 5 usul itu hendaklah dimasukkan dalam Kertas Urusan Mesyuarat dan akan dibahaskan mengikut Peraturan 15. Peraturan 15 kalau seseorang ahli biasa, bukan ahli Kerajaan dalam Dewan ini yang membawa usul seumpama itu, he will never see the light of the day, dengan izin, Tuan Speaker, oleh kerana mengikut Peraturan 15, pada tiap-tiap hari persidangan mesyuarat, Urusan Kerajaan hendaklah didahulukan daripada urusan-urusan lain. Ini bererti apabila urusan Kerajaan tamat sahaja, pihak Kerajaan akan mencadangkan supaya Dewan ditangguhkan dan tidak ada peluang untuk seseorang ahli bukan Kerajaan untuk merujuk seseorang ahli lain termasuk Menteri-menteri kepada Jawatankuasa Hak dan Kebebasan kerana melanggar hak dan kebebasan Majlis ini.

Itulah sebab saya mengatakan keputusan bahawa usul itu hendaklah dimasukkan dalam Kertas Urusan Mesyuarat tidak begitu tepat, Tuan Speaker. Dan saya boleh rujuk, dengan izin, Australia dan New Zealand dan itulah sebab saya boleh bawa usul ini sekarang juga (*Tepuk*) dan dengan itu saya baca . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat . . .

Tuan P. Patto: . . . bahawa Dewan ini merujuk Ahli Yang Berhormat dari Arau kepada Jawatankuasa Hak dan Kebebasan . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, duduk sekejap! Saya belum buat ruling lagi Yang Berhormat. Duduk sekejap!

Tuan P. Patto: Bukan, saya . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, duduk! Saya akan menerangkan sesuatu. Sila duduk!

Yang Berhormat, Yang Berhormat telah dapat satu surat dari Tuan Speaker yang kesimpulannya beliau mengatakan "saya tidak dapat membenarkan Yang Berhormat bangun memberikan cadangan Yang Berhormat selepas dari Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Mulut pada 27-11-1989 seperti yang tersebut di dalam surat Yang Berhormat".

Dan sebab-sebab yang diberi oleh Tuan Speaker ialah Tuan Speaker kata ada dua perkara di sini. Satu perkara, adakah satu usul dibentangkan. Mengikut kajian Tuan Speaker, beliau kata apabila kita hendak membahaskan perkara ini, kita perlu adakan satu usul. Dan Yang Berhormat tidak beri satu usul kepada tangan Speaker.

Walaupun bagaimanapun, walaupun ada satu usul, sama ada usul itu boleh dibincang sebaik sahaja kita telah habiskan Pertanyaan-pertanyaan bagi Jawab Mulut, itu perkara yang telah dapat satu ruling pada masa dahulu apabila Yang Berhormat dari Tanjong menimbulkan perkara yang serupa itu pada 27-11-1986 di mana kita

telah buat satu ruling bahawa Peraturan Mesyuarat ini yang disentuh oleh Yang Berhormat iaitu 26 (1) hanya memberikan atau mengkategorikan dua jenis usul. Satu yang boleh dibentangkan tanpa notis dan satu lagi yang memerlukan notis.

Peruntukan di bawah Peraturan Mesyuarat 26 (1) (*p*) ialah a motion relating to a matter of privilege boleh dibentangkan tanpa notis, tetapi bila boleh ditimbulkan perkara ini tidak ditetapkan di bawah Peraturan Mesyuarat 26 (1). Itu terpulung kepada Peraturan Mesyuarat 14 dan 15 yang mengaturkan bila sesuatu business boleh dibuat dalam Dewan yang mulia ini.

Yang Berhormat sedar bahawa di bawah Peraturan Mesyuarat 43 keputusan Yang di-Pertua adalah muktamad dan Yang Berhormat hanya boleh mengatasi ruling itu melalui satu substantive motion dan dengan itu kita tidak boleh membincangkan perkara ini lagi.

Tuan P. Patto: Terima kasih atas penjelasan itu. Atas point of order yang sama juga 26 (1) (*p*) di mana Tuan Speaker mengatakan tidak ada disebut mengenai bila seseorang Ahli boleh bangun dan membawa usul seperti itu dan oleh kerana ia tidak disebut, maka sudah dibuat satu keputusan bahawa ia hendaklah tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 14 dan 15.

Tuan Speaker adalah seorang Peguam juga dan tentulah percaya bahawa natural justice mesti ada bagi semua anggota dalam Dewan ini. Kalau mengikut tafsiran yang diberi dan ruling yang Tuan Speaker katakan tadi, hendaklah sesuatu usul yang dibawa mengenai hak dan kebebasan tertakluk kepada Peraturan Mesyuarat 14 dan 15, tidakkah itu bererti bahawa seseorang Ahli bukan Kerajaan tidak boleh membawa usul mengenai satu soal hak . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Boleh, Yang Berhormat, selepas government business.

Tuan P. Patto: Ah! Itu yang saya katakan bilakah dalam Dewan ini selepas government business ada peluang untuk seorang Ahli biasa membawa . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ada Yang Berhormat, Yang Berhormat sendiri ada kemukakan apabila Yang Berhormat membawa satu usul . . .

Tuan P. Patto: Usul Thaipusam?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Usul Thaipusam.

Tuan P. Patto: Terima kasih. Itu kerana mengikut Urusan Mesyuarat, Kerajaan tidak mempunyai lain-lain urusan sebelum Dewan tamat pada pukul 6.30 petang dan oleh kerana itu usul itu dimasukkan. Apabila usul seumpama ini di mana seseorang Ahli biasa merujukkan seorang Ahli lain kepada Jawatankuasa Hak dan Kebebasan, sudah tentu Kerajaan akan menarik sampai 6.30 petang mesyuaratnya dan tidak ada peluang langsung. Itu yang saya katakan . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Itu terpulang, Yang Berhormat. Kita hanya boleh mengikuti Peraturan yang ada. Sama ada Peraturan itu memberi peluang kepada Yang Berhormat atau tidak, itu tidak boleh dibincangkan di sini.

Tuan P. Patto: Tidakkah Yang Berhormat bersetuju . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Kalau Yang Berhormat hendak, mintalah parti Yang Berhormat membuat rayuan untuk mengubah . . .

Tuan P. Patto: Ini bukan parti, Tuan Speaker. Saya bangun atas hak saya sebagai seorang Ahli biasa, as a non-government member. Saya bukan Ahli Kerajaan . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Saya faham, Yang Berhormat.

Tuan P. Patto: Saya bukan Ahli Kerajaan, Ahli bukan Kerajaan termasuk backbenchers juga, itu bukan Kerajaan punya.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Tetapi ini adalah effect

daripada Peraturan-peraturan yang kita masih ada. Kita tidak boleh mengatasi Peraturan-peraturan Mesyuarat.

Tuan P. Patto: Tuan Yang di-Pertua, 26 (1) (a) hingga (s) ini, kebanyakan merujuk kepada Peraturan-peraturan Mesyuarat tertentu. Umpamanya gantung Ahli, usul hendak meminda cadangan yang telah dikemukakan kepada mesyuarat, semuanya ada tertakluk kecuali 26 (1) (p).

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Tuan Yang di-Pertua, point of order.

Tuan P. Patto: Saya ini atas point of order dahulu. Duduk dahulu! Tolong sedikit, dia tidak faham, lebih baik duduk. Mahu lesen teks! Saujana?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, habiskan point of order dahulu.

Tuan P. Patto: Dia panas hati kerana tidak dapat lesen teks! agaknya, saya tidak tahu. (Tepuk)

Tuan Yang di-Pertua, itulah saya katakan tadi mengikut 26 (1) ini, semua Peraturan-peraturan Mesyuarat (a) hingga (s) ada Peraturan-peraturan Mesyuarat di mana notis tidak dikehendaki tetapi adanya syarat-syarat di mana usul menangguhkan Dewan tidak boleh dibahas dan terus mengundi dan berbagai-bagai lain. Tetapi 26 (1) (p), ia merujuk khusus kepada hak dan kebebasan dan kalau kita merujukkan kepada Peraturan Mesyuarat 80 di mana Jawatankuasa Hak dan Kebebasan ditubuhkan dan diberi kuasa, mengikut Peraturan Mesyuarat Jawatankuasa Hak dan Kebebasan 80 (1) . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat dari Batu Berendam, apa yang dikehendaki?

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Tuan Speaker, point of order atas hak saya ini kerana tuduhan Yang Berhormat mengatakan bahawa saya tidak berpuashati kerana tidak dapat permit teks! Saujana. Ini satu tuduhan yang liar. Jadi,

atas point of order 36 (6), saya minta Yang Berhormat tarik balik perkataan itu.

Tuan P. Patto: Tuan Speaker, begini, mungkin Yang Berhormat tidak dengar tadi . . .

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Semua orang dengar Yang Berhormat dari Ipoh mengatakan bahawa saya tidak puashati kerana tidak dapat permit teksi Saujana. Ini satu tuduhan yang liar. Mengikut Aturan Peraturan Mesyuarat . . .

Tuan P. Patto: Mana?

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Peraturan Mesyuarat 36 (6), semua orang dengar. Saya minta Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua membuat satu ruling meminta Yang Berhormat dari Ipoh tarik balik perkataan itu.

Tuan P. Patto: Begini, Tuan Speaker, kalau . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, Yang Berhormat dari Ipoh kata apa tadi? (*Ketawa*)

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Saya kata tadi, Yang Berhormat dari Ipoh mengatakan bahawa saya bangun tidak puashati kerana mungkin tidak dapat permit teksi Saujana. Ini pada saya adalah satu tuduhan yang liar dan mengikut peraturan kita dan point of order ini, ini satu perkara yang tidak boleh dilepaskan begitu sahaja. Atas point of order 36 (6), saya minta Ahli Yang Berhormat dari Ipoh itu menarik balik tuduhan yang liar itu terhadap diri saya.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ya! tidak baik Yang Berhormat menuduh begitu, tarik balik itu.

Tuan P. Patto: Ya, saya . . .

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Dia tarik balik atau tidak?

Tuan P. Patto: Begini . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Dia sudah tarik balik.

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Terima kasih.

Tuan P. Patto: Yang Berhormat tadi pun kata mungkin, saya kata mungkin. Fasal apa dia panas hati sangat? Saya kata mungkin . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat dari Batu Berendam, duduk! Yang Berhormat dari Ipoh, minta teruskan.

Tuan P. Patto: Peraturan Mesyuarat 80 (1) menyatakan,

“Hendaklah ada sebuah Jawatankuasa yang akan dinamakan Jawatankuasa Hak dan Kebebasan, mengandungi Tuan Yang di-Pertua sebagai Pengerusi dan enam orang ahli yang dilantik oleh Jawatankuasa Pemilihan dengan seberapa segeranya yang boleh selepas dimulakan tiap-tiap Parlimen. Kepada Jawatankuasa ini hendaklah diserahkan apa-apa perkara yang nampaknya menyentuh kuasa-kuasa hak-hak dan kebebasan Majlis. Adalah menjadi kewajipan atas Jawatankuasa ini menimbangkan atas apa-apa perkara demikian itu yang diserahkan padanya, dan mengeluarkan penyata di atas perkara-perkara itu kepada Majlis”. “(2), Bila-bila Majlis tidak bersidang . . .”

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, tidak payah baca semua itu.

Tuan P. Patto: Ya, oleh kerana sekarang Majlis ada . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, yang mustahak . . .

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Tuan Yang di-Pertua, point of order, Peraturan Mesyuarat 44 (1), muka-surat 49, izinkan saya bercakap sedikit tentang Peraturan Mesyuarat 44 (1), iaitu Pengerusi setelah menarik perhatian Majlis

Mesyuarat kepada kelakuan seseorang ahli yang berdegil-degil . . .

Tuan Lim Kit Siang: (*Bangun*)

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Saya belum habis lagi ini . . .

Tuan Lim Kit Siang: Tidak ada apa yang . . .

Tuan Mohd. Tamrin bin Abdul Ghafar: Saya belum habis lagi. Macam mana Yang Berhormat ini . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat-Yang Berhormat sekalian, duduk dahulu. Yang Berhormat, kita habis point of order Yang Berhormat dari Ipoh dahulu.

Yang Berhormat, saya sudah katakan bahawa mengikut precedent, kita tidak boleh membincangkan perkara ini pada masa ini. Saya sudah rujukkan Yang Berhormat kepada ruling yang telah dibuat pada tahun 1986 apabila perkara seperti ini dikemukakan oleh Ketua Pembangkang dan satu ruling telah dibuat. Kalau Yang Berhormat hendak, Yang Berhormat boleh baca ruling ini dan kalau ada apa-apa yang lain boleh beri pada saya pada masa yang lain. Sekarang ini . . .

Tuan Lim Kit Siang: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak menerangkan 26 (1) . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Nanti, Yang Berhormat. Saya hendak habiskan perkara ini.

Tuan Lim Kit Siang: Sudah habis. Tetapi atas perkara yang sama, saya minta sahaja bahawa Tuan Yang di-Pertua mengkaji apa yang telah dibuat khususnya atas 26 (1) (n) sebagai satu contoh.

(n) ialah bahawa tanpa notis satu usul untuk mengeluarkan orang-orang luar atau "a motion for the withdrawal of Strangers" boleh dikemukakan tentu dengan erti dan hasrat serta-merta, kalau mahu "withdrawal of Strangers" serta-merta bukan mahu masuk Aturan Urusan Mesyuarat besok tengok itu dalam kertas barulah ada usul

dibincang dan diluluskan. Kalau begitu, itu tidak bermakna dan tidak bertujuan. Kalau begitu tentu untuk 26 (1) (p) pun mengenai satu privilege oleh kerana maruah Dewan ini yang mustahak tidak perlu untuk masuk kepada Aturan Urusan Mesyuarat oleh kerana perkara itu mustahak dan perlu untuk disegerakan semacam untuk merujukkan Ahli dari Arau kepada Committee of Privileges oleh kerana kelakuan yang sudah melanggar keistimewaan. Sebab itu saya harap . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, Yang Berhormat dari Tanjong . . .

Tuan Lim Kit Siang: . . . saya harap boleh satu kajian dibuat dan tidak perlu satu substantive motion. Substantive motion untuk cakap sahaja. Kita bagi substantive motion tidak naik pun.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Pihak Speaker boleh ambil perhatian itu, Yang Berhormat. Tetapi yang mustahak sekarang ialah kita ada satu precedent yang kita mesti patuhi dan dengan itu saya . . .

Tuan Lim Kit Siang: Peraturan kata ada precedent yang perlu dipatuhi. Tidak . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ada . . .

Tuan Lim Kit Siang: Mana, mana ada peraturan kata mahu ikut precedent? Itu dalam mahkamah.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Saya minta Yang Berhormat, apabila satu ruling telah dibuat di atas satu perkara, kita akan mematuhi ruling itu.

Tuan Lim Kit Siang: Ruling yang salah—Speaker buat salah dan perlu untuk dikaji.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Ruling yang dibuat oleh Speaker tidak boleh dikatakan salah, Yang Berhormat.

Tuan Lim Kit Siang: Saya sudah beri sebab, itu sudah salah.

Seorang Ahli: Tuan Speaker bukan Tuhan.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Dalam bahasa Inggeris, kita kata "Caesar can do no wrong". (*Disampuk*) Pihak Speaker kita buat ruling, itulah yang muktamad.

Yang Berhormat Setiausaha, . . .

Tuan P. Patto: Tuan Speaker, on a point of order 26 (1) (*p*) dan (*n*), adakah Yang Berhormat Tuan Speaker bersetuju dengan pendapat Yang Berhormat dari Tanjong?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, kita tidak mahu membincangkan ini lagi. Sudah, Yang Berhormat . . .

Tuan P. Patto: Tuan Speaker sendiri tidak mahu kaji balik keputusan tersebut?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Itu lain perkara, Yang Berhormat.

Tuan P. Patto: Boleh saya bawa usul ini sekarang, oleh kerana ia tidak tercatat di sini oleh kerana precedent kata tidak payah ikut. Kita ada sendiri punya precedent dan ini precedent baru. (*Tepuk*) Kenapa tidak mahu satu precedent baru?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, perkara ini sudah habis. Saya sudah buat ruling.

Tuan P. Patto: Ya, kita buat satu precedent baru . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat dari Ipoh . . .

Tuan P. Patto: Yang mana usul boleh dibawa serta-merta.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, duduk!

Tuan P. Patto: Kalaulah Ahli—kalau Ahli dari Arau itu membogelkan diri tidak boleh bawa usul. Itu contoh.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat dari Ipoh, duduk! Yang Berhormat Setiausaha, sila panggil Aturan Urusan Mesyuarat.

Setiausaha: Aturan Urusan Mesyuarat dan Usul.

Tuan Lim Kit Siang: On a point of order. Tadi Tuan Yang di-Pertua kata akan kaji. Bolehkah besok Yang Berhormat kemukakan usul itu satu hari untuk Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua mengkaji point ini?

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat, perkara ini sudah habis. Saya sudah buat ruling. Itulah kita sekarang tidak boleh buat apa-apa.

Tuan Lim Kit Siang: Tadi Tuan Yang di-Pertua kata mahu kaji perkara ini. Baik kaji. Besok kita kemukakan lagi sekali.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Saya tidak kata saya mahu kaji, Yang Berhormat. Saya hanya kata apa yang dikatakan oleh Yang Berhormat tadi boleh diambil perhatian. Tidak boleh kata lagi.

Tuan Lim Kit Siang: Ambil perhatian untuk apa? Untuk Caesar can do no wrong? (*Ketawa*)

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat dari Tanjong, sudahlah . . .

Tuan P. Patto: Tuan Speaker, tidak boleh . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat Timbalan Speaker—Setiausaha (*Ketawa*) (*Disampuk*).

Tuan P. Patto: Caesar can do no wrong.

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN 1990

DAN

USUL

ANGGARAN PEMBANGUNAN 1990

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat dibacakan bagi menyambung semula pertimbangan atas "Rang Undang-undang Perbekalan, 1990 dan Anggaran Pembangunan, 1990" dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis. (Hari Kelima)

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-pengerusikan Jawatankuasa*)

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Menteri, sila sambung.

Maksud B.14, B.15 dan B.16 (Jadual)—

Maksud P.14 dan P.16 (Anggaran Pembangunan 1990)—

3.55 ptg.

Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Tuan Lee Kim Sai): Tuan Pengerusi, saya suka menyambung jawapan daripada Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

Mengenai perkara-perkara yang ditimbulkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Pasir Pinji mengenai Undang-undang Kecil Iklan, saya . . .

Tuan Lau Dak Kee: Tuan Pengerusi, bukan Pasir Benci tetapi Pasir Pinji. Pasir Benci itu lain, dengar pun tidak sedap. Sengaja atau tidak sengaja tidak tahulah tetapi suaranya tidak sedaplah, benci itu.

Tuan Lee Kim Sai: Tidak berniat membenci tetapi barangkali sebutan itu tidak didengar dengan baik. Ahli Yang Berhormat dari Pasir Pinji, betul? Mengenai Undang-undang Kecil Iklan . . .

Tuan Lau Dak Kee: Dia tidak boleh sebutkan nama ini betul-betul. Macam mana kita boleh menggunakan bahasa baku? Bahasa bakut bolehlah, bahasa baku tidak boleh.

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Yang Berhormat. . . Pasir Pinji.

Tuan Lau Dak Kee: Yang Berhormat, Pasir Pinji bukan Benci. (*Ketawa*)

Tuan Lee Kim Sai: Saya dapat simpulkan bahawa terdapat dua persoalan yang utama. Pertama ialah mengenai mengapa Undang-undang Kecil Iklan masih belum digazetkan oleh Kerajaan-kerajaan Negeri untuk pelaksanaan manakala persoalan kedua ialah apakah Undang-undang Kecil Iklan mempunyai peruntukan-peruntukan tanpa menimbulkan kekeliruan kepada orang ramai, terutama mengenai papan-papan tanda.

Tuan Pengerusi, mengenai soalan pertama, saya ingin menjelaskan di sini bahawa memanglah benar setiap Undang-undang Kecil yang hendak dikuatkuasakan hendaklah digazetkan terlebih dahulu oleh Pihakberkuasa Negeri. Ini adalah kerana mengikut peruntukan Akta berkenaan iaitu Akta Kerajaan Tempatan 76, Seksyen 103 yang menyatakan bahawa tiap-tiap Undang-undang Kecil tidak mempunyai kuatkuasa sehingga ia disahkan oleh Pihakberkuasa Negeri dan disiarkan dalam *Warta*.

Untuk makluman Yang Berhormat, buat masa ini Undang-undang Kecil Iklan yang seragam telah pun dirujuk kepada Pihakberkuasa Negeri dan telah dipersetujui pada dasarnya oleh semua Kerajaan Negeri.

Tuan Pengerusi, untuk menjawab soalan kedua, sukaiah saya . . .

Tuan Lau Dak Kee: Saya minta penjelasan. Terima kasih. Saya minta penjelasan daripada Yang Berhormat Menteri, benarkah Menteri telah menyatakan bahawa Undang-undang Kecil Iklan itu akan diselaraskan di seluruh negara ini dan akan dikuatkuasakan pada 2hb November di mana Menteri berkenaan telah berkata ini

telah dikeluarkan dalam suratkhbar-suratkhbar dan saya hendak tahu sama ada kenyataan itu benar atau tidak. Kalau benar mengikut jawapan daripada Menteri bahawa Undang-undang Kecil Iklan ataupun Undang-undang Kecil mana-mana pun tidak boleh dikuatkuasakan sehingga mendapat persetujuan daripada Kerajaan Negeri dan melalui gazet bahawa Undang-undang Kecil itu boleh dikuatkuasakan selepas itu. Sebelum itu tidak boleh. Bermaknanya, Tuan Pengerusi, saya hendak minta satu lagi sama ada kenyataan daripada Menteri yang berkenaan itu dikatakan bahawa Undang-undang Kecil Iklan itu dikuatkuasakan pada hari itu iaitu 2hb November sama ada itu benar atau tidak?

Tuan Lee Kim Sai: Terima kasih. Saya suka mengingatkan Yang Berhormat yang berkenaan supaya mengikuti kenyataan Menteri-menteri atau saya khususnya dengan lebih tepat. Saya pernah menyatakan bahawa peraturan seragam itu dicadangkan supaya dikuatkuasakan pada sekian-sekian hari tetapi mengikut undang-undang saya sebutkan tadi tertakluk kepada bila digazetkan peraturan itu, baru boleh dikuatkuasakan. Jadi, saya harap itu akan tidak menimbulkan apa-apa kekeliruan selepas penjelasan itu diberi.

Tuan Lau Dak Kee: Tuan Pengerusi, saya rasa ini ada satu keraguan bahawa ini tidak boleh . . .

Timbalan Yang di-Pertua (Tuan D. P. Vijandran): Nanti Yang Berhormat. Duduk dahulu Yang Berhormat!

Tuan Lee Kim Sai: Saya rasa itu sudah jelas. Kenyataan itu telah menyatakan dicadangkan supaya sekian-sekian peraturan dikuatkuasakan. Jadi, kalau mengikut undang-undang perlu digazetkan, baru penguatkuasaan itu mengambil efektif. Saya harap pada masa hadapan Yang Berhormat boleh mengikuti kenyataan itu lebih tepat.

(Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Jawatankuasa*)

Tuan Lau Dak Kee: Saya minta penjelasan.

Tuan Lee Kim Sai: Rasa saya itu sudah jelas.

Tuan Lau Dak Kee: Itu tidak jelas, sebab dalam suratkhbar, Tuan Pengerusi.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Pasir Pinji. Minta kebenaran dia dahulu.

Tuan Lau Dak Kee: Ya, saya minta kebenaran. Saya hendak jelaskan ini.

Tuan Yang di-Pertua: Adakah Yang Berhormat hendak benarkan?

Tuan Lee Kim Sai: Saya tidak benarkan lagi.

Tuan Yang di-Pertua: Dia tidak benarkan. Sila duduk!

Tuan Lau Dak Kee: Perkara ini . . .

Tuan Lee Kim Sai: Kalau untuk topic lain boleh dibenarkan.

Tuan Lau Dak Kee: Saya minta Menteri yang berkenaan beri peluang.

Tuan Lee Kim Sai: Tuan Pengerusi, untuk menjawab soalan yang kedua . . .

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Pasir Pinji, dia tidak benarkan.

Tuan Lau Dak Kee: Saya rasa lebih baik kita jelaskan di sini sama sekali.

Tuan Yang di-Pertua: Menteri ini tidak membenarkan Yang Berhormat meminta penjelasan.

Tuan Lau Dak Kee: Saya minta dia timbang semula sama ada ini perlu dibincang di sini atau tidak.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat dari Pasir Pinji dia tidak benarkan, sila duduk.

Tuan Lee Kim Sai: Ya, terima kasih.

Tuan Lau Dak Kee: Benar atau tidak benar?

Tuan Lee Kim Sai: Bukan tidak benar, tidak perlu.

Tuan Lau Dak Kee: Tidak perlu?

Tuan Lee Kim Sai: Tidak perlu, sudah jelas.

Tuan Lau Dak Kee: Mengapa tidak perlu, Tuan Pengerusi?

Tuan Yang di-Pertua: Janganlah bercakap macam itu, tidak boleh macam itu. Sila Yang Berhormat.

Tuan Lee Kim Sai: Untuk menjawab soalan kedua, suka saya menyatakan bahawa Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan memang sedar bahawa kekeliruan mungkin timbul seperti yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat berkenaan apabila Undang-undang Kecil tersebut dikuatkuasakan.

Walau bagaimanapun langkah-langkah akan diambil supaya Undang-undang Kecil ini akan dijelaskan kepada orang ramai, khasnya mengenai apakah taksiran iklan dan juga papantanda. Di samping itu saya juga ingin menekankan bahawa Undang-undang Kecil ini juga mempunyai peruntukan-peruntukan pengecualian yang tertentu untuk mengatasi kemungkinan kekeliruan seperti yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat.

Berhubung dengan papantanda-papantanda iklan perniagaan yang telah lama wujud sebelum dikuatkuasanya Undang-undang Kecil ini pula, suka saya memaklumkan bahawa kelonggaran akan diberikan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, tunggu sekejap, saya dapat tahu Cokmar masih lagi di atas iaitu belum diisytiharkan Majlis dalam Jawatankuasa.

Majlis bersidang dalam Jawatankuasa.

(Tuan Yang di-Pertua *mempengerusikan Jawatankuasa*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, sila teruskan.

Tuan Lee Kim Sai: Perlu saya ulangi sekali lagi?

Tuan Lau Dak Kee: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Beri atau tidak?

Tuan Lee Kim Sai: Tidak.

Tuan Lau Dak Kee: Takut.

Tuan Lee Kim Sai: Tuan Pengerusi, atas topik apa?

Tuan Pengerusi: Jangan bercakap begitu. Yang Berhormat tidak benar, tidak benarlah, jangan bertanya balik.

Tuan Lau Dak Kee: Tidak benar?

Tuan Hu Sepang: Tuan Pengerusi, on a point of order.

Tuan Pengerusi: Ya.

Tuan Hu Sepang: Oleh kerana ada tadi banyak gulungan yang dibuat oleh Menteri itu bukan dalam peringkat Jawatankuasa. Jadi, bolehkah Tuan Pengerusi membuat satu ruling bahawa apa yang beliau kata tadi diulangi sekali lagi oleh kerana mematuhi syarat-syarat yang tertetap dalam Peraturan.

Tuan Pengerusi: Ya, saya . . .

Tuan Hu Sepang: Ini satu kesilapan teknik tadi.

Tuan Pengerusi: Ya, saya bersetuju.

Tuan Hu Sepang: Penting, kalau kita menghormati peraturan ini, patut apa yang beliau beri tadi diulangi sekali lagi, baru patut, baru mematuhi semangat yang tertetap dalam Peraturan ini.

Tuan Pengerusi: Yang ini pun ada semangat juga.

Tuan Hu Sepang: Mana-mana pun ada semangat. (*Ketawa*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat ada satu peraturan dalam Peraturan Mesyuarat kita yang mengatakan, kalau ada kesilapan ia tidak akan memansuhkan ataupun membuat apa-apa yang kita telah buat dengan

tidak sengajanya itu menjadi tidak sah. Ada satu Peraturan yang telah pun dipinda dalam Peraturan Mesyuarat kita pada pindaan yang dibuat pada masa yang lepas. Yang Berhormat, sila teruskan.

Tuan Lee Kim Sai: Tuan Pengerusi, kerana sedikit kekeliruan saya pun tidak tahu berhenti di mana, saya suka ulangi daripada paragraph yang kedua.

Tuan Pengerusi, untuk menjawab soalan yang kedua, suka saya menyatakan bahawa Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan memang sedar bahawa kekeliruan mungkin timbul seperti yang dibangkit oleh Yang Berhormat berkenaan apabila Undang-undang Kecil telah tersebut dikuatkuasakan. Walau bagaimanapun langkah-langkah akan diambil supaya Undang-undang Kecil ini akan dijelaskan kepada orang ramai khasnya mengenai apakah taksiran iklan dan juga papantanda. Di samping itu saya juga ingin menegaskan bahawa Undang-undang Kecil ini juga mempunyai peruntukan-peruntukan pengecualian yang tertentu untuk mengatasi kemungkinan kekeliruan seperti yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat.

Berhubung dengan papantanda-papantanda iklan perniagaan yang telah lama wujud sebelum kuatkuasanya Undang-undang Kecil pula, suka saya memaklumkan bahawa kelonggaran akan diberikan. Garispanduan-garispanduan mengenai kelonggaran-kelonggaran ini telah pun dipersetujui dalam Mesyuarat Jawatankuasa Perbadanan Perbandaran-perbandaran di Kota Kinabalu tahun lepas. Di antara lain Penguasa-penguasa Tempatan akan memberi nasihat kepada pekedai-pekedai dan pengiklan-pengiklan supaya papantanda-papantanda iklan yang lama yang tidak mengikut Undang-undang Kecil ini digantikan dengan secara sukarela dalam satu tempoh masa yang munasabah. Selepas itu penguatkuasaan akan dijalankan secara berperingkat-peringkat dengan penuh toleransi sehingga semua syarat yang terkandung dalam peruntukan Undang-undang Kecil berkenaan dilaksanakan dengan sepenuhnya.

Tuan Lau Dak Kee: Habis, boleh minta penjelasan?

Tuan Lee Kim Sai: Sudah habis, apa hendak minta penjelasan?

Tuan Lau Dak Kee: Habis! Kita bincang diluarlah, tidak apa.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$50,407,400 untuk Maksud B.14; \$9,368,200 untuk Maksud B.15 dan \$73,875,100 untuk Maksud B.16 di bawah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$50,407,400 untuk Maksud B.14; \$9,368,200 untuk Maksud B.15 dan \$73,875,100 untuk Maksud B.16 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$200,974,530 yang disebutkan dalam Maksud P.14 dan \$19,034,300 untuk Maksud P.16 dalam Anggaran Pembangunan 1990 hendaklah diluluskan

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$200,974,530 untuk Maksud P.14 dan \$19,034,300 untuk Maksud P.16 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1990.

Maksud B.17 (Jadual)—

Maksud P.17 (Anggaran Pembangunan 1990)—

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, Kepala Bekalan B.17 dan P.17 di bawah Kementerian Belia dan Sukan terbuka untuk dibahas. Yang Berhormat dari Pengkalan Chepa.

4.07 ptg.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad (Pengkalan Chepa): Tuan

Pengerusi, saya bangun untuk menyentuh Kepala P.17, mukasurat 67, Butiran 00100—Pusat Latihan Belia. Di bawah aktiviti ini terdapat 5 Pusat Belia iaitu Dusun Tua, Pertak, Jitra, Skudai dan Wakaf Tapai. Anggaran peruntukannya ialah \$9,190,000.

Saya menyambut baik tujuan mengadakan Pusat-pusat tersebut kerana hendak memberikan kursus kemahiran kepada para belia sama ada mereka sudah membuat kerja ataupun yang masih dalam mencari pekerjaan. Tetapi, Tuan Pengerusi, Pusat ini nampaknya sudah banyak digunakan untuk kepentingan politik Barisan Nasional, untuk mempertahankan kuasa. Belia yang terpilih lebih banyak diasuh untuk menerima kemahuan UMNO, paling menjolok mata ialah mereka dilatih di Dusun Tua, tenaga pengajar di situ dipastikan orang yang terlibat aktif dalam UMNO dan dipasti peserta bersedia akhirnya menjadi hulubalang UMNO.

Tuan Pengerusi, latihan mempertahankan diri yang diajar adalah untuk melayakkan mereka bersedia untuk menerima apa-apa juga diperintah. Justeru itu orang yang mendapat latihan di Pusat seperti ini lazimnya boleh dikerah untuk membuat kerja berat dalam pilihanraya. Telah menjadi pengetahuan umum para belia ini dijadikan macam askar UMNO, bersedia untuk membinasakan pasukan musuh kiranya di arah atau membuat apa juga kerja . . .

Menteri Belia dan Sukan (Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak): (*Bangun*)

Tuan Pengerusi: Ya, Yang Berhormat.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: . . . bagi mengelirukan orang lain.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat!

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Nampaknya Ahli Yang Berhormat itu membuat satu kenyataan yang tidak berasas sama sekali. Jadi, kalau dia hendak buat tuduhan seperti itu, salahguna kuasa Kerajaan untuk kepentingan politik, sedialah memberikan bukti yang sebenarnya, kalau tidak jangan buat tuduhan melulu.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, adakah Yang Berhormat sedia hendak beri bukti?

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Pengerusi, saya rasa kalau pihak Menteri itu lebih merasa tanggungjawab daripada saya, tidak payah bukti, sebab bila berlaku pilihanraya dapat kita saksikan sendiri.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, dalam Peraturan Mesyuarat kita ada mengatakan tidak boleh membuat tuduhan-tuduhan melulu dengan tidak ada sebab-sebabnya.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Pengerusi, hari ini saya tidak dapat membuktikan secara jelas tetapi kalau pihak Kementerian itu mahu, insya Allah, lain kali saya beri.

Tuan Pengerusi: Ya, Yang Berhormat boleh berhubung dengan Kementerian. Jikalau sekiranya belum ada mempunyai bukti, janganlah membuat tuduhan-tuduhan yang tidak ada bukti.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Untuk hari ini saya tidak boleh beri, tetapi kalau mahu, insya Allah.

Tuan Pengerusi: Boleh, hari lain boleh.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar (Marang): Tuan Pengerusi, point of order.

Tuan Pengerusi: Point of order, ya.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: 36 (6)—Seseorang ahli tidak boleh mengeluarkan sangkaan jahat. Jadi, saya minta dia tarik balik sangkaan jahatnya tadi yang mengatakan belia ini digunakan sebagai budak-budak UMNO sebab dia tidak ada bukti. Jadi, tidak bolehlah cakap ikut sedap mulut sahaja, kita orang tua.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Pengerusi, saya sudah mengaku, kalau lain kali saya boleh bukti. Jadi, tidak berlakulah tuduhan. Kalau saya tidak sanggup hendak buktikan, bolehlah . . .

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Lain kali itu lain kalilah, yang kali ini.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Boleh saya teruskan?

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Tarik baliklah.

Tuan Pengerusi: Sila teruskan, tidak apalah.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Tidak boleh tarik balik, Tuan Pengerusi?

Tuan Pengerusi: Sila teruskan.

Tuan Haji Abdul Rahman bin Bakar: Tidak apa, saya boleh beri maaf! (*Ketawa*)

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Telah menjadi pengetahuan umum para belia ini dijadikan macam askar UMNO. . .

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, Yang Berhormat telah kata tadi lain kali, macam mana pula hendak bawa itu?

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Lain kalilah!

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Jika ia berterusan, maka tujuan Kerajaan untuk menjadikan belia sebagai orang yang mahir dalam bidang pekerjaan tidak akan sampai ke mana kerana pembentukan Pusat-pusat Belia itu adalah didorong oleh mahu menjadikannya sebagai kilang politik bagi memastikan pihak yang berkuasa kekal dalam kedudukannya.

Tuan Pengerusi, parti-parti politik boleh membuat rancangan bagi menguatkan parti masing-masing tetapi Pusat yang didirikan oleh Kerajaan haruslah bebas dari sebarang rancangan politik . . .

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Saya minta Ahli Yang Berhormat itu berpindah kepada topik yang lain.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Saya sedia ucapan untuk topik itu, macam mana saya hendak pindah?

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Maksud saya . . .

Tuan Pengerusi: Jikalau bercanggah dengan Peraturan Mesyuarat, Yang Berhormat, tidak bolehlah berucap.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Apa yang bercanggah, Tuan Pengerusi? (*Ketawa*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat sendiri kata Yang Berhormat tiada mengeluarkan bukti dan Peraturan Mesyuarat juga mengatakan tidak boleh mengeluarkan sangkaan yang buruk.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Saya sudah tidak sebut, UMNO saya tidak sebut, saya sebut parti-parti politik. Tidak boleh juga?

Tuan Pengerusi: Daripada mula-mula tadi Yang Berhormat mengatakan perkataan UMNO.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Saya sudah tinggalkan itu.

Tuan Pengerusi: Kalau Yang Berhormat hendak kata begitu, itu pun masuk kepada dasar, bukan kepada yang hendak dibincangkan sebagai di dalam Jawatankuasa. Sila pindahkan kepada perkara yang lain, Yang Berhormat.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Pengerusi, mukasurat 67, Maksud B.17, Butiran 030000 Sukan, diperuntukkan sebanyak \$2,472,300. Saya menyokong saranan Program Sukan yang disebut di mukasurat 318, buku Anggaran Belanjawan Program dan Prestasi iaitu bertujuan membina sebuah masyarakat Malaysia yang aktif, cergas, berdisiplin dan bersatupadu dalam meningkatkan produktiviti, ketahanan dan perpaduan melalui sukan berlandaskan konsep "Malaysia Cergas".

Tuan Pengerusi, saya percaya atas semangat inilah juga maka Pergerakan Pemuda UMNO sebagai satu sayap politik

mengadakan Majlis Sukannya sendiri. Tetapi sejauh mana cita-cita membina masyarakat bersatupadu dapat dibaikkan oleh bahagian ini adalah diragukan.

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Tuan Pengerusi, perkara itu adalah terkeluar daripada perkara yang dibincangkan.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Saya rasa Tuan Pengerusi boleh hadap.

Tuan Pengerusi: Cuba baca.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Pengerusi, saya hadapkan kepada Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, orang lain boleh membantah, bukan saya sahaja yang boleh membantah, yang lain-lain atas point of order boleh membantah. Sila teruskan.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Saya terasa, Tuan Pengerusi, bahawa bahagian Program Sukan ini gagal untuk memahami Menteri Belia dan Sukan tentang tujuan Belanjawan. Banyak contoh bahawa Menteri berkenaan tidak memberi perhatian terhadap usaha menyatupadukan rakyat. Contoh-contoh di bawah ini menjelaskan Menteri tersebut menjadikan masalah perpaduan masyarakat, Menteri tersebut sebagai sifatnya Ketua Pergerakan Pemuda UMMO mengepalai perhimpunan di Stadium TPCA tahun 1987. Perhimpunan politik itu telah membantu memburukkan hubungan kaum apabila beliau menyerang secara perkauman terhadap MCA.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, yang itu terkeluar daripada Jawatankuasa.

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Kalau itu keluar, ini keluar, lebih baiklah saya tidak usah bercakap. Terima kasih, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Rasah.

4.18 ptg.

Tuan Hu Sepang (Rasah): Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Tuan Pengerusi kepada mukasurat 67, Maksud Bekalan 17, Kementerian Belia dan Sukan di bawah Butiran 030000 Sukan dan untuk memudah dan menjimatkan masa Tuan Pengerusi, saya ingin juga menarik perhatian Tuan Pengerusi kepada Butiran 00200 Pusat Latihan Kemahiran Tinggi; Butiran 00600-03 (ii) Kompleks Tennis didapati di mukasurat 68 dan sebagainya untuk membahas tajuk ini.

Pada mulanya, Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh Sukan SEA yang memang ada berkaitan dengan sukan. Sukan SEA XV bukan sahaja merupakan satu "sporting events", dengan izin, Tuan Pengerusi, tetapi ia memberi satu peluang kepada negara dan rakyat kita, satu peluang yang mempunyai erti yang besar sebab dalam Sukan SEA XV apabila ia dijalankan buat kali pertama, rakyat Malaysia tidak kira keturunan masing-masing menunjukkan dengan terangnya bahawa mereka boleh bersatupadu, mereka boleh mengadakan satu objektif yang sama, mereka boleh menghormati satu bendera yang sama dan mereka pun boleh menghormati dengan penuhnya kepada Lagu Kebangsaan iaitu Negaraku.

Walaupun kita tidak menduduki di atas dari segi memenangi pingat mas, tetapi saya rasa kita sebagai rakyat Malaysia dan negara memang menjadi winners, dengan izin, Tuan Pengerusi, dan dengan ini saya ingin mengambil peluang mengucapkan tahniah kepada Yang Berhormat Menteri berkenaan yang duduk di sebelah sana. Tetapi, Tuan Pengerusi, kita tidak boleh lupa juga bahawa apabila Sukan SEA XV itu dijalankan kita dapati banyak aduan dibuat oleh pasukan-pasukan negara lain yang . . .

Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad: Tuan Pengerusi, tidak cukup korum—(*Tuan Haji Nik Abdullah bin Haji Arshad keluar Dewan*)

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat hendak pergi mana itu? (*Ketawa*) Sila bilang. 24. Sila bunyikan loceng.

Loceng dibunyikan.

(Ahli-ahli dikira, lebih 26 Ahli hadir).

Tuan Pengerusi: 39 orang, korum sudah cukup. Sila teruskan, Yang Berhormat dari Rasah.

Tuan Hu Sepang: Terima kasih, Tuan Pengerusi. Seperti saya kata tadi, mengapa setiap kali pasukan kita memenangi pingat mas, kita dapati pasukan negara lain membuat bantahan, membuat protes dan membuat aduan. Jadi, saya ingin hendak tanya Menteri berkenaan, adakah pengadil-pengadil ataupun "referees" yang terlibat dalam aturcara yang mana negara kita memenangi pingat mas, menjalankan tugasnya dengan patut dan tepat? Ini soal pertama.

Saya ingin juga menarik perhatian Yang Berhormat Menteri berkenaan kepada lagi satu topik iaitu Persatuan-persatuan Sukan yang didapati di dalam negara kita ini. Sudah menjadi pengetahuan umum bahawa ada sebahagian ahli-ahli Jawatankuasa ataupun pegawai-pegawai di dalam Persatuan-persatuan Sukan di negara kita ini kurang kemahiran dan kurang minat memajukan sukan. Walau bagaimanapun, mereka masih duduk di dalam Persatuan-persatuan Sukan yang berkenaan. Jadi, saya harap Menteri berkenaan boleh mengambil langkah supaya ahli-ahli ataupun pegawai-pegawai yang tidak berfungsi ataupun kurang kemahiran dan kurang minat memajukan sukan meletakkan jawatan dan peluang patut diberi kepada mereka yang muda, yang mempunyai kemahiran, yang mempunyai pengalaman untuk memimpin dan memajukan sukan dalam negara kita ini.

Lagi satu aspek yang kurang sihat saya rasa ialah ada didapati banyak pergaduhan dalam Persatuan Sukan. Tuan Pengerusi, walaupun saya sedar buat masa kini kita tidak ada undang-undang memaksa mereka meletak jawatan, tetapi seperti saya kata tadi, dari segi kepentingan sukan dan kepentingan negara, patutlah mereka yang kurang minat ataupun yang ada kekurangan meletakkan jawatan mereka sekarang. Memandangkan bahawa di tahun hadapan

kita akan mengadakan "Tahun Melawat Malaysia", saya berharap negara kita Malaysia boleh menganjurkan "Tenth Asian Table-tennis Championship", dengan izin, yang mana saya faham di mana sebanyak 26 buah negara akan mengambil bahagian. Saya difahamkan juga "Table-tennis Association of Malaysia" (TTAM), dengan izin, akan menanggung satu perbelanjaan sebanyak \$500,000 untuk mengadakan pertandingan ini dan di sini saya suka minta kepada Kementerian supaya membiayai tabung ataupun mengadakan duit untuk tujuan yang saya sebutkan tadi.

Selain daripada itu, Tuan Pengerusi, saya ingin tahu dan saya harap Yang Berhormat Menteri berkenaan boleh memberi satu jawapan di Dewan yang mulia ini iaitu mengenai soal "World Junior Weightlifting Championship", dengan izin. Adakah negara kita akan mengambil bahagian di dalam pertandingan ini yang dijangka diadakan di Kuala Lumpur pada tahun hadapan memandangkan bahawa peserta-peserta seperti Israel dan Afrika Selatan pun akan mengambil bahagian? Apakah pendirian negara kita ke atas hal ini? Adakah kita akan menarik diri, tidak mahu mengambil bahagian ataupun Yang Berhormat Menteri berkenaan akan berhubung dengan Menteri Dalam Negeri supaya negara kita tidak memberi visa kepada peserta-peserta dari Israel dan Afrika Selatan? Ini adalah satu soal yang sangat penting yang mana saya rasa kita patut mengambil satu keputusan sebelum pertandingan ini dijalankan. Sebab apabila pertandingan ini dijalankan, kalau peserta-peserta dari kedua-dua negara ini tidak diizinkan ataupun diharamkan memasuki negara kita, jadi, saya rasa adalah kurang manis dan mungkin boleh jadi satu isu antarabangsa yang boleh menjejaskan imej negara kita ini. Jadi, satu keputusan awal adalah sangat tepat dan penting. Untuk "Malaysian National Cycling Federation", dengan izin, Tuan Pengerusi, nampaknya Kesatuan ini mempunyai bermacam-macam masalah.

Saya faham Dewan Bandaraya telah membelanjakan sebanyak \$9 juta untuk velodrome Kuala Lumpur. Walaupun

velodrome ini belum digunakan dengan rasminya, saya faham velodrome ini telah siap dibina pada hujung bulan Julai tahun ini dan saya juga faham Dewan Bandaraya telah menghantar tiga pucuk surat kepada MNCF untuk memohon kelulusan dari Kesatuan tersebut, tetapi buat masa kini belum menerima apa-apa jawapan. Saya ingin hendak bertanya di sini mengapa keputusan ini dilambat-lambatkan dan adakah Kementerian Belia dan Sukan campur tangan dalam hal ini. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, FTCA merupakan salah satu kesatuan yang menarik diri dari MNCF dan negeri-negeri lain yang keluar dari Kesatuan ini ialah Negeri Sembilan Darul Khusus, Sarawak dan Selangor Darul Ehsan. Sementara itu, Kelantan dipecat oleh kerana tidak menjelaskan yuran kepada Kesatuan tersebut. Saya haraplah Kementerian juga boleh memberi satu jawapan dan memberitahu Dewan yang mulia ini mengapa keempat-empat Kesatuan negeri itu keluar dari Badan Nasional tersebut.

Tuan Pengerusi, saya juga ingin bertanya kepada Yang Berhormat Menteri berkenaan, adakah beliau sedar bahawa Rosman Alwi, "the fastest man in Asia", dengan izin, yang memenangi dua ratus meter spring tighter di Jakarta dua tahun dahulu, tetapi buat masa akhir-akhir ini, iaitu pada awal bulan ini baru diberitahu oleh pihak MNCF bahawa beliau telah dilantik, dipilih untuk mengambil bahagian dalam "Asian Cycling Championship" yang akan diadakan di New Delhi pada bulan hadapan. Jadi saya ingin bertanyalah mengapa notis diberi dalam tempoh begitu pendek kepada Saudara Rosman Alwi untuk membuat persiapan. Untuk "Lawn-Tennis Association Malaysia", saya rasa adalah perlu untuk mengkaji semula segala perkembangan dalam sukan tenis ini sebab standard, menurut apa saya dapat tahu masih ketinggalan di belakang dan tidak ada banyak perubahan.

Untuk BAM, iaitu "Badminton Association Malaysia", saya faham BAM telah memperkenalkan satu konsep di mana bakat-bakat muda akan diberi centralised

training, dengan izin. Sistem ini tidak berapa berkesan di beberapa negara barat oleh kerana keadaan dan termasuk faktor-faktor sosial dan kebudayaan adalah berbeza, tetapi saya percaya sistem ini boleh dijalankan dan patutlah diberi masa untuk sistem ini menjadi berkesan.

Walaupun bagaimanapun, saya berharap juga pemuda-pemuda yang dilantik, yang dibawa memasuki kem untuk menjalankan kursus ini, kebajikan mereka boleh dijaga dengan baik oleh Kementerian termasuk pendidikan mereka.

Seperti Tuan Pengerusi sedar, Danaraj, pemenang pingat gangsa di "World Taekwondo Championship" baru-baru ini di Seoul dan juga pemenang pingat emas di Sukan Sea ke 15 di Kuala Lumpur baru-baru ini telah terganggu selama dua tahun. Pendek kata, beliau tidak ada pekerjaan. Untuk seorang ahli sukan yang membawa glory, dengan izin, kepada negara kita ini, apakah sikap Kerajaan, mengapa dalam tempoh selama dua tahun ini beliau tidak diberi satu peluang pekerjaan? Mengapa Kementerian Belia dan Sukan tidak memberi pertolongan kepada beliau seperti mencari satu pekerjaan untuk Danaraj ini?

Saya haraplah pihak Kerajaan boleh menolong semua ahli-ahli sukan seperti dalam keadaan Danaraj untuk mendapatkan satu pekerjaan yang tetap memandangkan sumbangan yang mereka berikan kepada negara kita ini.

Akhirnya, Tuan Pengerusi, saya ingin menarik perhatian Dewan yang mulia ini kepada satu lagi sukan iaitu bolasepak. Saya berasa sedih terhadap apa yang berlaku dalam sukan bolasepak ini. Nampaknya kita pun telah mendapat penyakit dari Eropah di mana bukan sahaja para pemain, tetapi juga para penonton melibatkan diri dalam pergaduhan di dalam gelanggang di dalam stadium.

Saya memang faham mass media mungkin nampak dalam laporan mereka ada sedikit pilih kasih kepada pasukan Kuala Lumpur—sedikit sahaja, (*Ketawa*), sebab pegawai ataupun pemain pasukan Kuala Lumpur tidak melibatkan diri dalam segala

kegiatan ataupun aktiviti yang kurang sihat, tetapi saya ingin memberitahu kepada Dewan, saya pun tidak menyalahkan pasukan Sarawak. Dalam keadaan seperti itu nampaknya adalah satu, dengan izin, "honourable way out" untuk pasukan Sarawak. Sebab kita mesti mahu mengakui di dalam laporan, terbaca dalam suratkhbar tempatan, Stadium Kuching disifatkan sebagai "The killing field". Ini adalah amat dahsyat.

Saya juga percaya seorang Pengadil apabila membuat satu keputusan, beliau tidak akan menjadi 100% betul dalam keputusan yang dibuat oleh beliau. Tetapi saya rasa culprit ataupun badan yang membuat kesilapan terbesar sekali adalah competition committee, dengan izin, FAM membuat satu keputusan supaya permainan ataupun perlawanan antara Kuala Lumpur dan Sarawak dimainkan sekali lagi. Ini satu keputusan yang kurang arif saya rasa. Dan kalau pihak FAM tidak mengubah sikap mereka, saya rasa mungkin sukan bolasepak di dalam negara itu boleh jadi lebih ganas di masa yang akan datang dan boleh mewujudkan berbagai-bagai masalah dan akhirnya imej bolasepak Malaysia akan dijejaskan.

Untuk pasukan Sarawak, saya suka merayu kepada pihak yang berkenaan menarik diri ataupun keluar dari FAM ataupun keluar dari pertandingan Malaysia Cup tidak akan menyelesaikan masalah yang pasukan Sarawak mengalami. Walaupun mereka menarik diri dalam semangat sportmanship, dengan izin, tetapi saya juga anggap keputusan itu adalah terlalu hasty. Dan oleh kerana itu saya harap pasukan Sarawak akan memulang kepada FAM dan menyambung semula permainan mereka sebab sukan bolasepak di negara kita ini baru masuk satu era yang baru dan di mana bolasepak baru menjadi Semi Pro dan kalau tanpa pasukan Sarawak mengambil bahagian saya pun rasa sangat sedih, sebab tidak dapat peluang menyaksikan cara main "Ngap Sayop". (Ketawa) Oleh kerana itulah saya harap mereka boleh ubah, boleh menimbang semula, dengan izin, under spirit of sportmanship, mengemalikan, memulangkan kepada FAM dan

terus menerus mengambil bahagian dalam Bolasepak Semi Pro dan Piala Malaysia.

Dengan ini, saya ucapkan terima kasih kepada Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Rantau Panjang.

4.40 ptg.

Tuan Haji Mohamed bin Yaakob (Rantau Panjang): Tuan Pengerusi, saya menyentuh mukasurat 67, Maksud B.17, Butiran 020000—Aktiviti Belia.

Tuan Pengerusi, saya nampak peruntukan yang dicadangkan untuk tahun depan agaknya lebih besar bertambah kalau kita lihat dengan peruntukan tahun yang lepas. Di sini saya menyarankan bahawa memandangkan setiap-tiap tahun pertumbuhan ataupun bertambah belia-belie negara kita ini, makin tahun makin ramai, maka tenaga belia-belie ini patut kita semai daripada masa ianya belia lagi dengan benih-benih yang boleh menatijahkan yang menghasilkan sebagai belia yang dapat benar-benar menjaga terutama sekali belia yang dapat benar-benar mempertahankan keutuhan agama, belia dapat mempertahankan keutuhan bangsa dan juga belia dapat mempertahankan keutuhan negara. Oleh hal yang demikian, saya menyeru kepada pihak Kementerian Belia dan Sukan supaya peruntukan kepada belia ini dari masa ke semasa dapat dipertingkatkan lagi dan juga kemahiran latihan belia-belie ini benar-benar dapat diperluaskan lagi terutama sekali apa yang saya nampak, belia-belie di kawasan luar bandar, kalau kita lihat belia-belie dari kawasan luar bandar nampaknya masih tidak begitu dapat diberi bimbingan yang benar-benar dapat memahami dalam masalah peranan sebagai belia yang mana kepada belialah mewarisi mempertahankan negara kita ini di masa-masa akan datang.

Oleh hal yang demikian, saya mengharaplanlah kepada pihak Kementerian Belia dan Sukan supaya memberi perhatian yang serius kepada belia-belie luar bandar supaya benar-benar belia luar bandar ini dapat diberi latihan dan dapat diberi

kemahiran supaya benar-benar dapat kita mengisikan dengan berbagai-bagai aktiviti supaya ianya dapat menjadi belia yang dapat mempertahankan negara di masa-masa yang akan datang.

Tuan Pengerusi, saya pergi kepada Maksud B.68, Butiran 00500—Rancangan Kemudahan Sukan di Bandar-bandar Kecil. Juga saya melihat kepada peruntukan \$2,660,000 nampaknya agak kurang sedikit kalau hendak dibandingkan dengan peruntukan di tahun yang sudah. Saya juga menyeru kepada Kementerian ini terutama sekali kepada Yang Berhormat Menteri Belia dan Sukan, nampaknya kemudahan-kemudahan sukan di pekan-pekan kecil di negara kita ini tidak begitu sangat memuaskan.

Sebagai contoh di dalam kawasan pilihanraya saya di Rantau Panjang, ada dua, tiga pekan kecil yang mana saya lihat tidak ada lagi satu pun tempat permainan sukan awam yang dapat kita memberi keselesaan ataupun dapat kita melatih anak-anak, belia-belia kita di kawasan pendalaman. Oleh hal yang demikian, dengan adanya peruntukan ini, saya menyeru kepada pihak Kementerian ini supaya di tahun-tahun yang akan datang dapat membuat kajian supaya setiap pekan-pekan kecil di negara kita ini dapat kita mengadakan satu medan sukan ataupun tempat kemudahan-kemudahan yang dapat kita menyalurkan belia-belia kita kepada tempat-tempat permainan sukan kerana apa yang kita lihat di luar-luar bandar, ramai belia-belia kita yang tidak begitu diambil perhatian sehinggakan ramai belia ini terlibat dengan bermacam-macam unsur-unsur yang negatif, terlibat dengan kadang-kadang adanya permainan-permainan judi yang senyap-senyap, adanya yang terikut-ikut dengan menjadi penghisap dadah, adanya terikut-ikut dengan akhlak-akhlak yang tidak begitu baik. Ini disebabkan kerana di antara belia-belia kita ini tidak ada satu sistem yang dapat menceburkan diri dan diberi latihan ke arah kesukanan, dengan sebab itu luang-luang ini mereka gunakan kepada benda-benda yang negatif.

Oleh yang demikian, saya menyeru terutama sekali di kawasan saya Parlimen Rantau Panjang kepada pihak Kementerian ini memberi perhatian semoga peruntukan tahun ini akan dapat disalurkan ke sana. Sekian.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat dari Sepang.

4.51 ptg.

Tuan Haji Mohd. Sharif bin Jajang (Sepang): Tuan Pengerusi, saya ingin turut membahaskan Maksud Pebangunan 17, Kementerian Belia dan Sukan, Butiran 020000, mukasurat 67, Belia.

Pertama sekali, saya ingin mengucapkan tahniah kepada Kementerian Belia dan Sukan, khususnya kepada Yang Berhormat Menteri sendiri, kerana pada tahun ini Kementerian Belia dan Sukan, khususnya Jabatan Belia memperolehi peruntukan tambahan berbanding dengan peruntukan pada tahun sudah \$15 juta, pada tahun ini diperuntukkan sebanyak \$19,815,600. Saya kira peruntukan ini walaupun bertambah masih lagi ianya kecil jika dibandingkan dengan peranan dan juga tugas Kementerian, khususnya Yang Berhormat Menteri yang dipertanggungjawabkan, yang diamanahkan kepada harta ataupun aset negara yang besar, iaitu belia-belia itu sendiri. Walaupun demikian, saya kira dengan ketokohan, dengan backing yang ada, saya percaya peruntukan ini akan dapat dipertingkatkan, dilipatgandakan dari semasa ke semasa.

Dengan peruntukan yang bertambah sebanyak lebih kurang \$19 juta ini, maka diharapkan dapatlah Kementerian Belia dan Sukan, khususnya melalui Jabatan Belia melihat kembali program-program yang telah tertinggal disebabkan oleh kekurangan peruntukan, terutama sekali di dalam rancangan-rancangan, bantuan-bantuan Rancangan Belia Berniaga dan juga Rancangan Belia Peladang, Belia Nelayan dan lain-lain yang berkaitan untuk melihat pembangunan belia di dalam negara kita ini.

Sesungguhnya ada agensi-agensi ataupun Jabatan-jabatan yang lain juga boleh

disalurkan memperoleh bantuan-bantuan bagi mempertingkatkan ekonomi belia-belie negara kita ini. Tetapi adalah lebih mudah, lebih berkesan jika Kementerian sendiri menyediakan peruntukan-peruntukan seperti yang diadakan pada tahun-tahun yang lalu sebelum ataupun semasa zaman negara kita mempunyai keadaan ekonomi yang agak baik.

Saya menyeru supaya diperhebatkan semula bantuan-bantuan kepada mempertingkatkan ekonomi belia kita, iaitu di dalam rancangan-rancangan belia berniaga dengan memberikan peruntukan-peruntukan bantuan. Kita dapat lihat belia-belie kita hari ini telah begitu sedar dan ingin menceburkan diri dalam bidang-bidang perniagaan, tetapi apabila bantuan-bantuan seumpama ini telah diberhentikan, belia-belie kita terpaksa mengalih perhatian untuk mendapat bantuan ke institusi kewangan dan juga di mana-mana agensi lain yang kadangkala mereka terpaksa menggunakan atau memperoleh cagaran dan juga jaminan dan sebagainya yang menyebabkan kesulitan dan juga hasrat semangat belia kita untuk berniaga akan kembali lemah. Begitu juga penekanan yang kita harus berikan kepada belia-belie kita di luar bandar, tentulah kita hendak melihat belia-belie kita akan lahir sebagai belia-belie yang terlibat secara langsung mengusahakan pertanian. Banyak bidang yang boleh dilibatkan di dalam bidang pertanian ini, seperti Rancangan Belia Berniaga. Apabila bantuan-bantuan ini sudah diberhentikan, sudah pastilah belia-belie kita akan mengharap bantuan-bantuan dari agensi-agensi yang lain kadangkala apabila disebut pinjaman daripada belia, kurang mendapat perhatian.

Dengan peruntukan tambahan ini juga saya kira dapatlah Kementerian Belia dan Sukan, Jabatan Belia khususnya mengemaskinikan pentadbiran belia-belie di semua peringkat, terutama sekali di peringkat daerah. Sehingga hari ini kita juga kadang-kadang kasihan melihat Pegawai-pegawai Belia Daerah kita yang sebagai one-man show, dengan izin, keseorangan, tidak ada pembantu dan tidak

ada kakitangan yang lain. Apabila Pegawai Belia Daerah kita ini terpaksa menjalankan tugas di luar, maka tidak ada pilihan lain, pejabatnya tutup ataupun diminta mana-mana belia yang sukarela untuk membantu melihat menjaga pejabat dalam keadaan peninggalan pegawai-pegawai tersebut.

Jadi, saya mengesyorkan supaya bukan sahaja ianya bertanggungjawab kepada dua tugas, belia dan juga sukan. Malahan saya kira tugas ini penting kerana mendampingi bukan sahaja belia-belie yang berpersatuan tetapi juga untuk menggalakkan belia-belie kita yang tidak berpersatuan masuk dan menceburi diri mereka di dalam belia-belie yang berpersatuan. Hari ini kita dapat lihat keadaan belia-belie kita yang berpersatuan pun agak kucar-kacir dan tentulah Kementerian Belia dan Sukan sudah mengaturkan program-program untuk hendak menyelia dan mengemaskinikan pergerakan belia tanahair kita.

Seperkara lagi, saya mengucapkan tahniah kepada Kementerian Belia dan Sukan yang menganjurkan pertandingan Kurnia Belia Jaya pada tiap-tiap tahun. Sudah pastilah dengan adanya pertandingan seumpama ini akan memberikan lagi galakan kepada belia-belie kita dan persatuan-persatuan belia untuk mempertingkatkan lagi prestasi dan juga penglibatan mereka terhadap pergerakan belia. Apa yang saya rasa patut juga diambil kira ialah supaya hadiah-hadiah insentif kepada pemenang-pemenang Kurnia Belia Jaya ini dipertingkatkan, sepertimana juga Menteri kita memberikan insentif kepada ahli-ahli sukan yang berjaya, maka satu peruntukan juga yang lebih diberikan memandangkan persiapan-persiapan para belia kita untuk memasuki pertandingan Kurnia Belia Jaya ini memakan belanja yang bukan sedikit. Dan juga saya dimaklumkan apabila sesebuah persatuan yang telah berjaya dikurniakan Kurnia Belia Jaya ini kadangkala terpaksa bertungkus-lumus lagi di dalam mendapat dan mengumpulkan sumber kewangan di mana sudah pasti persatuan ini menjadi tinjauan atau menjadi perhatian lawatan dan kunjungan belia-belie dan juga persatuan-persatuan lain.

Apa yang malangnya, kadangkala mereka telah memperolehi Kurnia Belia Jaya, mereka juga terpaksa membelanja sendiri di dalam setiap kali kunjungan-kunjungan ataupun tetamu-tetamu yang datang melihat, menziarah persatuan-persatuan mereka. Di sini, saya mengesyorkan kepada Yang Berhormat Menteri Belia dan Sukan supaya memperuntukkan atau menyediakan satu tabung bagi persatuan yang memenangi Kurnia Belia Jaya ini. Di peringkat daerah, umpamanya ia boleh disalurkan terus kepada Pejabat Daerah atau terus kepada persatuan yang memenangi Kurnia Belia Jaya ini, kerana pada hari ini saya kira tidak ada langsung peruntukan bagi pembiayaan, keraian membelanjakan tetamu-tetamu dan rombongan-rombongan. Kadangkala kita kasihan juga melihat pemimpin-pemimpin tempatan terpaksa memberikan berbagai-bagai pertolongan termasuklah Wakil-wakil Rakyat yang kerdil tempatan.

Selain daripada kita dapat melihat ahli-ahli belia kita akan terus berusaha secara sihat atau bersaing secara sihat di dalam pertandingan Kurnia Belia Jaya ini, kita harap juga ianya benar-benar dapat memberikan tumpuan dan tindakan susulan kepada persatuan-persatuan yang telah dianugerahkan Kurnia Belia Jaya ini dari masa ke semasa. Saya bimbang jika tidak ada pengawasan ataupun tindakan susulan, jika ianya dipertandingkan sekali lagi, mungkin agaknya mereka yang dahulu pernah menggondol Kurnia Belia Jaya, tidak akan boleh mempertahankan kejohanan dan akan meleset dengan tidak adanya tinjauan dan juga susulan daripada pihak Kementerian.

Tuan Pengerusi, Butiran 00200, muka-surat 68, Pusat Latihan Kemahiran Tinggi.

Saya mengucapkan tahniah kepada Kementerian Belia dan Sukan yang telah dapat membina suatu Pusat Latihan Kemahiran Tinggi di kawasan saya sendiri, Sepang dan saya juga bagi pihak seluruh ahli-ahli belia persatuan khususnya mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Kementerian yang telah membawa suatu projek besar, iaitu Pusat Latihan Kemahiran Tinggi Belia Negara di Daerah

Sepang. Saya difahamkan inilah merupakan usahasama dengan Kerajaan India dan sudah pastilah kita akan dapat melihat kemahiran-kemahiran tinggi yang kita perolehi daripada Kerajaan India, dan oleh hal yang demikian, saya berharap bila mana pusat ini telah hampir siap, sudah hampir sempurna, dapat digerakkan pelaksanaan atau operasinya seberapa segera dan menghantar belia-belie kita untuk mengikuti lanjutan kemahiran khususnya ke negara-negara yang boleh memberikan pimpinan ataupun panduan kepada belia-belie kita untuk mendapatkan kemahiran-kemahiran tinggi.

Selain daripada itu, saya melihatkan, oleh kerana ini adalah merupakan Pusat Latihan Kemahiran Tinggi Belia Negara, seperkara kecil yang saya hendak ingatkan, bolehlah Kementerian memberikan sedikit peruntukan—sehingga hari ini tidak ada tunjuk arah papantanda untuk menunjukkan adanya latihan atau Pusat Latihan Kemahiran Tinggi di Sepang. Kemungkinan boleh dibuat jalan masuk daripada Nilai atau Lebuhraya Nilai dan berikutnya setiap persimpangan.

Satu perkara lagi yang saya dapat lihat, Tuan Pengerusi, di mana kedudukan asrama wanitanya terlalu dekat dan hampir sangat dengan asrama lelaki tanpa ada sekatan. Jadi, saya bimbang, di bawah peserta-peserta wanita, di sebelah atas peserta-peserta lelaki, walaupun mungkin ada kawalan, tetapi mungkin sudah tidak ada “privacy” kepada peserta-peserta wanita kita. Saya kira bukan sahaja kedudukan asrama itu begitu hampir dengan satu kawasan dengan asrama lelaki dan terlalu kecil mungkin ada usaha-usaha untuk membesarkan dan meletakkannya kepada satu kawasan yang lebih selamat.

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat, panjang lagiakah?

Tuan Haji Mohd. Sharif bin Jajang: Saya rasa, seperkara lagi yang saya hendak sampaikan, Tuan pengerusi, ialah berkenaan dengan perkara yang disebut di dalam Butiran 00500—Rancangan Kemudahan Sukan Bandar-bandar Kecil.

Saya juga ingin membawa perhatian Kementerian, di mana satu ketika daerah Sepang juga telah pernah diperuntukkan suatu jumlah peruntukan untuk kemudahan sukan termsuklah seperti membina mini stadium. Tetapi sehingga hari ini, saya tidak dapat lihat di manakah ia diletakkan ataupun benarkah peruntukan yang seumpama itu telah didatangkan ke daerah Sepang? Maka saya berharap dengan adanya peruntukan pada tahun ini sebanyak lebih kurang \$2 juta ini, dapatlah diagih semula ke daerah Sepang untuk kemudahan-kemudahan sukan bagi bandar-bandar kecil. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli Yang Berhormat dari Padang Terap. Selepas ini saya hendak minta Menteri menjawab.

5.07 ptg.

Dato' Dr Affifudin bin Haji Omar (Padang Terap): Terima kasih, Tuan Pengerusi, saya ada sedikit sahaja. Saya sentuh pada Maksud Bekalan B.17, Butiran 030000 iaitu di bawah tajuk Sukan.

Tuan Pengerusi, di Dewan yang mulia ini saya ingin mengucapkan setinggi-tinggi tahniah kepada Kementerian, khususnya kepada Yang Berhormat Menteri, kerana telah membawa tahap sukan negara kepada satu peringkat yang boleh dibanggakan khususnya melalui pencapaian yang gilang-gemilang di dalam Sukan SEA. Tetapi, malangnya di dalam kejayaan sebegini, ada juga titik-titik hitam yang telah berlaku sedikit masa yang lalu iaitu peristiwa perlawanan bolasepak di Semi-pro antara Kuala Lumpur dengan Sarawak. Seperti kita sedia maklum, Tuan Pengerusi, sukan adalah satu alat perpaduan. Sukan di negara kita bukanlah sukan kerana sukan, tetapi sukan untuk negara. Jadi, apabila berlaku pergaduhan sebegini, bukan sahaja prestasi ataupun bukan sahaja rekod sukan kita tercemar selepas kegemilangan dicapai, tetapi ia menunjukkan satu tahap yang tidak profesional di dalam satu bidang profesional. Oleh itu, tanpa meleret panjang, saya ingin mencadangkan kepada Yang Berhormat supaya diterapkan lagi nilai-nilai profesionalisme kepada semua orang

yang terlibat, khususnya di dalam bidang bolasepak seperti referee termasuk ahli-ahli sukan iaitu pemain-pemain bola, pegawai-pegawai sukan dan juga Polis yang menjaga keamanan di padang-padang sukan.

Saya ingin menyentuh mengenai dengan penjagaan keamanan yang mana saya fikir Kementerian perlu menerapkan ini kepada anggota-anggota Polis. Saya tidak berpeluang berada di Stadium pada malam itu tetapi saya lihat dalam TV, Tuan Pengerusi, seorang anggota Polis terpaksa dirempuh ataupun ditarik oleh ketuanya kerana dia sedang membelasah seorang pemain Sarawak.

Soal ini tidak patut timbul kerana saya fikir fungsi Polis di situ ialah menjaga dan mententeramkan keadaan. Bukan mengambil bahagian di dalam pergaduhan.

Jadi, ini satu lagi perkara yang menimbulkan kemarahan Sarawak, yang mana berlaku pada malam itu, saya diberitahu, sama ada betul ataupun tidak, bendera Malaysia telah dikoyak-koyak dan dijjak-jjjak. Dan ini adalah tidak sihat dari segi perpaduan iaitu sukan sebagai alat perpaduan negara.

Cadangan yang kedua, Tuan Pengerusi, saya ingin mengutarakan kepada Yang Berhormat Menteri Sukan supaya bendera Malaysia tidak dijadikan bendera pasukan Kuala Lumpur. Kerana seolah-olahnya Kuala Lumpur sahaja yang mempunyai hak keMalaysiaan ini, kerana seolah-olahnya negeri-negeri lain tidak "Malaysia".

Saya cadangkan supaya Kuala Lumpur diarah supaya menganut satu bendera ataupun lambang yang unik untuknya kerana kesemua 14 pasukan di dalam league ini adalah terdiri daripada negeri-negeri di dalam Malaysia.

Jadi, saya mencadangkan supaya ditukarkan dan diberi satu tanda ataupun lambang yang berasingan.

Dan sebagai point yang akhir, Tuan Pengerusi, berhubung dengan perkara yang tadi, saya ingin menarik perhatian kepada butiran di bawah Maksud Pembangunan P.17, Butiran 00600 mengenai dengan Kompleks Sukan dan Stadium Negeri-negeri.

(Timbalan Yang di-Pertua *mem-pengerusikan Jawatankuasa*)

Sehubungan dengan apa yang saya katakan tadi, Tuan Pengerusi, Kuala Lumpur patut digalakkan membina stadiumnya sendiri kerana pada masa ini orang beranggapan bahawa Stadium Merdeka adalah stadium pasukan Kuala Lumpur.

Jadi, kalau Kuala Lumpur masuk final dan juga kalau lain-lain negeri juga masuk final seperti Kedah pada tahun ini yang akan masuk final lawan Kuala Lumpur, pada penglihatan yang pertama, perlawanan itu diadakan, dengan izin, di home ground of Kuala Lumpur.

Jadi, ini tidak kena kerana pada pendapat saya biarlah Stadium Merdeka iaitu di bawah Butiran 00700 yang diberi peruntukan \$2.1 juta dijadikan sebagai "Stadium Pusat" seperti mana Wembley di England. Di dalam league bolasepak England, tiap pasukan kelab mempunyai stadiumnya sendiri. Dan kelab-kelab lain bila lawan tidak berlawanan di stadium Wembley, hanya apabila berlaku final baik di dalam "Cup" itu dan "Cup" ini dan akhirnya FA Cup of England, mereka berlawanan di Wembley.

Saya cadangkan supaya Stadium Merdeka dijadikan Wembley of Malaysia. Saya fikir perkara ini boleh diadakan kerana kalau negara kita bercadang untuk menjadi tuan rumah sukan Asia nanti, saya fikir sampailah masanya bagi kita membina satu stadium alternatif kepada Stadium Merdeka yang ada di Ibu negara. Sekian, terima kasih. Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat Menteri, sila menjawab.

5.14 ptg.

Menteri Belia dan Sukan (Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak): Tuan Pengerusi, saya mengucapkan berbanyak terima kasih kepada

Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah menyentuh Kementerian Belia dan Sukan dalam perbahasan di peringkat Jawatankuasa ini.

Pertama, Ahli Yang Berhormat dari Rasah telah menyampaikan ucapan tahniah kepada Kementerian dan juga kepada saya secara peribadi di atas kejayaan Sukan SEA yang ke-15.

Tuan Pengerusi, jarang sekali kita mendapat pujian daripada parti Pembangkang, tetapi kali ini usaha Kerajaan mendapat sambutan yang amat baik sekali, walaupun daripada pihak Pembangkang.

Saya kira ucapan tahniah itu tinggi harganya.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan soal kejayaan di dalam Sukan SEA yang ke-15, kita tidak dapat nafikan bahawa dari segi pembentukan sebuah negara yang lebih kukuh, lebih bersatu dan lebih mencerminkan semangat patriotisme yang tinggi, Sukan SEA yang ke-15 dan juga seterusnya sebagai satu bidang, boleh merupakan alat yang amat berkesan. Kerana tidak ada satu-satu bidang yang lain yang ada ciri-ciri keistimewaan, jika dibandingkan dengan bidang sukan, kerana apabila kita mengambil bahagian dalam bidang sukan, kita tidak ada sempadan, kita tidak ada pembatasan, sama ada dari segi status, sama ada dari segi warna kulit, sama ada dari segi ideologi, politik agama dan sebagainya.

Tidak hairanlah kalau sekiranya negara kita mencapai kejayaan yang cemerlang, maka ianya boleh mencetuskan satu semangat cintakan kepada negara yang lebih tebal lagi.

Kerajaan sudahpun sedar akan perkara ini dan dalam perancangan negara pada masa akan datang, sukan akan diberikan perhatian yang berat termasuklah pertimbangan-pertimbangan yang dilakukan oleh Kerajaan dari semasa ke semasa yang boleh menggalakkan lagi pertumbuhan sukan di negara kita.

Sebagai contoh, pengecualian cukai yang diberikan oleh Kerajaan dalam Belanjawan baru-baru ini merupakan satu galakan yang

benar-benar bermakna dan saya percaya dari masa ke masa akan lebih banyak lagi usaha, lebih banyak lagi pertolongan akan diberikan oleh Kerajaan untuk memastikan bukan sahaja sukan sebagai satu bidang yang penting untuk negara kita, tetapi kejayaan sukan itu dihubungkan juga dengan timbulnya satu semangat baru, satu semangat yang boleh kita banggakan, satu pengukuhan ke arah perpaduan dan integrasi nasional.

Ahli Yang Berhormat dari Rasah juga menyentuh berkenaan dengan teguran dan aduan yang dibuat oleh negara-negara lain apabila pasukan negara Malaysia menang.

Saya suka menyatakan di sini, bahawa tahap pengadilan yang dilakukan dalam Sukan SEA yang ke-15, barangkali adalah yang paling baik yang pernah diadakan. Untuk memastikan tidak timbulnya penyelewengan dalam pengadilan Sukan SEA yang ke-16, pihak Jawatankuasa Penganjur telah menjemput seramai lebih kurang 250 orang pegawai teknikal, pengadil, pemerhati dari persatuan-persatuan sukan peringkat dunia, di mana mereka telah hadir dan mereka telah menyaksikan sendiri dan mereka semua berasa puas hati. Oleh itu, kita percaya bahawa segala aduan yang dibuat itu tidak ada asas sama sekali.

Ahli Yang Berhormat itu juga telah menegur sikap para pegawai persatuan sukan yang tidak mementingkan kejayaan persatuan mereka sendiri.

Saya bersetuju 100% dengan pandangan Ahli Yang Berhormat dari Rasah itu, kerana pada hemat saya inilah di antara kelemahan-kelemahan kerana sistem dan struktur badan-badan sukan adalah tertakluk kepada prinsip autonomi di mana gabungan-gabungan sendiri akan memilih pegawai-pegawai persatuan di peringkat kebangsaan. Oleh itu kita adalah tertakluk kepada keputusan yang mereka buat. Kalau mereka memilih pegawai yang tidak berfungsi, tidak berminat, hanya memanasakan kerusi sahaja maka kita akan menerima akibatnya dan Kerajaan sukar hendak membetulkan kerana kita tidak ada kuasa perundangan untuk

memberhentikan mana-mana pegawai sukan.

Kalau kita hendak mengadakan perundangan ini, kita akan menghadapi masalah bantahan daripada International Olympic Committee, dengan izin, Tuan Pengerusi, yang menekankan bahawa badan-badan sukan mestilah dilantik berdasarkan pada prinsip autonomi. Oleh itu, Tuan Pengerusi, kita tidak memilih pendekatan confrontational, dengan izin, tetapi kita menggunakan pengaruh di belakang tabir untuk mempengaruhi pemimpin-pemimpin persatuan-persatuan sukan di semua peringkat untuk menyisih dan mengeneipkan pegawai-pegawai yang tidak berkesan. Walaupun cara ini akan memakan masa tetapi ianya tidak bertentangan dengan Olympic Charter yang dipatuhi oleh kita sebagai ahli yang bergabung dengan IOC.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan perkara kejohanan ASEAN Table-tennis Championship, Ahli Yang Berhormat minta kerjasama daripada pihak Kementerian. Kita memang bersedia untuk membantu mana-mana persatuan mengadakan kejohanan di peringkat antarabangsa dan kita akan memberi pertimbangan yang sewajarnya apabila perkara ini timbul.

Berkenaan dengan penyertaan negara Israel dan Afrika Selatan, perkara ini tertakluk kepada dasar Kerajaan. Ianya tidak merupakan syarat yang diasaskan kepada penyertaan dalam bidang sukan sahaja. Kalau penyertaan itu berdasarkan kepada penyertaan negara, itu tidak boleh diterima oleh Kerajaan. Kerana kita tidak mengiktiraf Israel dan kita tidak mengiktiraf Afrika Selatan. Tetapi kalau kunjungan mereka adalah berdasarkan kepada peribadi, perkara-perkara seperti ini boleh dipertimbangkan oleh pihak Kerajaan.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan perbalahan dalam Persatuan Lumba Basikal Malaysia, perkara ini amatlah dikesali dan pada masa sekarang ini boleh dikatakan ada dua persatuan iaitu satu yang menerima pimpinan PKLBM dan satu yang tidak

menerima, yang telah keluar daripada persatuan. Usaha-usaha penyelesaian terus akan dijalankan oleh pihak Kementerian untuk mengatasi masalah ini. Demi menyelamatkan pelumba-pelumba basikal kita akan memastikan bahawa latihan-latihan mereka tidak terjejas. Sebab itu kita membuat keputusan menghantar pelumba Kumaresan ke luar negeri untuk mengikuti latihan di Jerman Barat dan saya percaya ini akan memberi kesan yang amat baik. Kita telah menawarkan kepada Rosman Alwi juga tetapi beliau telah memilih untuk berlatih di dalam negara.

Bersabit dengan notis yang lambat diterima, perkara ini juga dikesali dan pentadbiran dalam persatuan adalah bertanggungjawab di atas segala kepinangan yang berlaku.

Tahap kejayaan dalam bidang-bidang sukan yang sentiasa diberi perhatian. Dalam bidang tenis juga kita memberi segala usaha dan kerjasama kerana mutu tenis masih rendah dalam negara kita dan untuk meningkatkan tahap pencapaian dalam bidang ini kita akan mengadakan latihan peringkat bakat dan remaja secara lebih intensif lagi sepertimana kita telah lakukan dalam bidang badminton yang pada masa sekarang ini merupakan satu jenis sukan yang mempunyai skim dan peluang perkembangan bakat yang paling baik dan menyeluruh.

Berkenaan dengan ahli tae-kwan-do negara, Danaraj, yang tidak ada pekerjaan, saya akan menyiasat perkara ini. Tetapi untuk makluman Dewan ini, banyak ahli-ahli sukan negara yang sudah kita beri pekerjaan termasuk mereka yang bekerja di bawah Majlis Sukan Negara dalam skim kumpulan yang diwujudkan khas untuk ahli-ahli sukan. Oleh itu masalah ahli-ahli sukan tiada pekerjaan sudah hampir dapat diatasi oleh pihak Kerajaan.

Berkenaan dengan Sarawak keluar daripada FAM yang juga disentuh oleh Ahli Yang Berhormat dari Padang Terap, saya juga merasakan bahawa ini adalah satu

kerugian besar untuk negara kita. Masalah ini bukanlah kita lihat secara tersendiri atas pengeluaran ataupun di atas Sarawak menarik diri daripada FAM tetapi ianya mencerminkan masih lagi kurangnya kefahaman dan sikap profesional, sikap yang lebih matang sepertimana disebut oleh Ahli Yang Berhormat dari Padang Terap di mana kita hendak mengendalikan perlawanan profesional atau semi-pro tetapi para pegawai dan para pemain kita tidak bersikap profesional. Ini juga saya setuju sepenuhnya.

Sebenarnya dalam mengendalikan bidang yang begini penting dan mencabar kita tidak boleh melantik pada pegawai yang bergantung kepada sokongan pengundian untuk mengisi jawatan mereka. Kalau mereka terpaksa bergantung harap kepada undi-undi yang dapat diberikan oleh ahli-ahli gabungan daripada persatuan-persatuan negeri sudah tentu kalau mereka menganggotai Jawatankuasa Disiplin misalnya ataupun Jawatankuasa Pertandingan mereka agaknya keberatan untuk mengenakan tindakan disiplin yang tegas kerana takut-takut tidak dapat undi daripada persatuan sukan negeri ataupun persatuan bola sepak negeri apabila mereka menghadapi pertandingan setiap tahun.

Oleh itu saya percaya bahawa pimpinan FAM akan membuat rombakan atas perkara ini sepertimana Duli Yang Maha Mulia Presiden Persatuan Bola Sepak Malaysia telah buat kenyataan bahawa ahli-ahli Jawatankuasa akan dirombak semula, dikaji semula, maka pihak Kementerian amat mengalu-alukan kenyataan ini dan kami memberi pandangan bahawa mereka yang mengendalikan pertandingan semi-pro ini juga mesti mereka yang tidak bergantung jawatan kepada pengundian-pengundian daripada persatuan-persatuan bola sepak negeri. Kalau ini dapat diatasi, maka saya percaya kita dapat mengawal keadaan dan kita harus sedar juga, bila-bila masa boleh tercetus perbalahan secara agaknya serius kerana lihat suasana pada setiap kali ada pertandingan; malam tadi kita boleh lihat di Kuala Lumpur, di Alor Setar kalau berlaku perbalahan boleh jadi satu perkara yang

begitu serius yang akan menimpa kita dan oleh itu langkah-langkah awal termasuk juga garis panduan kepada pihak polis juga harus diberikan, termasuk pegawai-pegawai atasan juga harus bertenang dan mereka tidak perlu turun ke padang. Kalaulah pangkatnya begitu tinggi hendak menyinsing lengan, saya fikir tidak wajar kerana sudah cukup anggota polis untuk mengawal keselamatan. Tuan Pengerusi . . .

Tuan Sim Kwang Yang: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Penjelasan, Yang Berhormat.

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Sila.

Tuan Sim Kwang Yang: Terima kasih, Tuan Pengerusi. Penjelasan. Bolehkah Yang Berhormat Menteri berkenaan menjelaskan kepada Dewan ini, selepas peristiwa yang tidak diinginkan berlaku di Stadium Merdeka sebab pergaduhan di antara pemain-pemain Sarawak dengan referee, selepas peristiwa itu adakah Kementerian berkenaan mengkaji semula dari segi keselamatan iaitu jikalau peristiwa itu akan berlaku di masa hadapan, di bawah keadaan apakah FRU ini akan digunakan dan jika digunakan adakah garis panduan terhadap keganasan yang digunakan untuk mengawal pemain-pemain, bukan penonton- penonton. Adakah peraturan ini, sebab ini adalah satu tindakan yang telah menimbulkan perasaan panas di negeri Sarawak.

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Tuan Pengerusi, memang kita bercadang untuk mengkaji semula cara kita mengawal perlawanan bola sepak di negara kita untuk musim hadapan. Saya kira semua pihak harus kita libatkan kerana implikasi perbalahan ini membawa kepada kesan yang lebih besar, bukan sahaja dari segi imej sukan, tetapi kenyataan-kenyataan yang dibuat dan juga sepanduk-sepanduk yang dibawa, bukan sahaja boleh dianggap seditious, dengan izin, tetapi boleh juga dianggap treason, sebab ianya ada menghuraikan beberapa perkara yang sangat berat, walaupun mereka yang

membawa sepanduk itu saya percaya tidak sebenarnya memaksudkan demikian, cuma hendak meluahkan perasaan sahaja . . .

Dr Tan Seng Giaw: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Ya, Yang Berhormat dari Kepong?

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, minta penjelasan. Sepanduk-sepanduk ini diadakan sebelum kejadian peristiwa tersebut ataupun selepas peristiwa?

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Tuan Pengerusi, selepas peristiwa diadakan, apabila pasukan Sarawak balik ke Kuching, kita mendapat laporan bahawa sepanduk-sepanduk yang dibawa di lapangan terbang itu boleh dianggap, bukan sahaja sensitif tetapi satu perkara yang amat berat. Oleh itu, Tuan Pengerusi . . .

Tuan Sim Kwang Yang dan Tuan Hu Sepang: *(Bangun)*

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Biar Yang Berhormat Menteri habiskan dahulu.

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Saya ingat biarlah setakat itu sahaja. Saya fikir perkara ini harus dianggap sebagai satu perkara yang serius. Oleh itu, saya juga telah mengadakan perbincangan dengan pihak-pihak atasan FAS (Persatuan Bolasepak Sarawak) dan mereka sebenarnya dapat memahami hasrat kita dan kepentingan negara dan saya yakin bahawa dalam sedikit masa lagi, insya Allah, perkara ini akan dapat diatasi. Saya suka memberi jaminan bahawa Sukan Malaysia yang akan dijadual diadakan di negeri Sarawak dalam bulan Ogos tahun hadapan termasuk acara bolasepak, insya Allah, akan terus diadakan dan kita tidak akan membatalkan rancangan Sukan Malaysia itu.

Tuan Hu Sepang: Tuan Pengerusi, saya minta jalan dari Yang Berhormat Menteri berkenaan. Saya harap Yang Berhormat Menteri boleh memberitahu Dewan yang mulia ini mengapa beliau sebagai Menteri

membatalkan perjalanan beliau ke Sarawak baru-baru ini? Adakah oleh kerana seperti apa yang beliau sebutkan tadi, keadaan yang begitu hebat wujud di Kuching khususnya atau adalah apabila membatalkan perjalanan beliau ke Sarawak itu akan merosakkan integrasi nasional dengan seorang Menteri yang kurang berani menghadapi rakyat Malaysia dari Sarawak?

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Tuan Pengerusi, sebenarnya pemergian saya ke sana ialah untuk mengelakkan sebarang kejadian yang lebih buruk, bukan sebab tidak berani, kerana kita hendak membiarkan perkara ini kembali kepada keadaan yang tenang dan oleh itu pada masa akan datang kita akan terus mengadakan program-program di Sarawak.

Tuan Pengerusi, berkenaan dengan soal Bendera Kuala Lumpur dan sebagainya dan menggunakan Bendera Malaysia, ini adalah melibatkan perkara pentadbiran negara iaitu Wilayah Persekutuan memang untuk sebarang kegiatan menggunakan Bendera Persekutuan kita dan perkara ini kita ambil perhatian di atas pandangan Ahli Yang Berhormat itu. Berkenaan dengan Kuala Lumpur menggunakan Stadium Merdeka seolah-olah stadium itu kepunyaan Kuala Lumpur, sebenarnya Kuala Lumpur sudah ada stadiumnya sendiri iaitu di Cheras. Masalahnya ialah masalah muatan. Keupayaan stadium itu adalah dalam lingkungan 18,000 ataupun habis banyak 20,000 penonton. Kalau ada pertandingan yang lebih besar kita adakan di Stadium Cheras, boleh jadi akan timbul banyak masalah, termasuk orang ramai akan cuba merempuh masuk dalam stadium.

Oleh itu, demi keselamatan para penonton, kita membenarkan Kuala Lumpur menggunakan Stadium Merdeka dan juga untuk pasukan Selangor. Jadi saya fikir perkara ini bukanlah satu perkara yang berat dan stadium baru pun ada di dalam Rancangan Malaysia Keenam di mana kita akan membina satu stadium baru di Bukit Jalil, Sungai Besi dengan keupayaan 80,000 penonton. Kosnya besar, belum dapat saya berikan pada masa sekarang tetapi Jemaah

Menteri telah meluluskan rancangan ini dan saya percaya apabila timbul pelaksanaan, sudah siap nanti, maka stadium baru itu boleh dijadikan stadium semacam Stadium Wembley seperti yang disyorkan oleh Ahli Yang Berhormat itu.

Yang Berhormat dari Sepang telah menyentuh berkenaan dengan peranan beliau, peruntukan perlu ditambah, termasuk juga wakil dari Rantau Panjang, perkara ini sentiasa diperjuangkan oleh Kementerian. Kita amat berterima kasih kepada agensi pusat kerana peruntukan untuk tahun ini sudah pun ditingkatkan. Tetapi menyedari bahawa kumpulan sasarannya begitu besar, kita masih merasakan tidak mencukupi untuk menjamin bahawa kegiatan-kegiatan kita benar-benar dapat menyelesaikan masalah-masalah yang telah disebut oleh Ahli Yang Berhormat ini, termasuklah soal peruntukan untuk Kemudahan Sukan Luar Bandar \$2 juta lebih; \$2.6 juta memang tidak cukup mungkin satu negeri sahaja. Kalau Kelantan, saya pulangkan kepada Kerajaan Negeri, kalau Kerajaan Negeri mengatakan di Rantau Panjang, Rantau Panjanglah. Kalau dia kata tempat lain, tempat lainlah sebab peruntukan tidak cukup. Kalau dapat tambahan mungkin kita boleh pertimbangkan apa yang dimaksudkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Rantau Panjang itu.

Berkenaan dengan hadiah-hadiah untuk beliau dan sebagainya, saya mengambil ingatan di sini dan di mana-mana kita rasa memang wajar ditambah, dikaji semula, dipastikan keberkesanan, insya Allah, Kementerian akan mengambil perhatian yang berat.

Tuan Pengerusi, (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$38,644,900 untuk Maksud B.17 di bawah Kementerian Belia dan Sukan jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujukan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujukan.

Wang sebanyak \$38,644,900 untuk Maksud B.17 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$51,260,000 yang disebutkan dalam Maksud P.17 dalam Anggaran Pembangunan, 1990 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$51,260,900 untuk Maksud P.17 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1990.

Maksud B.18 (Jadual)—

Maksud P.18 (Jadual)—(Anggaran Pembangunan 1990)—

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Kepala B.18 dan Kepala P.18 di bawah Kementerian Perusahaan Utama terbuka untuk dibahas. Yang Berhormat dari Sandakan.

5.40 ptg.

Tuan Fung Ket Wing (Sandakan): Tuan Pengerusi, Maksud Bekalan B.18, Butiran 020200, Pengurusan Sumber Hutan.

Tuan Pengerusi, perusahaan perhutanan merupakan salah satu daripada sumber utama pendapatan bagi negara Malaysia. Dalam tahun 1988, Malaysia telah mengeksport 36.46 juta kubik meter kayu balak dan dalam tahun 1989, pengeksportan kayu balak dijangka sebanyak 35.4 juta kubik meter.

Penurunan ini boleh dikaitkan dengan negari Sabah dan dijangka akan mengeksport 9.4 juta kubik meter balak dalam tahun 1989 berbanding dengan 10.9 juta kubik meter dalam tahun 1988—penurunan sebanyak 14% sedangkan pengeksportan kayu balak daripada Sarawak dijangka bertambah sebanyak 7% iaitu daripada 14.4 juta kubik meter dalam tahun 1988 kepada 15.38 juta kubik meter dalam tahun 1989. Semenanjung Malaysia cuma mengeluarkan 10.5 juta kubik meter atau 29.9% daripada jumlah pengeluaran negara.

Sumber utama pendapatan bagi negeri Sabah dan Sarawak adalah daripada kayu balak. Itulah sebabnya mengapa orang-orang berkata bahawa politik di Sabah adalah politik kayu balak. Sesiapa sahaja yang memerintah di negeri tersebut akan menguasai kekayaan negeri tersebut dan menjadi jutawan dengan sekelip mata. Satu lagi sebab mengapa terlalu banyak parti politik ditubuhkan di Sabah adalah kerana mereka mahu berkongsi kekayaan kayu balak di negeri tersebut. Ini juga terpakai kepada Sarawak.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: (*Bangun*).

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat, nanti sekejap. Yang Berhormat dari Kimanis hendak apa?

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Penjelasan.

Tuan Fung Ket Wing: Tidak beri jalan.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia tidak beri.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Berilah.

Tuan Fung Ket Wing: Malangnya, tiada dasar perhutanan berseragam yang terdapat di negara ini kerana setiap negeri mempunyai dasar perhutannya sendiri. Di Sabah, apabila Kerajaan berubah, dasar perhutanan pula akan berubah untuk menyesuaikan Kerajaan supaya ia dapat mengeksploit hutan-hutan di negeri tersebut. Dan pengeksplotan hutan-hutan telah menjejaskan dengan teruk kehidupan orang-orang asli di situ.

Di Sarawak, orang-orang Penan telah membantah penebangan hutan-hutan kerana ia menjejaskan kehidupan dan periuk nasi mereka. Di Sabah pula, orang-orang asli atau, dengan izin, indigenous people mengadu tentang pemusnahan hutan-hutan yang menjejaskan cara hidup mereka.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat Sandakan, sekejap.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Tuan Pengerusi, minta penjelasan. Sedikit sahaja. Ini baik punya.

Tuan Fung Ket Wing: Tidak beri.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia tidak beri.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Tuan Pengerusi, di Sabah tidak ada orang asli.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia tidak beri, Yang Berhormat.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Dia tidak tahu.

Tuan Fung Ket Wing: Saya cakap "indigenous people".

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Baik, teruskan Yang Berhormat.

Tuan Fung Ket Wing: Adalah amat salah bagi Kerajaan untuk mendakwa orang-orang Penan dan orang-orang asli yang berhak melindungi hutan-hutan mereka.

Parti DAP menggesa Kerajaan merumuskan satu dasar perhutanan yang berseragam untuk diikuti oleh semua negeri untuk memastikan hutan-hutan kita tidak akan tertakluk kepada eksploitasi politik dan sebaliknya dilindungi untuk generasi akan datang.

Baru-baru ini, Kerajaan Persekutuan telah mencadangkan untuk mengharamkan pengeksportan kayu balak. Cadangan ini telah dipandang berat di Sabah dan Sarawak kerana kedua-dua negeri ini bergantung kepada kayu balak untuk pertumbuhan dan pembangunan ekonomi. Sekiranya pengharaman dikenakan, ekonomi kedua-dua negeri ini akan jahanam. Ketua Menteri Sabah, Datuk Joseph Pairin, telah berkata bahawa sekiranya cadangan ini menyebabkan kesan yang negatif, maka Sabah tidak akan menyokong cadangan tersebut.

Di sini, marilah kita mengkaji keadaan hutan di Sabah. Menurut satu laporan yang dikeluarkan oleh Jabatan Perhutanan Sabah dalam tahun 1987, kayu balak akan terpupus selepas tahun 1990. Laporan tersebut mengatakan selanjutnya bahawa sebanyak 2.674 juta hektar hutan komersial dan kira-kira 730,000 hektar tanah Kerajaan dikenalpasti untuk ditebang. Mengikut, dengan izin, sustained yield management yang mengikut, dengan izin, 80-year cutting cycle, jumlah penebangan yang dibenarkan ialah sebanyak 35,000 hektar. Akan tetapi, kadar penebangan masa kini adalah lebih berapa kali ganda sehingga lebih 100,000 hektar hutan ditebang setiap tahun.

Pada tahun 1987, jumlah kawasan hutan yang belum ditebang adalah 1.003 juta hektar dan daripada ini, 684,000 hektar berada di dalam kawasan Konsesi Yayasan Sabah. Sejak itu, Yayasan Sabah telah menambah kawasan konsesi hutannya kepada 1,041,400 hektar dalam hutan 1989. Daripada angka-angka yang dikeluarkan oleh Jabatan Perhutanan Sabah, Sabah mengeksport tidak kurang daripada 8 juta kubik meter kayu balak setiap tahun. Walaupun Kerajaan Sabah mengenakan kuota sebanyak 6 juta kubik bagi pengeksportan kayu balak setiap tahun, namun angka-angka pengeksportan adalah lebih tinggi daripada kuota yang dikenakan. Mengikut angka-angka Jabatan Perhutanan Sabah, sebanyak 8.2 juta kubik meter kayu balak telah dieksport dalam tahun 1987. Tetapi angka-angka yang diberi oleh Persatuan Kayubalak Sabah untuk tahun-tahun tersebut adalah 8.7 juta kubik meter dan 10.1 juta kubik meter masing-masing. Soalnya ialah sama ada volume kayu balak tambahan yang dieksport ini merupakan penebangan hutan-hutan yang dilakukan secara haram.

Di dalam satu seminar yang diadakan dalam bulan Ogos lalu, Timbalan Pengarah Perhutanan Sabah, Encik Daniel, telah memberitahu bahawa hutan-hutan semula-jadi makin berkurangan disebabkan penebangan yang keterlaluan dan sebarang tambahan penebangan akan menyebabkan

ketiadaan kayu balak untuk kilang-kilang kayu serta industri-industri kayu balak tempatan yang lain. Lain-lain faktor adalah kekurangan perancangan dalam memberikan konsesi serta pengurusan perhutanan yang kurang wajar.

Beliau juga berkata kilang-kilang kayu-kayan yang wujud menghadapi kesulitan untuk mendapat kayu yang cukup untuk diproses. Encik Daniel berkata kayu balak yang terugi akibat salah pengurusan dan penebangan yang keterlaluan adalah sebanyak 13.5 juta kubik meter. Ini merupakan satu pembaziran besar yang menjejaskan ekonomi kita.

Menurut Encik Daniel, hutan komersial yang meliputi 1,159,727 hektar sudah pun dikeluarkan lesen. Kawasan-kawasan konsesi dan kawasan-kawasan yang diberikan lesen-lesen khas akan ditebang sepenuhnya menjelang tahun 1993. Kebanyakan kawasan yang diberikan lesen-lesen tahunan juga akan ditebang menjelang tahun 1993, kecuali tanah yang dijadualkan untuk ditukar kepada ladang. Kebanyakan kayu balak ini akan datang dari konsesi yang diberi kepada Yayasan Sabah.

Saya difahamkan konsesi hutan yang diberikan kepada Yayasan Sabah telah dipindah kepada sebuah syarikat bernama Innoprise Holdings (Sdn) Berhad. Adakah ini benar dan mengapa konsesi hutan yang diberi kepada Yayasan Sabah dipindah kepada syarikat persendirian ini. Saya berharap Kerajaan akan menyiasat perkara ini dan memastikan konsesi hutan Yayasan Sabah tidak akan dipindah kepada individu-individu kerana ia hanya menguntungkan segolongan kecil orang-orang sahaja.

Kerajaan harus juga menimbang untuk menyalurkan lebih banyak lagi kayu balak kepada perusahaan-perusahaan berasaskan kayu-kayan supaya dapat mewujudkan lebih banyak lagi pekerjaan untuk orang-orang tempatan, menarik lebih banyak pelaburan supaya kita dapat memperolehi pendapatan lebih dua kali ganda daripada perusahaan-perusahaan berasaskan kayu-kayan berbanding dengan pengekspornan kayu balak. Ini mungkin akan menjejaskan dengan

seriusnya hasil royalti yang diterima oleh Kerajaan Negeri Sabah yang mengenakan bayaran kira-kira \$6 setiap kubik kaki ke atas kayu balak yang dieksport, sedangkan bayaran 60 sen sahaja dikenakan ke atas kayu-kayan yang diproses di sini. Ini pasti menjejaskan ekonomi dan rancangan pembangunan negeri Sabah tetapi sebaliknya Kerajaan Pusat akan beruntung daripada cukai-cukai yang dikenakan ke atas kayu balak yang diproses. Maka dengan itu, Kerajaan Pusat harus menimbang untuk menyerahkan balik semua cukai tambahan yang diperolehi daripada pengekspornan hasil perusahaan-perusahaan berasaskan kayu-kayan.

Sekiranya Kerajaan ingin mengenakan pengharaman serta-merta ke atas pengekspornan kayu balak, maka Kerajaan harus juga menimbang masalah yang dihadapi oleh pemborong-pemborong kayu balak yang telah melabur begitu banyak wang dalam industri kayu balak. Ramai daripada mereka telah memperolehi pinjaman daripada bank-bank atau institusi-institusi kewangan dan sudah pun memeterai, dengan izin, forward contracts dengan negara-negara asing dan kontrak ini harus dikotakan. Ramai pekerja-pekerja juga akan kehilangan kerja sekiranya pengharaman serta-merta dikenakan ke atas pengekspornan kayu balak. Maka dengan sebab-sebab ini, Kerajaan perlulah mengambil langkah-langkah yang sewajarnya secara berperingkat-peringkat untuk mengurangkan pengekspornan kayu balak agar hutan-hutan kita dapat dilindungi sebagai warisan untuk generasi-generasi akan datang dan juga untuk tidak menjejaskan ekonomi dan rancangan pembangunan negeri Sabah.

Antara tahun 1987 dan sehingga bulan Mei tahun ini, kira-kira 20 orang telah didakwa di dalam mahkamah di bawah seksyen 20 (2) dan 23 (2) Enakmen Perhutanan Sabah kerana mencuri kayu balak. Jabatan Perhutanan Sabah telah merampas kira-kira 2,000 batang kayu balak sejak tahun lepas kerana ianya ditebang secara haram. Nampaknya, hukuman mandatori penjara 30 hari kerana mencuri kayu

balak tidak memadai di Sabah. Terdapat keperluan mendesak untuk mengenakan penalti yang lebih berat untuk kesalahan menebang kayu balak secara haram.

Sementara saya berada di atas subjek ini, ingin saya mempersoalkan keikhlasan Kerajaan Negeri Sabah dalam melaksanakan Enakmen Perhutanan tahun 1968. Beberapa tahun dahulu, seorang saudagar kayu balak dikatakan telah mencuri kira-kira 1,700 batang kayu balak daripada kolam kayu balak Yayasan Sabah. Kayu balak tersebut telah dirampas oleh Jabatan Perhutanan dan kemudian dijual secara lelong.

Menurut Enakmen Perhutanan Sabah, sekiranya seorang didapati bersalah kerana melakukan jenayah mencuri kayu balak daripada Kerajaan atau orang-orang lain, penaltinya ialah bukan sahaja kayu balak yang dicuri itu dirampas tetapi denda sebanyak 10 kali dikenakan ke atas nilai kayu balak tersebut. Sungguhpun segala bukti sedia ada, namun orang yang terlibat itu masih bebas.

Saya difahamkan bahawa disebabkan perhubungan politiknya Yayasan Sabah menganggap segala kayu balak yang dicurinya itu sebagai penjualan kepadanya, dan dengan demikian tiada kes terhadap orang tersebut. Ingin saya bertanya Yayasan Sabah mengapa kayu balak yang dicuri itu dianggap sebagai penjualan biasa dan apakah sebenarnya cerita di sebalik kes ini dan mengapakah Kerajaan membenarkan pencuri-pencuri kayu balak ini terlepas daripada apa-apa tindakan.

Pada bulan Julai tahun ini, Jabatan Kastam dan Eksais, Sandakan telah mengagalkan satu percubaan untuk mengeksport kira-kira 285 batang kayu balak ke Jepun dengan tujuan mengelak daripada membayar royalti kayu balak kepada Kerajaan. Pengeksport berkenaan telah memberi butir-butir mengenai suatu spesis kayu balak dalam borang pengakuan kastam. Pengeksport berkenaan dikehendaki membayar royalti yang rendah tetapi pegawai-pegawai Jabatan Kastam mendapati kayu balak yang dieksport itu adalah bermutu tinggi.

Pengarah Perhutanan Negeri Sabah, Datuk Miller Munang, memberitahu akhbar *Daily Express* pada 26 Ogos, 1989, dengan izin:

"The firm involved in a suspected case of evasion of royalty on logs here recently might have to answer to charges of falsification of documents or misrepresentation of facts. If there is evidence to show that any of the Sabah Forestry Department Officer is involved in this case, the Anti-Corruption Agency would be invited to conduct investigation."

Pegawai Perhutanan Wilayah, Encik Awang Tengah Haji Amin, telah mengesahkan bahawa consignment tertentu kayu balak yang berada di dalam kapal MV Hang Ming yang didaftarkan di Hong Kong telah diisytiharkan dengan nilai yang . . .

Tuan Nurnikman bin Abdullah (Kimanis): Yang Berhormat, minta penjelasan.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Dia tidak beri. Yang Berhormat dari Sandakan, panjang lagikah?

Tuan Fung Ket Wing: Panjang, saya hendak bercakap berkenaan koko lagi.

Tuan Nurnikman bin Abdullah: Penjelasan, Tuan Pengerusi.

Tuan Fung Ket Wing: Kayu sudah habis, sekarang saya hendak bercakap berkenaan koko lagi.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang lain pula.

Tuan Fung Ket Wing: Ya, jangan kacau. Hang Ming yang didaftarkan di Hong Kong telah diisytiharkan dengan nilai yang kurang dan royalti sebanyak. . .

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit (Labuan): (Bangun)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat

dari Sandakan, nanti sekejap. Yang Berhormat dari Labuan hendak apa?

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: Point of order 36 (1)—“Seseorang ahli hendaklah menghadkan percakapannya kepada perkara yang dibincangkan sahaja dan tidak boleh mengeluarkan apa-apa perkara yang tidak berkait dengan perkara yang dibincangkan itu.” Semenjak tadi kita mendengar apa yang dibawa oleh Ahli Yang Berhormat dari Sandakan berkenaan dengan hal-hal perhutanan negeri Sabah di mana ianya adalah di bawah bidanguasa Akta Perhutanan Negeri, tidak ada hubungkait dengan Kementerian ini.

· **Dr Tan Seng Giaw (Kepong):** Tuan Pengerusi, ini bukan 31 (1)—itu salah. Saya nampak dia keliru sedikit.

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: Saya ingat Yang Berhormat tidak dengar—36 (1) bukan 31 (1). (*Ketawa*)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): 31 (1), Yang Berhormat?

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: 36 (1).

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Teruskan Yang Berhormat, jangan panjang!

Tuan Fung Ket Wing: ... berada di dalam kapal MV Hang Ming yang didaftarkan di Hong Kong telah diisytiharkan dengan nilai yang kurang dan royalti sebanyak \$100,000 patut dibayar kepada Kerajaan Negeri Sabah. Consignment ini adalah milikan Mewati Sdn Bhd. Syarikat ini dipercayai mempunyai perhubungan dengan Penasihat Undang-undang Jabatan Perhutanan Sabah. Sekiranya Kerajaan serius dalam melaksanakan Enakmen Perhutanan Tahun 1968, maka Kerajaan hendaklah ikhlas dan menguatkuasakan undang-undang tanpa sebarang ketakutan atau memihak sesiapa dan seterusnya mengambil tindakan sewajarnya terhadap pegawai Jabatan Perhutanan Sabah tetapi sekiranya ...

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: (*Bangun*)

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat dari Sandakan, nanti sekejap. Sila Yang Berhormat dari Labuan.

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: Di bawah Kepala mana yang telah dibincangkan ini?

Tuan Fung Ket Wing: Kalau kita tidak lihat, listen, jangan kacaulah, susah! Tuan Pengerusi ...

Tuan Abdol Mulok bin Awang Damit: 36 (1) lagi, minta ruling, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Teruskan.

Tuan Fung Ket Wing: Jangan kacau. Dia pandai kacau sahaja!

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Jangan panjang Yang Berhormat, sudah setengah jam, orang lain hendak cakap. Saya terpaksa menghabiskan ...

Tuan Fung Ket Wing: Tuan Pengerusi, muka surat 75, Maksud Pembangunan 18, Butiran 00100 Lembaga Koko Malaysia.

Tuan Pengerusi, Malaysia adalah negara pengeluar koko yang ketiga terbesar di dunia selepas Ivory Coast dan Brazil. Malaysia menghasilkan 10.4% daripada jumlah 2.4 juta tan koko yang dikeluarkan di seluruh dunia dalam tahun 1989.

Jumlah hektar yang ditanam dengan koko di Malaysia adalah kira-kira 360,000 hektar dalam tahun 1988 berbanding dengan 60,922 hektar dalam tahun 1978. Daripada ini, Sabah mempunyai 200,000 hektar atau 55.5%, diikuti oleh Semenanjung Malaysia dengan 118,000 hektar atau 32.8% dan Sarawak dengan 42,000 hektar atau 11.7%. Pendapatan daripada pengeksportan koko meningkat daripada \$130.7 juta dalam tahun 1978 kepada \$693.5 juta dalam tahun 1988.

Terdapat tiga pasaran komoditi koko di dunia iaitu di London, Amerika Syarikat

dan Kuala Lumpur Commodity Exchange. Koko juga dijual melalui Singapura untuk dieksport ke lain-lain negara.

Pada masa sekarang koko Malaysia yang diperdagangkan di London Cocoa Terminal Market dikurangkan £75 setiap tan kerana mutunya yang kurang baik. Sebelum bulan September tahun ini, diskaun atau pengurangan yang dikenakan hanya £50 setiap tan. Ini telah menjejaskan penanam-penanam dan pengeluar-pengeluar koko di Malaysia khususnya di Sabah.

Sebab-sebab yang diberi oleh London Cocoa Terminal Market kerana diskaun ini ialah disebabkan mutu koko Malaysia adalah jauh lebih rendah berbanding dengan koko daripada Ivory Coast dan Brazil. Kilang-kilang yang digunakan untuk mengering koko di Malaysia dianggap mengeluarkan terlalu banyak asap sehingga menjejaskan mutu koko. Juga terdapat perbezaan yang amat sangat di antara koko kita. Kandungan shell contents, dengan izin, koko Malaysia adalah terlalu tinggi dan mempunyai lemak yang kurang. Ke- haruman juga adalah jauh berbeza dengan koko Ivory Coast.

Kerajaan Malaysia hendaklah menubuhkan pusat-pusat penyelidikan untuk meningkatkan mutu koko kita dan ini termasuk penggunaan teknologi moden dalam mengering koko, menasihati pengeluar-pengeluar dan pengeksport-pengeksport koko supaya menggunakan mesin-mesin untuk mengasingkan koko supaya keseragaman koko dapat dipelihara. Cara-cara baru dicari untuk mengurangkan "shell contents" koko serta memperbaiki kandungan lemaknya serta keharumannya seperti Ivory Coast.

Kerajaan Malaysia harus juga meminta London Cocoa Terminal Market memansuhkan diskaun atau pengurangan £75 setiap tan yang dikenakan ke atas koko yang dikeluarkan oleh negara ini. Sabah adalah negeri yang mengeluarkan koko yang paling banyak di Malaysia. Banyak tanaman koko termusnah dan mutunya terjejas akibat infrastruktur yang kurang baik. Kerajaan haruslah dengan serta-merta

membaiki infrastruktur di Sabah supaya dapat memperbaiki kehidupan pengeluar-pengeluar dan penanam-penanam koko di negeri tersebut.

Di sini ingin saya membangkitkan soal skim penggredan koko yang dijalankan oleh FAMA di Semenanjung Malaysia. Skim penggredan yang dijalankan oleh FAMA di Semenanjung Malaysia tidaklah praktikal. Ia membazirkan masa dan usaha serta mencipta masalah-masalah yang tidak perlu bagi pengeksport-pengeksport dan ini telah menjejaskan para pengeksport dan penanam koko. Menurut skim penggredan koko FAMA, para pengeksport bertanggungjawab untuk menggredkan koko mereka. FAMA mengenakan 70 sen setiap guni bagi penggredan biasa dan dalam kece- masan FAMA mengenakan \$1.70 setiap guni. Para pengeksport perlu memberi notis 7 hari sekiranya mahukan FAMA menggredkan koko mereka dan ini pula terpaksa disahkan semula oleh FAMA. Kelewatan dalam penggredan selalu timbul akibat kesesakan di pusat-pusat peng- gredan dan kelewatan sedemikian akan bermakna para pengeksport terpaksa me- nanggung perbelanjaan yang lebih.

Kadangkala kelewatan tersebut di- sebabkan oleh para pengeksport sendiri kerana tidak cukup stok atau kerana masalah pengangkutan yang berlaku pada hari penggredan dijalankan. Urusan me- nimbang yang dijalankan oleh FAMA juga merupakan satu lagi masalah kepada para pengeksport. FAMA menggunakan tim- bang atau "weighbridge" untuk menim- bang 100% konsignmen dan 10% diambil untuk ujian. Contohnya, sebeg daripada setiap 10 beg. Urusan menimbang sedemikian akan menyebabkan ketidakpa- sian dalam bilangan beg yang diterima oleh pusat penggredan. Urusan menimbang 10% juga menyebabkan masalah menurun dan memunggah semula kepada para peng- eksport kerana konsignmen 10% harus di- buka dan dipek semula kerana penggredan awal dikehendaki oleh FAMA sebelum koko boleh dieksport.

Prosedur pengujian yang amat kompleks digunakan untuk menguji "sample" dan akibat skim penggredan FAMA yang terlalu,

dengan izin, complicated, itu semua peng-eksport dikehendaki menyediakan kemudahan setor dan insurans untuk koko sebelum ia dihantar untuk digredkan oleh FAMA. Skim penggredan yang dijalankan oleh FAMA tidak diiktirafkan oleh London Cocoa Terminal Market kerana ia terbukti apabila London Cocoa Terminal Market memotong £75 bagi setiap tan daripada koko Malaysia. Maka, apakah kegunaannya skim penggredan yang dijalankan oleh FAMA.

Itulah sebabnya mengapa Sabah tidak dapat menerima skim penggredan yang dijalankan oleh FAMA. Sabah Cocoa Grading Council menjalankan ujian gred sendiri di Sabah. Ia mempunyai satu panel, dengan izin, surveyors, dan para peng-eksport boleh memilih, surveyors, dengan izin, mereka daripada panel tersebut. Semua penggredan dan pengujian dijalankan pada waktu pengeksport dan bayaran yang dikenakan hanya \$5.00 setiap metrik tan.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Panjang lagi? Masa sudah dekat, ramai lagi yang hendak berucap.

Tuan Fung Ket Wing: Sedikit lagi sahaja.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Saya beri lagi 5 minit.

Tuan Fung Ket Wing: Memandangkan kepada ini, Kerajaan Pusat tidaklah sepatutnya meng"ia"kan skim penggredan koko yang dijalankan oleh FAMA di Sabah kerana skim sedemikian akan melibatkan wang dan masa yang lebih dan menimbulkan masalah-masalah kepada para pengeksport. Sebaliknya Kerajaan harus membangkitkan soal pemotongan £75 bagi setiap tan yang dikenakan oleh London Cocoa Terminal Market untuk perbincangan dan mencuba secara berperingkat-peringkat mengurangkannya sehingga ia dimansuhkan sama sekali untuk kepentingan para pengeksport dan pengeluaran dan di samping itu membantu memperbaiki ekonomi negara.

Memandangkan harga koko semakin menurun di pasaran dunia, kebanyakan penanam-penanam koko mengalami kerugian kewangan yang serius. Ramai daripada mereka telah mendapat pinjaman daripada bank dan institusi kewangan untuk menanam koko. Kerajaan haruslah membantu mereka dalam masa genting ini. Apabila harga koko adalah begitu rendah dengan mengurangkan cukai ke atas baja, memansuhkan cukai pembangunan sebanyak 4% serta menasihatkan semua bank dan institusi kewangan supaya menjadualkan peminjam-peminjam yang diberikan kepada mereka agar dapat mengurangkan beban para penanam dan peng-eksport koko.

Majlis Koko Malaysia yang ditubuhkan pada bulan Julai tahun ini harus memainkan peranan yang lebih aktif dan dinamik untuk melindungi kepentingan para penanam dan pengeksport koko agar koko dapat menjadi tanaman keemasan (golden crop), dengan izin, bagi Malaysia pada masa akan datang. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat dari Sabak Bernam.

6.20 ptg.

Tuan Haji Hussein bin Haji Taib (Sabak Bernam): Tuan Pengerusi, saya mengambil masa yang pendek bagi membahaskan peruntukan Kementerian Perusahaan Utama, Maksud Bekalan 18, Muka surat 75, Butiran 110000—Lembaga Koko Malaysia.

Tuan Pengerusi, Dewan ini telah meluluskan satu Rang Undang-undang bagi menubuhkan Lembaga Koko Negara kira-kira setahun yang lalu dan penubuhan Lembaga Koko Negara ataupun Lembaga Koko Malaysia ini telah disambut baik oleh seluruh penanam-penanam koko di negara kita ini termasuk di Semenanjung.

Lembaga Koko Malaysia telah diperuntukkan pada tahun ini sebanyak 5.7 juta, satu anggaran Belanjawan yang tinggi dan berbanding pada tahun lepas, jumlah ini agak meningkat dan apa yang menjadi

masalah pada hari ini, yang menjadi tandatanya kepada pekebun-pekebun kecil ialah peranan yang dimainkan oleh Lembaga Koko Malaysia ini kurang begitu jelas, kurang nampak dilihat oleh pekebun-pekebun kecil khususnya di Semenanjung ini, khasnya di Selangor sendiri, di Sabak Bernam, Bagan Datoh—kawasan koko yang terbesar di kawasan Semenanjung yang boleh dikira sebagai pengeluar koko yang besar juga berbanding dengan Sabah.

Saya suka menyatakan hal ini dan membuat pertanyaan kepada Kementerian ini di mana Lembaga Koko meletakkan pusat pentadbiran Koko Malaysia ini beribu pejabat di negeri Sabah atau di Kota Kinabalu dan saya tidak nampak apakah logik mesti dipindahkan ke sana kerana adakah Sabah merupakan pengeluar koko yang terbesar kerana itu ibu pejabat mesti dipindahkan ke sana dan kalau inilah sebagai ukurannya, kita harus melihat kepada agensi yang lain di mana seperti Lembaga Padi dan Beras Negara, Kedah sebagai pengeluaran yang terbesar ibu pejabatnya masih berada di Kuala Lumpur tidak dipindahkan ke Alor Setar, begitu juga LKIM, pengeluar ikan umpamanya di pantai timur tidak dipindahkan ke sana, tetapi masih beribu pejabat di Kuala Lumpur.

Jadi Lembaga Koko Malaysia ini, saya suka menyarankan elok dipindahkan ke Semenanjung pula khasnya di Kuala Lumpur supaya sebagai pusat pentadbiran negara dan ianya dapat menguasai lebih dekat ke seluruh penanam-penanam koko di negara hari ini termasuk di Semenanjung. Bila ibu pejabat ini dapat diwujudkan di ibu negara ini, saya kira tentulah dari segi pentadbiran, Lembaga ini akan diperluaskan ke peringkat negeri-negeri dan juga daerah.

Hari ini, setelah begitu lama Lembaga ini ditubuhkan, saya tidak nampak ada pejabat di peringkat negeri ataupun daerah khususnya kepada daerah-daerah yang jauh yang ada mengeluarkan hasil koko ini seperti di Bagan Datoh, di Sabak Bernam dan sebagainya. Apa yang menjadi masalah hari ini ialah kerana koko tidak memberikan pulangan yang baik kepada petani-petani dan harganya semakin lama semakin menurun dan seperti yang dijelaskan oleh

seorang yang bercakap tadi bahawa hari ini harga koko mentah—55 sen sahaja satu kilo berbanding kepada \$1.00 lebih, \$1.25 dan \$1.50 di masa-masa yang lalu.

Di sinilah Lembaga ini, saya ingin menyarankan kalau Lembaga Koko Malaysia ini boleh membuat kawalan harga ataupun mencari peruntukan seperti apa yang dibuat oleh Lembaga Padi dan Beras Negara di mana Lembaga ini berperanan mengawal harga daripada naik begitu tinggi dan juga turun begitu rendah supaya harga terjamin dapat diberikan kepada penanam-penanam koko khasnya kepada pekebun-pekebun kecil.

Saya percaya bahawa pengeluaran koko Malaysia memang meningkat dari tahun ke tahun kerana mungkin pengusaha-pengusaha besar estet-estet koko dapat memberikan produktiviti yang begitu tinggi, tetapi bagi pekebun-pekebun kecil yang mengharapkan, yang bergantung kepada koko ini begitu kecewa kerana dengan harga yang saya katakan tadi begitu menurun, yang tidak dapat dikawal, tambahan pula FAMA yang memainkan peranan di setengah-setengah tempat, FAMA masih lagi mengambil tugas ini tidak begitu mengambil berat dan ada kilang-kilang FAMA dahulu yang dikhaskan untuk memproses koko ini, kilang-kilang itu pun ditutup dan tidak berfungsi, diganti kepada bahan-bahan lain.

Jadi, inilah kalau kita dapat menyeru Lembaga Koko ini datang ke kawasan koko ini mengambilalih kilang-kilang ini dan seterusnya mengawasi pemasaran koko di kawasan tersebut sama ada dari segi pengeluaran lesen-lesen pembelian koko ataupun jenis harga koko dan sebagainya. Pendek kata, kawalan terus menerus daripada Lembaga ini adalah sangat mustahak kerana sekian lama koko ini sudah ditubuhkan. Apabila Lembaga Koko ini ditubuhkan, saya sudah memberitahu kepada orang-orang kampung, kita sudah ada Lembaga Koko Malaysia, harga, insya Allah terjamin dan tuan-tuan jangan bimbang lagi. Rupanya sampai hari ini saya ditanya semula mana Lembaga Koko ini, tidak sampai-sampai?

Jadi saya menyarankan supaya Lembaga Koko Malaysia ini lebih aktif dan berperanan di tahun-tahun hadapan ini terutamanya bagi memastikan keadaan pengeluaran, mutu dan juga harga. Seperti yang kita telah jelaskan tadi walaupun kita mungkin belum menjadi ahli kepada Lembaga Koko sepertimana yang dijelaskan dalam soal jawab dahulu, ada Timbalan Menteri memberitahu koko Malaysia kita adalah pengeluar yang keempat terbesar di dunia. Kita belum menjadi ahli dan kerana itu kita tidak dapat menentukan pasaran, tetapi kerjasama dan usaha-usaha mestilah dijalankan oleh Lembaga ini bagi berbilang di peringkat antarabangsa supaya harga-harga koko ini khasnya mereka sudah mengiktiraf koko Malaysia ini supaya setanding dengan pengeluar-pengeluar koko seperti di Ghana, Ivory Coast dan lainnya dan inilah saya rasa peranan yang patut dimainkan oleh Lembaga ini dan dari situ usaha-usaha yang berterusan hendaklah dilakukan bagi meningkatkan mutu dan khasnya harga koko ini.

Satu perkara lagi berhubung dengan pekebun-pekebun kecil yang mendapat bantuan baja dan sebagainya yang diberikan oleh barangkali mungkin LPPK, Pertanian, rasa saya kerana ada kaitan dengan pertanian di mana bantuan ini perlulah diteruskan ataupun ditambah lagi kerana dengan bantuan baja yang cukup ini mungkin boleh mengeluarkan hasil pengeluaran yang tinggi.

Seperkara lagi berhubung dengan Kementerian ini, saya suka juga menyenutuh soal Lembaga Perusahaan Nenas Tanah Melayu. Ini satu Lembaga yang lebih kurang dengan Keretapi Tanah Melayu sahaja, satu-satunya istilah yang masih dikekalkan ialah "Tanah Melayu" di situ. Saya kurang

nampak Lembaga ini berperanan. Mungkin ia aktif di tempat-tempat tertentu sahaja, mungkin di Johor dan sebagainya dan tidak di tempat-tempat lain walaupun ianya lebih hampir kepada pertanian, tetapi Lembaga ini diletakkan di Kementerian Perusahaan Utama, mungkin ia merupakan satu perusahaan yang boleh menjadi sumber kewangan negara yang besar khususnya dalam bidang pengeksporan.

Jadi, saya suka bertanya kepada Kementerian ini dari segi pulangan kepada penanam-penanam nenas ini dan juga dari segi pendapatan kepada negara dan luas kawasan yang ditanam dan adakah Kementerian ini bercadang untuk meluaskan lagi dan juga bagaimana tentang perusahaan-perusahaan nenas di kawasan yang tidak dikawal oleh Lembaga ini khususnya di daerah-daerah pendalaman, di kawasan-kawasan baru yang ditanamkan oleh pekebun-pekebun kecil ataupun Lembaga Pertubuhan Peladang yang banyak mengeluarkan nenas yang terbiar sahaja, yang tidak dapat kawalan mana-mana pihak dan kalau masanya . . .

Tuan Pengerusi (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Yang Berhormat, Yang Berhormat boleh sambung esok, masa sudah cukup.

Tuan Haji Hussein bin Haji Taib: Terima kasih.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

Timbalan Yang di-Pertua (Dato Haji Mohamed Amin bin Haji Daud): Ahli-ahli Yang Berhormat, mesyuarat ditangguhkan sehingga 2.30 petang esok.

Dewan ditangguhkan pada pukul 6.30 petang.